

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1938

M A I

SISU:

Palgaolud tööstuses 1937. a.

Õppeasutised Eestis 1936/37. õ/a.

Suvitajad suvituskohtades 1933—37. a.

Alatised tabelid.

Nr. 198(5)

TALLINN

Nr. 198(5)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lk.		Page
Palgaolud tööstuses 1937. a. — R. Sõrmus	217—239	<i>Gains dans l'industrie en 1937</i>	217—239
Õppeasutised Eestis 1936/37. õ/a. — A. Lepp	240—254	<i>Établissements scolaires pendant l'année scolaire de 1936/37</i>	240—254
Suvitajad suvituskohdades 1933—37. a. — A. Tomberg	254—258	<i>Stations balnéaires, estivales et de villégiature de 1933—37</i>	254—258

ALATISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard-numeratsioon)		(Numération permanente)	
Tab. 1. Väliskaubandus märtsis	260	Tab. 1. Commerce extérieur en mars	260
" 2. Väliskaubanduse muude riikidega märtsis	262	" 2. Commerce extér. avec les autres pays en mars	262
" 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained märtsis	262	" 3. Commerce extér. des princip. articles en mars	262
" 4. Piiritusmonopol veebruaris, märtsis ja aprillis	272	" 4. Ventes d'alcool en février, mars et avril	272
" 5. Riihtraudteed märtsis	259	" 5. Chemins de fer en mars	259
" 6. Tallinna sadama tegevus aprillis	265	" 6. Mouvement du port de Tallinn en avril	265
" 7. Eesti Panga äriseis 30. IV 38	265	" 7. Bilans de la Banque d'Estonie le 30. IV 38	265
" 8. Era- ja ühispankade äriseis 1. I — 1. V 38	266, 267	" 8. Situat. financ. des banques au 1. I — 1. V 38	266, 267
" 9. Üksikute pankade äriseis summad 1. I — 1. V 38	267	" 9. Bilans des princip. banques au 1. I — 1. V 38	267
" 10. Valuuta hinnad Tallinna börsil aprillis	272	" 10. Cours du change à Tallinn en avril	272
" 11. Vabariigi piiridest ülesõitnud märtsis ja aprillis	268	" 11. Nombre des personnes ayant passé les confins de la République en mars et avril	268
" 12. Linnade rahvastik aprillis	268	" 12. Mouv. de la populat. dans les villes en avril	268
" 13. Liikvel olev raha	212*	" 13. Circulation fiduciaire	212*
" 14. Pankadevahelise arvekoja tegevus	212*	" 14. Mouvement de la chambre de compensation	212*
" 15. Profestitud vekslid	212*	" 15. Effets protestés	212*
" 16. Kapitali emissioonid	212*	" 16. Emissions des capitaux	212*
" 17. Tööstustoodang	212*	" 17. Production de quelques industries	212*
" 18. Loomatauid	212*	" 18. Epizooties	212*
" 19. Tapamajade tegevus	212*	" 19. Fonctionnement des abattoirs	212*
" 20. Suurmüügin hinnad märtsis	206*	" 20. Prix de gros en mars	206*
" 21. Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi	269	" 21. Coût de denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive	269
" 22. Turuhinnad aprillis	270	" 22. Prix de détail en avril	270
" 23. Elatasmaksumusindeksid	269	" 23. Nombres-indexes du coût de la vie	269
" 24. Suurmüügindeksid	269	" 24. Nombres-indexes de prix de gros	269
" 25. Tööburg aprillis	272	" 25. Marché du travail en avril	272
" 26. Tööstusettevõteted ja töölohu 1. aprilliks	271	" 26. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. avril	271
" 27. Nakkushaigused jaanuaris	205*	" 27. Maladies contagieuses en janvier	205*
" 28. Abiellumus, sündimus ja suremus	209*	" 28. Mariages, naissances et décès	209*

Alatiste tabelite koostamisel vt. nr. 182(1) — 1937, lk. 33.

*) Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.
Par * sont désignés les tableaux parus dans les NN précédents.

PALGAOLUD TÖÖSTUSES 1937. a.¹⁾ GAINS dans l'INDUSTRIE en 1937.

Siis u: Andmestiku iseloom ja ulatus, lk. 217. 1. Teenistuse üldine ulatus tööstuses 1937. a., lk. 217. 2. Töö tasumisviisid 1937. a. juulis, lk. 218. 3. Lisatasud rahas, lk. 219. 4. Palgalise puhkeaja tasu, lk. 219. 5. Tööliliste teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1937. a., lk. 219. 6. Tööliliste teenistuse liikumine suur-, keak- ja väiketööstuses 1927—37. a., lk. 221. 7. Tööstustööliliste reaalteenistus 1927—37. a., lk. 223. 8. Tööstustööliliste nädalateenistus 1933—37. a., lk. 223. 9. Tööstustööliliste teenistuse liikumine Eestis ja välismaal, lk. 224. 10. Teenistuse liikumine ühikuis tööstusharudes 1935—37. a., lk. 225. 11. Tööliliste teenistuse vahetused ühikuis tööstusharudes teenistuse üldkeskmisega ning tööliliste soo järgi, lk. 228. 12. Tööliliste ositus palgaredele järgi, lk. 229. a) Muundatusi palgaredele 1937. a. võrreldes 1929. a., lk. 229. b) Oskus- ja ühittööliliste ning õpilaste ositus palgaredele järgi 1937. a. juulis, lk. 229. c) Tööliliste ositus palgaredele järgi ja tunnusteenus ühikuis ametialadel 1937. a. juulis, lk. 233. 13. Tööliliste teenistuse rajoonide võrdlus, lk. 233. 14. Ametialkude ja tehnilise personali palgad 1937. a., lk. 234.

Andmestiku iseloom ja ulatus.

Caractère des données.

Iseloomult ja ajalt kaht laadi.

Teenistuse keskmised tööstusharude ja üksikute allrühmade —erialade — järgi on tuletatud kaks korda aastas poolaastati kogutavali üldarvulisi tööaja- ja teenistussummade andmeid. Palgaliste liigitus ametialade järgi ning ositus palgaredele on teostatud aga nn. järkjärgulise palgaandmete põhjal, milliseid kogutakse vaid kord aastas juuli kohta. Väiketööstuse andmed läivad ainult juuli kohta.

Teenistuse keskmised tööstusharude ja allrühmade järgi on võrdkaalustatud aritmeetilised keskmised. Seejuures tunnusteenus keskmiste arvutamiseks teenistuse üldsumma on jagatud tööliliste töötundide üldarvuga, vahet tegemata normaali- ja ületundide vahel.

Tööliliste ositamiseks palgaredele järgi isiklike palgaandmeid on arvatud iga tööliise keskmine normaal-töötunni teenistus. Selleks ületundide arv on korrutatud vastavalt ületunnitöö eest maksetud lisaprotsendimäära kohaselt. Liigitatud töölilised ametialade järgi ja ositanud nad palgaredele, on Fechner'i valemi järgi arvatud iga ametiala keskmine tunnusteenus — mediani.

Andmed on suur- ja kesktööstuse osas täielikud, väiketööstuse osas piiratud, kuid ulatuse poolest statistiliselt enam-vähem küllaldased.

Sisulise väärtuse poolest on suuremate ettevõtete andmed tihedalt rahuldavad; väiksemate ettevõtete andmed jätavad aga tööaja obatapsa arvestuse tõttu soovida seda enam, mida väiksemad on ettevõtted. On põhjust oletada, et osa ületunde jääb väiksemale ettevõttele arvestamata, mis mõjustab teenistuse andmeid nasa ettevõtetele töstvalt. Väiksemate ettevõtete teenistuse andmeid tuleb võtta selle reservatsiooniga.

Järgnevalt käsitlevad palgaandmed on kogutud tööspektori kaudu ja töölilised statistiliselt R. Stat. Keskbüros. Puudulikkud ja nõuetele mittevastavad andmed on osalt täiendatud ja parandatud Keskbüroo korraldusel kirjavahetuse teel ettevõtetele.

1. Teenistuse üldine ulatus tööstuses 1937. a.

Montant total des gains en 1937.

Üldine majanduslik olukord kujunes 1937. a. igati rahuldavaks, mis mõjustas soodustavalt ka palgaliste teenistusi-olusid. Olulisemaks teguriks, mis mõjustas palgaliste olusid positiivselt, oli tööliliste seisukohalt soodus olukord tööturul. Koos töömahu laienemisega, mida põhjustas eriti võrdlemisi laiulatuslik investeerimistegevus, kasvas nõudmine palgalise tööjõu järele. 12 kuu keskmiselt tõusis töötajate arv 1937. a. suur- ja kesktööstuses kokku 56 490-le eelmise aasta 48 905 vastu. Suve keskpäiku ulatus töötajate arv tööstu-

ses juba üle 60 000. Ühenduses kasvanud tööjõunõudmisega tuli kahtlemata tösta osalt ka töötasunorme. See kehtib eriti alade suhtes, kus töömaht ja tööliliste koosseis on suurel määral sesoonselt muutuv, nagu ehitustööstus, mõningad muud välistööd jne., kus puudub püsiv palgavahekord töötajate ja töövõtjate vahel.

Tööstustööliliste palgakogusumma 1927—37. a.
Montant total des gains des ouvriers dans l'industrie de 1927—37.
(Ehitustööstus arvestamata — Bâtiment non compris).

1.	Suur- tööstus Grandes entreprises	Keak- tööstus Petites entreprises moyennes	Kokku Total	Indeksid N.-indices (1927—31 = 100)	
				Nimes- väärtes Gains nominaux	Ostujõud Gains réels
			Milj. kr		
1937 . .	20,9	4,8	34,1	182,5	187,4
1936 . .	23,0	4,0	27,0	128,7	140,7
1935 . .	19,1	3,1	22,2	106,1	128,9
1934 . .	16,8	2,5	19,3	92,0	112,9
1933 . .	13,8	2,2	15,8	75,3	91,3
1932 . .	13,6	2,2	15,8	75,3	85,8
1931 . .	16,8	2,1	18,9	90,0	96,6
1930 . .	19,5	2,8	21,8	103,9	107,7
1929 . .	19,9	2,7	22,6	107,8	99,1
1928 . .	19,7	2,5	22,2	105,9	101,3
1927 . .	17,3	2,1	19,4	92,4	94,3
1927—31	18,64	2,34	20 98	100	100

Koos üldise töömahu laienemisega ja osalt ka töötasunormide tõusuga suurenes tööliliste koguteenus tööstuses 1937. a. rohkem kui kunagi varem. Mäe- ja töötlevas tööstuses teenisid suur- ja kesktööstusettevõtete töölised 1937. a., arvestamata ehitustegevus, 34,1 milj. kr, mis ületab eelmise aasta teenistuse kogusummat ca 7 milj. kr võrra ja moodunud majanduskriisielset palgasummat enam kui 60%. Koos ehitustööstuse alal arvestatud töölilistega tõusis tööliliste palga kogusumma tööstuses 1937. a. ca 38 milj. kr, millest meestöölilised teenisid 28,8 milj. kr ja naistöölilised veidi üle 9,2 milj. kr. Veelgi enam ületas majanduskriisielset taset palgaliste koguteenus ostujõud, sest elatusmaksumus — tarbainete hinnad — jäid töölisleibkondade tarbimise ulatuses 1937. a. veel 3% alla 1927—31. a. keskmist taset.

¹⁾ Varem palgaolude kohta ilmunud artiklid vt. E. Stat. nr. 184(3) — 1937. a. lk. 128—150.

2. Töö tasumisviisi 1937. a. juulis.

Modes de paiement en juillet de 1937.

Töö tasumisviisi suhtes on töölised ositatud juul isiklike palgaandmoli kolme liiki:
 a) alatised aja- (tunni-, päeva-, kuu-) töölised;

b) alatised tükitöölised;

c) vaheldumisi aja- ja tükitöö alusel töötajad.

Samul andmell on võetud kokku ka rahalist lisatasu saajate arv.

Töö tasumisviisidest kehtib tööstuses ülekaalukalt ajatöö-süsteem. See kehtib eriti väiksemate ettevõtete suhtes, kus massiproduktiooni ulatus on väike ja kus töö tasumine tükitöö alusel on seetõttu seotud raskustega. Ajatöölise arv ulatus 1937. a. juulis meeste hulgas suurtööstuses 56,7% ja kesktööstuses 76,4%. Kesktööstuses ka naised töötavad enamjaolt tunni- ja päevapalga alusel — alatiselt ajatöö alusel töötajail ca 85%. Suurtööstuses aga, kus tekstiiltöölise arvel nais-tükitöölise arv on suur, on ajatöö ulatus puhtal kujul naiste töö alal väiksem.

Kuigi ajatöö puhtal kujul püsib veel üldiselt ülekaalus, võib märkida tükitöö-süsteemi järjekindlat laienemist. Seda võib märkida suurtööstuses eriti

meestöö alal, kus alatiselt ajatöö alusel töötajate arv on langenud võrreldes 1933. a. 67,4%-lt 56,7%-le. Tõsi, sellist järjekindlat tendentsi on raske konstateerida üksikuis tööstusharudes ja tükitöö-süsteemi laienemist tuleb seletada peamiselt nende alade, eeskätt õlikivitööstuse laienemisega, kus tükitöö-süsteem on ulatuselt ülekaalus.

Olenevalt tööprotsessi iseloomust on olukord üksikutes tööstusharudes töö tasumisviisi suhtes oluliselt lahkumisev. Meestööde alal kuuluvad suurtööstuses enam levinud tükitöö-süsteemiga alade hulka eeskätt mäetööstus, kus tööde järelevalve on raskendatud ja kus töö on suures ulatuses ühtlane, peale selle metallitööstus, kus teatud kaupu on võimalik toota massikaubana, tekstiil- ja puutööstus ning kehakatte- ja ehitustööstus. Tükitööstuses kehtib peagu oranditult ajatöö-süsteem.

Kesktööstuses kehtib tükitöö-süsteem laiemas ulatuses üldjoontes samadel aladel nagu suurtööstuseski.

Töö tasumisviisi eritööstuses 1937. a. juulis — Modes de paiement dans l'industrie privée en juillet de 1937.

2.	Mehed — Hommes										Naised — Femmes										
	Alatised ajatöölised	Vaheldumisi (aja- ja tükitöö)	Alatised tükitöölised	Kokku	Naised						Ouvr. trav. au temps	Ouvr. trav. au temps et pièces	Ouvr. trav. aux pièces	Total	Dont						
					Perkonnasõbr. raha saajad	Preemia saajad	Muid rahaliste lisatasude saajaid	Ouvriers travaillant au temps	Ouvr. trav. au temps et pièces	Ouvr. trav. aux pièces					Ouvr. recevant allocations familiales	Ouvr. recevant primes	Ouvr. recevant autres rémun. rat. en espèces				
Suurtööstus — Grandes entreprises.																					
I. Murrud ja kaevandused	19,4	26,9	53,7	100	1,1	12,7	8,7	9,9	29,9	60,2	100	0,6	0,5	2,6							
II. Mõneraalide töötlemine	53,8	26,4	18,8	100	20,6	23,8	4,6	67,9	18,1	14,0	100	1,6	8,2	1,0							
III. Metallitööstus	48,6	30,2	21,2	100	0,6	6,3	1,6	48,6	30,5	20,9	100	1,1	3,0	1,5							
IV. Keemiatööstus	69,9	24,3	5,3	100	0,2	25,2	4,3	62,9	19,8	17,3	100	—	13,4	20,0							
V. Nahatööstus	38,4	2,8	10,7	100	—	0,9	—	93,1	2,3	4,6	100	—	—	—							
VI. Tekstiilitööstus	65,1	17,2	17,7	100	26,3	24,3	11,1	41,3	23,2	35,5	100	5,5	24,1	14,0							
VII. Puutööstus	60,9	15,6	23,5	100	2,9	22,6	3,0	50,4	12,7	30,0	100	0,1	27,0	2,6							
VIII. Paberitööstus	70,2	26,2	3,9	100	7,9	37,1	12,3	44,5	48,1	7,4	100	0,4	4,3	2,0							
IX. Polügraafiatööstus	99,0	0,9	0,1	100	0,0	—	1,2	97,8	1,1	1,1	100	1,1	—	—							
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus	90,3	3,3	3,4	100	4,3	4,1	4,6	48,7	17,8	83,5	100	—	0,8	1,3							
XI. Kehakatte ja pudukaupade tööstus	70,6	1,6	27,8	100	—	4,6	5,5	71,3	2,3	26,4	100	—	2,0	4,0							
XII. Ehitustööstus	61,9	15,3	22,8	100	3,4	0,7	2,0	72,5	11,2	16,3	100	7,2	5,6	9,5							
XIII. Elektri jaamad, gaasi- ja veevarustus	80,5	19,2	0,3	100	32,0	27,6	5,5	56,4	43,6	—	100	15,4	20,5	—							
XIV. Puhastustööstus	100,0	—	—	100	4,8	—	—	100,0	—	—	100	6,7	3,8	—							
Keskmine — Moyenne	56,7	20,0	25,2	100	7,2	16,4	4,8	46,3	20,7	33,0	100	2,8	15,1	7,8							
1933. a. arvud — Total pour 1933	62,6	—	—	100	7,9	14,2	3,2	53,2	—	—	100	3,5	9,6	9,0							
1935 " " " " " 1935	60,4	17,0	22,6	100	8,7	14,5	7,7	60,0	15,5	34,5	100	2,6	9,6	7,6							
1934 " " " " " 1934	64,0	15,6	20,4	100	11,4	14,5	7,7	48,5	17,2	34,2	100	4,3	7,0	8,1							
1933 " " " " " 1933	67,4	16,3	16,3	100	18,6	11,3	6,1	50,0	17,5	32,5	100	5,5	7,0	9,0							
Kesktööstus — Entreprises moyennes.																					
I. Industries extractives	25,7	16,9	57,4	100	12,5	6,6	—	81,3	12,5	6,2	100	—	—	—							
II. Industrie minérale	55,7	14,6	29,7	100	—	3,5	1,4	73,1	2,1	24,8	100	—	0,7	2,1							
III. Industrie des métaux	69,6	11,1	19,8	100	1,1	3,3	—	98,9	1,5	1,6	100	—	7,0	—							
IV. Industrie chimique	100,0	—	—	100	—	4,2	—	95,8	—	—	100	—	9,7	—							
V. Industrie des cuirs et peaux	88,7	6,3	5,0	100	—	—	1,3	88,9	1,4	0,2	100	—	—	—							
VI. Industrie textile	74,8	4,0	20,6	100	—	2,1	4,6	83,9	10,3	25,8	100	—	16,5	—							
VII. Industrie du bois	82,5	5,0	12,5	100	—	0,9	0,5	74,0	5,1	20,6	100	—	—	—							
VIII. Industrie du papier	79,5	—	20,5	100	11,4	—	—	84,6	—	15,4	100	—	51,3	—							
IX. Industrie polygraphique	99,6	0,4	—	100	—	—	0,4	99,4	0,6	—	100	—	—	0,6							
X. Ind. de l'alimentation, des boissons etc.	89,5	0,7	9,3	100	0,6	8,8	3,2	94,5	0,4	5,1	100	—	3,9	0,4							
XI. Confect. de vêtem. et fabr. de mercerie	41,9	1,3	56,8	100	0,4	0,4	0,4	73,8	0,2	26,0	100	—	—	—							
XII. Constructions	64,9	8,7	26,4	100	—	0,6	—	88,6	—	11,4	100	—	—	—							
XIII. Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	81,2	12,1	1,7	100	22,4	—	22,4	83,7	—	16,3	100	—	—	—							
XIV. Industrie du nettoyage	85,1	8,5	9,4	100	8,5	—	—	83,7	1,9	14,4	100	—	—	—							
Keskmine — Moyenne	74,4	6,0	17,6	100	1,0	3,4	1,2	83,7	1,9	14,4	100	—	3,3	0,3							

Naistöõ alal on tükitöö-süsteemi ulatuse poolest esikohal samuti mäetööstus, kus alatisi tükitöölisi-naisi oli m. a. juulis 60%. Mäetööstusele järgneb tükitöö ulatuse poolest naiste tähtsaim tööala suur-tööstuses, nimelt tekstiiltööstus, seejärel metalli-, toidu-, maitseainete- ja jookide tööstus ning puu-tööstus.

Kesktoöstuses kehtib tükitöö-süsteem naistöõ alal silmapaistvas ulatuses vaid üksikuil aladel, kusjuures ajatöö-süsteem on mitmel alal rõhvas ülekaalus (üksikasjad vt. tab. 2.).

3. Lisatasud rahas.

Gains supplémentaires en argent.

Lisaks põhipalgale ja tasudele tükitöö eest maksavad mõningad ettevõtted veel rahalist lisatasu — perekonnaabiraha, preemiaid või mõnel muul kujul. Lisatasude süsteemid ja tööliste premeerimine on levinud peamiselt suuremais ettevõtteis.

Perekonnaabiraha-süsteemi ulatus on üldiselt väga kitsas. See kehtib osalt vaid riiklikes ja omavalitsuste ettevõtteis ning erandina ka mõningais eraetevõtteis. Perekonnaabiraha-saajaid oli 1937. a. juuli andmeil suurtoöstuses mehi 7,0% ja naisi 3,5% ning kesktoöstuses vaid mehi 1%. Suhteliselt tööliste üldarvule osutab perekonnaabiraha-saajate arv tunduvalt tagasihoidlikult. Suurtoöstuses on meestöölisest perekonnaabiraha-saajate arv langenud 1937. a. võrreldes 1933. a. 13,6%-lt 7,9%-le ja naiste arv vastavalt 5,5%-lt 3,5%-le. Selle põhjuseks on asjaolu, et viimasel majandusliku tõusu ajal on laienenud peamiselt eramajanduslikud sektorid, kus perekonnaabiraha-süsteem ei ole kehtiv. Ettevõtteis aga, kus see lisatasumaksimise viis Eesti iseseisvuse algaastaist on jäänud püsima, ei ole perekonnaabiraha-saamise õigusi m. a. kärbitud.

Hoopis vastupidist tendentsi võib märgata preemiasüsteemi suhtes, mille ulatus osutab laienemist. 1937. a. juba ca 15% töölistel sai suurtoöstuses lisaks põhipalgale ergutustasu preemiade näol. Naistöölisete hulgas on preemiasaajate arv kasvanud suurtoöstuses viimase 4 aasta jooksul suhteliselt kahekordseks. Laiemas ulatuses on tööliste premeerimine viidud läbi mineraalide töötlemise alal, keemia-, tekstiil-, puu- ja paberitööstuses ning omavalitsuste elektrijaamades ja gaasivabrikutes. Neis tööstusharudes ulatub preemiasaajate arv ümarguselt 20—40%.

Kesktoöstuses on palgasüsteem üldiselt lihtsam ja seal on ka preemiasüsteem levinud vähe. Meestöölisete hulgas ei ulatu seal preemiasaajate arv üheski tööstusharus 10%-ni; naistöölisete hulgas on preemiasaajaid suhteliselt veelgi vähem. Erandina vaid paberitööstuses on preemiasaajaid palju (ca 50%), peale selle tekstiiltööstuses (ca 15%). Teistes tööstusharudes ei ulatu preemiasaajate arv, samuti kui meestelgi, 10%-ni.

Peale preemiade ja perekonnaabiraha muud rahalist lisatasu saajaid on võrdlemisi vähe ja nende tähtsus ei ole tööliste teenistuses kuigi suur. Üld-

reeglinas ka neid tasusid makstakse sagedamini suuremas ettevõttes.

4. Palgalise puhkeaja tasu.

Salaires pour le congé payé.

Palgalise puhkeaja seadus (RT 1934, 108, 848) pandi kehtima 1934. a. ja on kestnud seejärel 3 aastat. Puhkeaja seaduse alusel on töölistel, kes ühes ja samas ettevõttes on töötanud katkestamatult vähemalt ühe aasta, õigus saada aastas vähemalt 7 päeva järjest kehtvat palgalist puhkust.

Puhkeajapalgana said töölistel 1937. a. aprillidetsembri jooksul, mis aja kohta on saadaval andmed, suurtoöstuses 423,3 tuh. kr ja kesktoöstuses 46,1 tuh. kr, kokku 469,4 tuh. kr. Kuna talvekuudel puhkuse kasustajaid on tõenäoliselt vähe, võib neid andmeid lugeda praktiliselt aastaarvudeks. See moodustab tööliste palga kogusummast 1,2%, mis suhteliselt peagu võrdne eelmise aasta puhkeajapalga summaga (1,1% palga kogusummast). Ettevõtete kulutused tööliste puhkeajapalkadeks on naistöölisete suhteliselt palju suuremad (1937. a. 1,7%) kui meestöölisetele (1,1%). Sellest võime järeldada, et ka puhkust saanud naisi on suhteliselt palju rohkem kui mehi. Seda põhjustab peamiselt asjaolu, et sesoonsete tööde laiema ulatuse tõttu ja tõenäoliselt ka mõningail muil põhjustel püsivalt samas ettevõttes pikemat aega töötajaid on meestööde alal vähem. Naistöölisete hulgas aga, kus tekstiiltöölisete kõrge osatähtsuse tõttu püsivalt pikemat aega ühes ja samas ettevõttes töötajaid on rohkem, on vastavalt rohkem ka puhkustasaajaid.

1937. a. andmeist selgub, et peamisteks puhkusekuudeks on südasuve kuud — juuni ja juuli. Neil kahel kuul maksti puhkeajapalgana suur- ja kesktoöstuses kokku üle 230 tuh. kr ehk ca 50% kogu 1937. a. puhkeajapalgast. Neile järgneb august (43 tuh. kr), september (30 tuh. kr), mai (20 tuh. kr), oktoober (12,9 tuh. kr) ja aprill (10,5 tuh. kr). Üle 17 tuh. kr maksti puhkeajapalgana detsembris töölistele, kes 1937. a. puhkust ei kasustanud. Sellest nähtub, et puhkust mittekasustanud oli 1937. a. võrdlemisi vähe.

5. Tööliste teenistuse koostis suur- ja kesktoöstuses 1937. a.

Composition des gains des ouvriers industriels en 1937.

Teenistuse koostise andmed kannavad selgesti teenistuse olude järjest kestva paranemise tunnuseid. Rahaliste lisatasude tähtsus tööliste teenistuses on jäänud suhteliselt püsima peagu endisele tasemele nii suur- kui kesktoöstuses. Naturaaltasude osatähtsus — korter, küte, valgustus jne., mis oma iseloomu tõttu ulatusel on vähe muutuv, on aga tunduvalt vähenenud. Seevastu on tunduvalt tõusnud teenistus ületunnitööga, mis annab tunnistust soodsalt inimtööjõu rakenduse võimalusist tööstuses. Meestöölised teenisid ületunnitööga suurtoöstuses aasta keskmiselt üle 7% kogu oma teenistusest eelmise aasta ca 6% ja mõõdund majanduskriisi sügaviku

3% vastu. Normaaltööajaga teenisid meestöölised suurtööstuses aasta keskmiselt ca 87% kogu oma teenistusest, kuna see teenistusolude poolset ebasoodsa aastail ulatus 90%-le — peale selle muud lisatasud rahas.

Töölise teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1934—37. a. (%)
Effectif du gain des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises en % de 1934—37.

4.	1937		1936		1935		1934	
	Poolaastad — Semestres							
	II	I	II	I	II	I	II	I
Suurtööstus.								
<i>Grandes entreprises.</i>								
Mehed — Hommes.								
1. Normaaltööaja teen.	86,9	87,2	87,8	88,3	88,1	89,4	90,1	89,9
2. Ületunnitöö-teenistus	7,6	6,8	5,9	5,8	4,8	4,4	3,6	4,0
3. Lisatasud	5,2	5,5	5,8	5,3	6,2	5,6	5,7	5,2
4. Naturaaltasud	0,3	0,5	0,5	0,0	0,9	0,6	0,8	0,9
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100
Naised — Femmes.								
1. Gain pour le travail ordinaire	94,1	92,8	93,1	93,2	92,2	94,2	95,4	95,0
2. Gain pour le travail supplémentaire	2,1	2,0	1,8	2,0	1,7	1,8	0,9	1,4
3. Gains divers supplémentaires	3,7	5,0	4,6	4,3	4,8	3,0	3,2	2,7
4. Subvention en nature	0,1	0,2	0,5	0,5	1,3	0,4	0,5	0,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100
Kesktööstus.								
<i>Entreprises moyennes.</i>								
Mehed — Hommes.								
1. Normaaltööaja teen.	91,8	92,7	92,8	93,6	93,5	94,0	94,1	93,9
2. Ületunnitöö-teenistus	4,3	4,8	2,7	2,9	2,7	2,6	2,9	3,0
3. Lisatasud	2,1	1,3	1,9	1,5	2,1	1,5	1,5	1,2
4. Naturaaltasud	1,8	1,7	2,6	2,0	1,7	1,9	1,5	1,9
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100
Naised — Femmes.								
1. Gain pour le travail ordinaire	95,2	95,6	96,1	96,7	96,2	98,5	97,3	97,2
2. Gain pour le travail supplémentaire	2,2	2,0	1,3	1,5	1,1	0,5	1,1	1,7
3. Gains divers supplémentaires	1,6	1,4	1,7	1,1	1,6	0,5	1,1	0,2
4. Subvention en nature	1,0	1,0	0,9	0,7	1,1	0,5	0,5	0,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

Naistööliste tööpäev on üldiselt tunduvalt lühem meeste omast ja seetõttu ei ole ka nende teenistus ületunnitööga suhteliselt kuigi suur (1937. a. 2%). Ent ka naised teenisid ületunnitööga suhteliselt kaks korda rohkem kui kriisiaastail. Ka võrreldes eelmise aastaga teenisid naistöölised ületunnitööga 1937. a. rohkem.

Kesktööstuse andmestik on tööaja osas puudulik ja see ilmneb ka teenistuse andmeis. Esitatud andmeid teenisid ületunnitööga kesktööstuses mehed vaid 4,3% ja naised veidi üle 2% kogu teenistusest. Ka kesktööstuses on võrreldes eelmiste aastatega märgata teenistuse suurenemist ületunnitöö arvel, kuigi mitte sel määral kui suurtööstuses.

Rahaliste lisatasude osatähtsus, peale ületunnitööga teenitud tasude, on kesktööstuses tunduvalt madalam kui suurtööstuses, kuna lisatasude süsteemid — perekonnaabiraha maksmine, töölise premeerimine jne. on kesktööstuses levinud vähe. Seevastu esineb aga kesktööstuses suurema osatähtsusega tasu natuuras, seda eriti toiduainetetööstuse arvel (üksik- asjad vt. tab. 3).

6. Töölise teenistuse liikumine suur-, keskk- ja väiketööstuses 1927—37. a.

Mouvement des gains des ouvriers dans les grandes, moyennes et petites entreprises industrielles de 1927—37.

Senistes palgalüvaadetes oleme järgitud palgalikumist ja teinud teenistuse võrdlusi 1923. a. teenistuse alusel, mis aja kohta on saadaval esimene palgaandmestik. 1923—26. a. andmestik oli siisult pundulik, kuna see ei eristanud teenistust töölise soo järgi. Teha aga võrdlusi sellise andmestiku alusel on meetodiliselt lubatav

vaid senikaua, kui töölise arvulises vahekorras soode järgi ei ole tekkinud olulisi muutusi. Niipea aga, kui on muutunud töölise arvulise vahekorrd enam meeste või naiste kasuks, mõjub see teenistuse keskmisi (meeste arvulise osatähtsuse kasvades tõstvalt ja naiste arvu kasvades, vastupidi, langetavalt) mitte olenevalt teenistuse tasome kujunemisest.

Samal ajal on tarvidus jälgida teenistuse kujunemist ka väiksemate rühmituste, Keskbüroos kasutamisel olevast 14 tööstus- harust koosnevast põhinomenklatuurist laeama nomenklatuuri ulatuses.

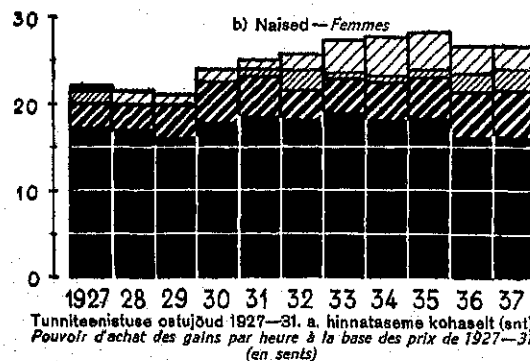
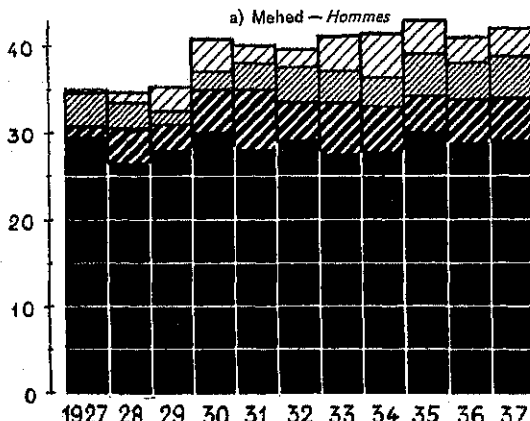
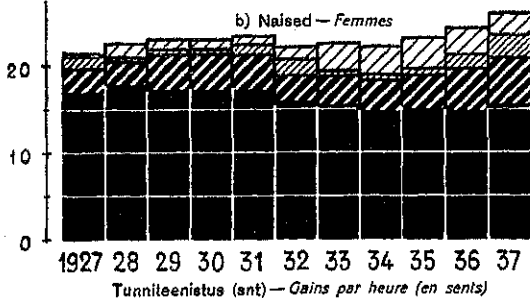
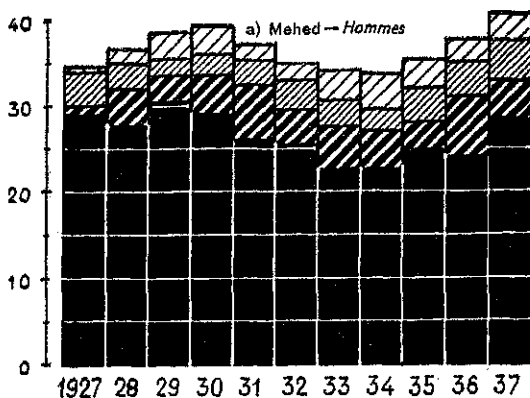
Neil põhjusil oleme loobunud endisest võrdluse alusest (1923. a.) ning kalendarnud võrdlust tähtsamate alirühmadele — tööstuse erialadele. Aja suhtes on võetud aluseks mõõdund majanduskriisielise 5 a. (1927—31. a.) keskmine tase, millise ajavahemiku on majandusindeksite aluseks võtnud ka Konjunktuurinstituut. Sisaldades majandusliku arengu poolset kaks tõusuaastat, majandusliku tõusu haripunkti ning kaks langusaastat, tohiks see ajavahemik kriisielise keskmise taseme iseloomustajana olla võrdluse alusena vastuvõetav ka palgaliste majandusliku olukorra kujunemise seltskohalt.

Viimase 11 a. ulatuses (1927—37), mis aja kohta andmed soovitatavate liigitustega saadaval, ilmnevad tööstustöölise palgalikumises selgelt kolm ajajärku. Esimene ajajärk hõlmab eelmise kõrgkonjunktuuri aastad (1927—30), palkade tõustes haripunkti meestel üldiselt 1930. ja naistel 1931. a. Sellele järgnes majanduslike raskuste ajastu (1931—34), mil töölise palgad, eriti meestel, osutasid langust. Viimase, iseloomult erineva ajavahemiku moodustavad võrdlemisi kiire palkade tõusuga kolm viimast aastat (1935—37).

1937. a. palkade vahekorrdi võrreldes eelmise palkade kõrgseisu ja majanduskriisielise (1927—31. a.) keskmise tasemega iseloomustavad järgmised arvud:

	1937. a. tunniteenistuse vahekorrd (\pm %)			
	Mehed	Naised		
	1930 =	1927—31 =	1931 =	1927—31 =
	100	100	100	100
Ettevõtted 50 ja rohkem töölis. (A)	+3,1	+9,2	+10,7	+13,7
Ettevõtted 20—49 töölisega . . . (B)	+4,7	+6,3	+4,4	+8,3
Ettevõtted 5—19 töölisega . . . (C)	-1,8	+2,2	-3,7	-1,4
Ettevõtted alla 5 töölisega . . . (D)	-2,1	-0,4	-9,3	-9,8

Kuigi üldine palkade kujunemise suund on kogu vaatlusaja ulatuses nii meestel kui naistel olnud ühtlane kõigis ettevõtete suurusrühmades, on palga tõusu ja languse ulatus kujunenud üksikuis ettevõtete suurusrühmis tublisti lahkumisevalt. Suuremais ettevõtteis on töölise palgatase kujunenud üldiselt soodsamalt, kuna väiksemis ettevõtteis palgalikumine jääb üldisest palgalikumisest maha (vt. tab. 5 ja joonis). Suurtööstusettevõtteis (A ja B rühm) ületas töölise tunniteenistus 1937. a. nii kriisielset keskmist palkade taset kui ka eelmist palkade kõrg-

Töölite arv ettevõttes: 50 — 5-19
 Nombre des ouvriers dans les entreprises: 20-49 — 5

*) A — ettevõtted 50 ja rohkem töölisega — entreprises ayant 50 ouvriers et plus.
 B — " 20-49 " " " 20-49 "
 C — " 5-19 " " " 5-19 "
 D — " alla 5 " " " moins de 5 "

Töölite tunniteenistus suur-, kesk- ja väiketööstuses 1927—37. a.
 Gains horaires des ouvriers dans les entreprises industrielles grandes, moyennes et petites de 1927—37.

5.	Mehed — Hommes				Naised — Femmes			
	A*)	B*)	C*)	D*)	A*)	B*)	C*)	D*)
Keskmine teenistus tunnits (sent). Gain moyen horaire (ent).								
1937 . . .	40,5	37,6	33,0	28,8	25,8	23,5	20,8	15,0
1936 . . .	37,4	34,9	30,9	24,1	24,3	21,5	19,6	14,7
1935 . . .	35,2	32,1	28,1	24,7	23,2	19,6	18,9	15,0
1934 . . .	33,7	29,6	26,9	22,6	22,3	18,9	18,4	14,7
1933 . . .	34,0	30,6	27,9	22,6	22,5	19,3	18,8	15,6
1932 . . .	34,8	33,0	20,5	25,5	22,3	20,8	18,0	15,8
1931 . . .	37,2	36,3	32,5	26,2	23,3	22,5	21,0	17,2
1930 . . .	39,3	35,9	33,6	28,9	23,2	21,6	21,8	17,2
1929 . . .	38,4	35,4	33,5	30,4	23,1	21,8	21,5	17,3
1928 . . .	36,4	35,1	32,0	27,7	22,6	21,0	20,8	17,9
1927 . . .	34,4	34,2	30,1	28,8	21,5	21,4	19,7	17,0
1927—31 keskmine	37,1	35,2	32,3	28,4	22,7	21,7	21,1	17,3
Tunniteenistuse ostujõud 1927—31. a. hinnataseme kohaselt (sent) — Pouvoir d'achat des gains par heure à la base des prix de 1927—31 (en cents).								
1937 . . .	41,7	38,7	34,0	29,1	26,6	24,2	21,4	16,1
1936 . . .	40,0	38,1	33,8	29,3	26,6	23,3	21,3	16,1
1935 . . .	42,8	39,0	34,1	30,0	28,2	23,8	23,0	18,2
1934 . . .	41,3	36,3	33,0	27,7	27,4	23,2	22,0	18,0
1933 . . .	41,2	37,1	33,5	27,4	27,3	23,4	22,8	18,9
1932 . . .	39,6	37,6	33,6	29,0	25,4	23,7	21,5	18,0
1931 . . .	39,0	37,8	34,8	28,1	25,0	24,1	23,2	18,4
1930 . . .	40,7	37,2	34,8	29,9	24,0	22,4	22,0	17,8
1929 . . .	35,3	32,5	30,8	27,0	21,2	20,0	19,9	15,9
1928 . . .	34,8	33,6	30,6	26,5	21,6	20,1	19,9	17,1
1927 . . .	35,1	34,9	30,7	29,4	21,9	21,8	20,1	17,3
Moyen de 1927—31	37,2	35,2	32,3	28,4	22,7	21,7	21,1	17,3

seisu. Kesk- ja väiketööstuses aga (C ja D rühm) ei ole palgad üldiselt jõudnud veel selle tasemeni. Suhteliselt soodsam on palgaliikumine olnud vaid meestel kesktööstuses, kelle tunniteenistus 1937. a. keskmiselt ületas juba kriisielset taset, kuid ei ületanud veel siiski eelmist palga kõrgeisu.

Sellise palgaliikumise tulemusena on tööliste teenistuse vaheettevõtete suurusrühmade järgi paisunud veelgi suuremaks kui see oli enne mõõdunud majanduskriisi (vt. tab. 6).

Töölite tunniteenistuse vahekord ettevõtete suurusrühmade järgi (%).
 Relation du gain horaire des ouvriers d'après le grandeur des entreprises (en %).

6. Töölite arv ettevõttes Nombre des ouvriers dans l'entreprise	1937	1936	1935	1934	1929
Mehed — Hommes.					
50— (A)	100	100	100	100	100
20—49 (B)	93	93	91	88	92
5—19 (C)	81	83	80	80	87
— 5 (D)	70	64	70	67	79
Naised — Femmes.					
50— (A)	100	100	100	100	100
20—49 (B)	91	88	84	85	94
5—19 (C)	81	80	81	83	94
— 5 (D)	60	60	65	66	75

Sellisel määral erinevat palgaliikumist ja teenistuse vahetööstuste kujunemist olenevalt ettevõtete suurus-est põhjustavad mitmed tegurid. Põhiteguriks tuleb siin pidada erinevat mehhaniseerimise astet ning lahkumisevat mehhaniseerimise laienemist ja süvenemist erinevais ettevõtete suurusrühmis. Kuigi arvu-

lised andmed mehhaniseerimise käigust viimasel ajal puuduvad, on tõenäoline, et suuremas ulatuses on muretsetud uusi moodsaid masinaid ja ehitatud vanu masinaid ümber ulatuslikumalt just suuremais ettevõteteis. Väiksemais ettevõteteis aga, kus tööprotsessid toimuvad võrdlemisi suures ulatuses käsitsi, ei ole mehhaniseerimine toimunud suuremate ettevõteteiga võrdses tempos.

Kiiremat palgatõusu suuremais ettevõteteis on põhjustanud peale selle muutused tööliste isiklikus koosseisus. Laiemas ulatuses teostati tööliste seleksiooni suuremais ettevõteteis möödunud majanduskriisi puhul, kus välisturgudel tekkinud raskuste tõttu tuli tõmmata tööjõudu kokku. Väiksemais ettevõteteis, kes varustavad peamiselt siseturgu, oli tööjõudude koondamine väiksema ulatusega. Koos tööjõudude koondamisega vallandati tööjõudluse poolest nõrgemaid ja vanuse poolest vanemaid töölisi, kelle teenistus on suhteliselt madalam, kuna tööle jäeti tublimad ja kutseoskuselt arenenumad töölised. Vastavalt sellele tõusis suuremais ettevõteteis ka teenistuse tase, ilma et oleks tõstatatud töötasu norme.

Ettevõtete eri suurusrühmis lahkuminevat palgalikumist põhjustavate teguritena osutuvad viimasel ajal veel suurtööstuse struktuuris tekkinud olulised nihkumised. Osatähtsuse poolest on kasvanud mõned alad, kus tööliste palgatase on kõrgem; teispoolt on aga ulatuse poolest suhteliselt lüüdnud tagasi sellised alad, kus tööliste palgatase on madal. Kõrgema töötasuga laienenud rühmadena esinevad peamiselt mäetööstus, mille osatähtsus on tõusnud võrreldes 1929. a. tööliste arvu järgi 10,2%-lt 12,5%-le ja metallitööstus, mille osatähtsus on tõusnud samal ajal 12,3%-lt 14,3%-le. Teispoolt on langenud tekstiil-, puu-, paberi- ning toidu-, jookide- ja maitseainete tööstuse osatähtsus, kus palgad on keskmisest palgatasemest madalamad. Naistöö alal on see kehtiv küll peamiselt vaid toidu-, jookide- ja maitseainete ning kehakatte- ja pudukaupade tööstuse suhtes, kus palgad on üldkeskmisest madalamad ja mille osatähtsus on võrreldes 1933. a. lüüdnud tagasi.

Lõpuks võiks märkida ka seda, et tegelik töö ja kapitali vahelkordade — palgavõitluse kujunemine on olenevalt ettevõtete suurusest ja resp. tööliste organiseerimisulatusest suuresti lahkuminev. Suuremais ettevõteteis, kus on olemas tööliste organisatsioonid — töölisvanemad ja töölisnõukogud — on palgavõitlus palju aktiivsem. Et see tõesti on nii, seda näitavad viimase kahe aasta palgatülid, mis on olnud lahendamisel Töötülide Lahendamise Komisjonis. Vaadeldes neid tülisid üksikult selgub, et palgatülisid on algatanud eranditult suurtööstusettevõtete töölised. Keak- ja väiketööstusettevõtete töölised ei ole aga kahe aasta kestel algatanud ühtki kollektiivset töötüli, mida oleks tulnud lahendada Töötülide Lahendamise Komisjonis. Tavaliselt lepivad töölised neis ettevõteteis palgatingimustega, mis annab ettevõtja.

7. Tööstustööliste reaalteenistus 1927—37. a.

Gains réels des ouvriers industriels de 1927—37.

Palgaliste majanduslikku olukorda on mõjutanud väga suures ulatuses tarbeainete hindade kõikumine. 1928—29. a. osutasid küll tööliste palgad nimesväärtuselt tõusu, kuid hindade kõvenemise tõttu, mis oli palgatõusuga võrdne, ei tekkinud neil aastail palga ostujõus suuremat muutust. Murrangulise pöörde tõi tööliste tunniteenistuse ostujõusse 1930. a. järsk hindade langus, mille tagajärjel tööliste ostujõud paranes tunduvalt. Sel aastal ületas üldiselt nii meeste kui naiste tunniteenistuse ostujõud kõigis ettevõtete suurusrühmades majanduskriisieleelse 5 a. keskmise (1927—31) taseme. Peagu eranditult on tunniteenistuse ostujõud jäänud püsima üle selle taseme pidevalt kuni senini. Ostujõu vahekorrad kriisieleelse tasemega on viimaseil aastail veidi erinevad ettevõtete suurusrühmade ja tööliste soo järgi. Üldiselt on meeste tunniteenistuse ostujõud püsinud stabiilsemana, naiste teenistuses võime aga märkida A rühmas peagu pidevat tõusu.

Soodsaimaks osutus reaalpalga poolest ses ajavahemikus 1935. a., kus peale kriisialeelseid vähendusi palgad olid juba tõusnud, hindade tase aga jäi püsima kriisistõrjumise tasemele. Üksikuis ettevõtete suurusrühmades ületas tunniteenistuse ostujõud 1935. a. kriisieleelse ostujõudu meestel ca 6—15% ja naistel ca 5—25% (vt. tab. 5 ja joonis). 1936. a. osutasid palgad küll eranditult kõigis ettevõtete suurusrühmis tõusu, ent veel suurem hindade tõus tõi enesega kaasa üldise palgaostujõu languse. Ka 1937. a. palgatõus ületas hindade tõusu vaid meestel, mille tulemusena paranes veidi vaid meestööliste majanduslik olukord. Naistööliste teenistuse ostujõud jäi aga kõigis suurusrühmades püsima ka 1937. a. peagu 1936. a. tasemele.

8. Tööstustööliste nädalateenistus 1933—37. a.

Gains par semaine des ouvriers industriels de 1933—37.

Peale töötasunormide muutuste, mis viimaste aastate kestel on mõjutanud palgaolusid soodsalt seoses üldise majandusliku olukorra paranemisega on tööliste nädalateenistuse kujunemist mõjutanud veel muutused inimtööjõu rakendusmääras. Koos aktiivsuse tõusuga tööstustegevuses on möödunud vajadus töötada lühendatud töönädalaga, mille arvel 1933. a. läks kaotsi üle 7% tööajast. Juba 1936. a. töötati täies ulatuses täistöö-nädalaga, samuti 1937. a. Seoses kasvanud töömahuga on pisut suurenenud ka tööpäeva pikkus, mille arvel 1936. ja 1937. a. suurenes peamiselt meeste nädalateenistus. Naiste tööpäeva pikkuses ei või märkida suuremaid muutusi, mistõttu nädalateenistuse kujunemine sõltub neil peamiselt töötasunormide muutustest ja tööpäevade arvu suurenemisest nädalas.

Meestööliste nädalateenistus tõusis suurtööstuses 1937. a. nimesväärtuselt alles esmakordselt üle kriisieleelse taseme; kesktööstuses aga kujunes see esmakordselt kriisieleelse tasemega võrdseks. Kiirema tunni-

Tööstustöölise nädalateenistus 1933—37. a. — Gains des ouvriers industriels par semaine de 1933—37.

7.	Tunniteenistus (snt) Gains par heure (snt)		Tööpäeva pikkus (tundi) Durée de la journée du travail		Päeva-teenistus (kr) Gains par jour (kr)		Nädalateenistus (kr) Gains par semaine (kr)		Töönädala lühendamise arvel kaotsiläänud tööaeg (%) % du temps perdu à cause de chômage de journées	Nädalateenistus (tegelik kr) ¹⁾ Gain effectif par semaine (kr)		Nädalateenistuse nimesisväärtuse indeksid N. indices des gains nominaux		Nädalateenistuse ostujõu indeksid N. indices des gains réels ²⁾	
	Mehed	Naised	H.	F.	M.	N.	M.	N.		M.	N.	1927—31. a. = 100			
												M.	N.	M.	N.
Suurtööstus (20 ja rohkem töölisega ettevõtte) — Grandes entreprises (ayant 20 ouvriers et plus).															
1937	40,1	25,4	8,18	7,83	3,26	1,99	19,56	11,94	—	19,56	11,94	108,5	112,5	109,7	115,9
1936	37,1	23,9	8,09	7,84	3,00	1,87	18,00	11,22	0,0	18,00	11,22	98,0	105,7	107,1	115,5
1935	34,7	22,7	8,05	7,80	2,79	1,78	16,71	10,63	1,0	16,45	10,51	88,4	98,7	107,8	117,9
1934	33,1	21,0	7,97	7,70	2,63	1,71	15,78	10,23	3,9	15,17	9,84	82,6	92,0	101,4	113,0
1933	33,2	22,0	7,95	7,76	2,64	1,71	15,84	10,26	7,2	14,70	9,52	80,1	89,1	97,1	108,0
1927—31	36,8	22,6	8,40	7,98	3,00	1,80	18,55	10,81	.	18,36	10,61	100	100	100	100
Kesk- ja väikese tööstuse (5—19 töölisega ettevõtte) — Entreprises moyennes (ayant 5—19 ouvriers).															
1937	33,0	20,8	7,93	7,82	2,62	1,63	15,72	9,78	—	15,72	9,78	100,1	97,7	103,1	100,6
1936	30,9	19,5	7,93	7,78	2,45	1,52	14,70	9,12	.	14,70	9,12	93,6	91,1	102,3	99,6
1935	28,0	18,0	7,88	7,83	2,20	1,40	13,20	8,73	.	12,90	8,69	83,0	87,2	100,8	108,0
1934	26,9	18,5	7,97	7,92	2,14	1,40	12,84	8,76	.	12,85	8,42	78,6	84,1	95,9	102,0
1933	27,6	18,8	7,89	7,76	2,18	1,40	13,08	8,73	.	12,14	8,10	77,4	80,9	93,8	98,1
1927—31	32,3	21,1	8,18	8,00	2,64	1,69	15,87	10,12	.	15,71	10,01	100	100	100	100

teenistuse tõusu tõttu ületas aga naistööliste nädalateenistus suurtööstuses kriisielset taset juba aasta võrra varem; 1937. a. kestis naiste nädalateenistuse tõus veelgi edasi. Kesk- ja väikese tööstuses aga ei jõudnud nädalateenistus naistöölistel veel 1937. aastalgi kriisielse tasemeni. Nii ületas nädalateenistus 1927—31. a. keskmist taset suurtööstuses meestel 6,5% ja naistel 12,5%; kesk- ja väikese tööstuses oli see meestel 1927—31. a. tasemele võrdne, naistel aga 2,3% sellest madalam.

Palga ostujõu poolest oli aga 1937. a. olukord üldiselt kriisielisest märgatavalt soodsam; seda eriti suurtööstuses, kus palgad on nimesväärtuselt tõusnud rohkem. Soodsaim oli naistööliste majanduslik olu-

kord suurtööstuses, võrreldes kriisielisega, kelle teenistus on nimesväärtuselt tõusnud kõige enam. Võrreldes soodsam on aga nende olukord võrreldes kriiselaastatega, mil eriti naistel peamiselt tekstiiltööstuses suuremas ulatuses ja pikemat aega tuli töötada tublisti kärbitud töönädalaga.

9. Tööstustöölise liikumine Eestis ja välismaal.

Mouvement des gains des ouvriers industriels dans l'Estonie et les pays étrangers.

(1929. a.) on Eesti tööstustöölise palgatõusu poolest esi-

Et iseloomustada viimase aja palgaliiikumist Eesti tööstuses, toome Rahvusvahelise Tööstus- ja kaubanduse organisatsiooni andmeid mõningaid võrdlusi välismaadega. Võrreldes eelmise kõrgkonjunktuuri haripunktiga

Palgad Eestis ja välismaal 1937. a. (indeksid: 1929 = 100).
Salaires dans l'Estonie et dans les pays étrangers en 1937 (n. indices: 1929 = 100).

8.	Andmestiku iseloom Caractère des données	Mis aja kohta käivad andmed Date des données	Palga nimesväärtus Salaires nominaux	Reaalpalk Salaires réels
Eesti — Estonie				
Mehed — Hommes	Tunniteenistus — Gains par heure	1937	105,8	118,6
Naised — Femmes			110,4	123,8
Austraalia — Australie				
Mehed — Hommes	Tunnipalga norm Taux par heure	Juuni, 1937	87	103
Naised — Femmes			88	104
Holland — Pays-Bas				
Mehed — Hommes	Tunniteenistus — Gains par heure	Juuni, 1937	81	100
Naised — Femmes	Nädalalpalga norm Taux par semaine	September, 1937	104	110
Inglise — Grande-Bretagne				
Mehed — Hommes	Tunniteenistus — Gains par heure	Juuni, 1937	101	111
Naised — Femmes	Päevateenistus — Gains par jour	Juuni, 1937	97	.
Itaalia — Italie				
Mehed — Hommes	Tunniteenistus — Gains par heure	September, 1937	89 ¹⁾	103 ²⁾
Naised — Femmes			95 ¹⁾	113 ²⁾
Jaapan — Japon				
Mehed — Hommes	Tunniteenistus — Gains par heure	September, 1937	98 ¹⁾	118 ²⁾
Naised — Femmes			103 ¹⁾	127 ²⁾
Läti — Lettonie				
Mehed — Hommes	Tunniteenistus — Gains par heure	September, 1937	122	136
Naised — Femmes				
P.-Am. Ühendriigid — États-Unis				
Mehed — Hommes	Tunniteenistus — Gains par heure	September, 1937	96	108
Naised — Femmes	Nädalateenistus Gains par semaine	September, 1937	101	109
Rootsi — Suède				
Mehed — Hommes	Tunniteenistus — Gains par heure	Märts, 1937	79	98
Naised — Femmes	Tunnipalga norm Taux par heure			
Taani — Danemark				
Mehed — Hommes	Tunniteenistus — Gains par heure	Juuni, 1937	107	103
Naised — Femmes	Palga alamäär Taux par heure (minima)	September, 1937	97	102

¹⁾ Nädalateenistus vähendatud vastavalt töönädala kärpimise tõttu kaotsiläänud tööajale. 1927—30. a. kohta, kus töönädala kärpimist tuli ette harukordselt, on võetud täis-töönädala teenistus (päevateenistus × 6).

²⁾ Töönädala lühendamise arvel on vähendatud nädalateenistust kesk- ja väikese tööstuses samal määral kui suurtööstuses.

³⁾ Elatusmaksumuse indeks, mille alusel on arvutatud nädalateenistuse ostujõud (1927—31 = 100) — Pour le calcul des gains réels on s'est servi des nombres-indeces du coût de la vie (pour Tallinn):

1933 — 82,5	1935 — 82,8	1937 — 97,1
1934 — 81,5	1936 — 91,5	

⁴⁾ 1930 = 100.

kohal 12 maa hulgas, kus esinevad ka tähtsamad tööstusmaad. Oleme seega nihkunud töolistest palkade poolest ligemale Lääne-Euroopa tasemele, kuid jääme sellest siiski veel tüki maad taha. Palkade nimesväärtuse tõusu poolest on küll Inglise, Taani, Itaalia ja Rootsi Eestile võrdlemisi lähedal, ent palga ostujõu tõusu poolest on vahe siiski Eesti töolistest kasuks küllalt suur. P.-Am. Ühendriikides on küll töolistest tunnipalga normid tõusnud tublisti rohkem kui Eestis, ent nõrga töökoormise ja töönädala lühenemise tõttu on seal nädalalalk kriisieelsest koguni väiksem. Ka nädalalalka ostujõu tõusu poolest võrreldes 1929. a. jäävad Ühendriigid tükk maad Eestist maha.

Reaalpalkade tõusu poolest on Eestile lähedane meie lähim naaber Läti. Järgnevad Inglise, Itaalia ja Rootsi ning meretagustest maadest P.-Am. Ühendriigid reaalpalga tõusuga võrreldes 1929. a. üldiselt ca 10%. Teistes toodud maades — Hollandis, Saksas, Tšehhoslovakkias ja Taanis — on tööstustöolistest palgaostujõud viimaseil saadaval andmeil lähedalt võrdne seisule eelmise kõrgkonjunktuuri haripunktis.

10. Teenistuse liikumine üksikuis tööstusharudes 1935—37. a.

Mouvement des gains d'après les industries.

nemises üksikuis tööstusharudes.

Murdude ja kaevanduste rühmas on tunniteenistus tõusnud viimase 2 aasta jooksul väga kiiresti nii meestel kui naistel. 1937. a. keskmiselt ületas siin tunniteenistus kriisieelset (1927—31. a.) taset meestel ligi 25% ja naistel üle 10%. Suhteliselt võrdset palgatõusu võib märkida siin nii õlikivikaevandustes kui turbatööstuses. Ses rühmas on viimase 2 a. jooksul korduvalt tõstetud töötasunorme Töötülide Lahendamise Komisjoni otsustega. Võrreldes kriisieelsega on reaalteenistus tõusnud siin meestel üle 25% ja naistel ca 15%. Reaalteenistuse tõusu poolest on murdude ja kaevanduste rühmas võrreldes teiste tööstusharudega mehed esimesel ja naised viiendal kohal.

Mineraalide töötlemise rühmas on teenistus tõusnud samuti võrdlemisi kiiresti. Meeste reaalteenistus ületas 1937. a. ses rühmas 1927—31. a. keskmist ligi 20% ja naiste oma üle 7%. Meeste reaalteenistus on tõusnud võrdset tsemendi- ja klaasitööstuses; savi- ja keraamikatööstuses on palgatõus tagasihoidlikum. Naiste hulgas on teenistuse tõusu poolest esikohal tsemendi-, siis klaasi- ja kolmandal kohal savi- ja keraamikatöölised. Võrreldes teiste rühmadega mineraalide töötlemise alal tegevad meestöölised on kolmandal, naised aga üheksandal kohal.

Metallitööstuses on palgatõus tunduvalt tagasihoidlikum. Ses rühmas jõudsid palgad 1937. a. alles majanduskriisieelsele tasemele. Ainsa tähtsama alana, kus ses rühmas on märgata suuremat palgatõusu, on masinaehitus. Seoses ulatusliku investee-

rimistegevusega see ala on viimasel ajal olnud tublisti varustatud sisemaiste, osalt ka välismaiste tellimistega ja mitmekordsete palgatülide tulemusena on töötasunorme korduvalt tõstetud.

Teistel metallitööstuse aladel, kus palkade tase oli juba enne suhteliselt kõrge, on palgatõus tagasihoidlikum. Sellistena esinevad peamiselt riiklikud raudteetöökojad ja ka Tallinna linnavalitsuse trammi remonttöökoja.

Reaalpalkade tõusult on metallitööstus 13 tööstusharu hulgas kümnendal kohal.

Keemiatööstuses ületasid palgad 1937. a. samuti kriisieelset taset nii nimesväärtuselt kui ka ostujõult. Meestöolistest palgad on tõusnud ses rühmas peamiselt õlikivitööstuse arvel. Naiste palgad on aga tõusnud rohkem teistel aladel — tuletiku-, kummi- ja muude keemiliste ainete tööstuses, kuna õlitööstuses on tõus tagasihoidlikum. Üldiselt ületas tunniteenistuse ostujõud keemiatööstuses 1937. a. kriisieelset taset meestel ligi 10%, naistel 25%.

Nahatöolistest palgad, arvatud välja nahkjalajalate tööstus, on üldiselt madalad ja viimasel ajal ei ole meestöolistel näha sel alal palkade paranemist. 1937. a. keskmiselt jäid mees-nahatöolistest palgad nimesväärtuselt ca 10% ja palga ostujõult ca 7% alla kriisieelset taset ja üldisest palgalikumist on see ala jäänud kõige enam maha. Naistööliste teenistus jõudis 1937. a. esmakordselt ka nahatööstuses nii nimesväärtuselt kui ostujõu poolest üle kriisieelse taseme.

Tekstiiltööstuses on palkade alal leidnud aset kaugeleulatuvad muutused. Palgatõusu poolest kuulub sellele alale üldiselt meeste ja naiste palga keskmiselt esikoht.

1937. a. keskmiselt ületas tekstiiltöolistest tunniteenistus kriisieelset taset meestel 18,7% ja naistel 24,6%; reaalteenistus on tõusnud samal ajal meestel üle 20% ja naistel ligi 30%.

Tekstiiltöolistest teenistus, mis aastaid tagasi oli võrreldes teiste tööstusharudega suhteliselt madalaim, on viimaseil aastail tõusnud kiiremini kui teistel aladel ja nihkunud seega ligemale üldisele palgatasemele. Meestöolistest palgad on veel praegugi tublisti alla keskmist taset (1927. a. ca 20% ja 1937. a. 16%). Ent naiste teenistus, kes tekstiiltööstuses on võrreldes meestega arvuliselt kahekordses ülekaalus, on 1937. a. ületanud juba nii suur- kui ka kesktööstuses teenistuse üldkeskmise.

Meeste ja naiste teenistuse liikumine on tekstiiltööstuse üksikuil erialadel lahkuminev. Suuremat palgatõusu võib märkida puuvilla- ja villatööstuses. Neil aladel oli enne palgatase suhteliselt madal. Seepärast on neil erialadel algatatud mitmel korral ja mitmes ettevõttes töötülisid, mille tõttu kordkorralt on tõstetud töötasunorme. Kunstsiidriide- ja trikootažitööstuses on palgatase kogu aeg püsinud teistest tekstiiltööstuse erialadest kõrgemal. Pealegi on sel alal võistlus väga suur, mispärast palga suurendamisi lähivõtta näib olevat raskem kui muil aladel.

Tõelise äärmuslikult tööstuses — *Ceiras horaires des carriers industriels.*

	Tõukaitse, arvutid, kassa, narkaal-				Tõukaitse, arvutid, kassa, narkaal-				Tõukaitse, arvutid, kassa, narkaal-				Tõukaitse, arvutid, kassa, narkaal-			
	casual (mü) Gads effectif horaire, y compris le substitution en nature (en sid)				casual (mü) Gads effectif horaire, y compris le substitution en nature (en sid)				casual (mü) Gads effectif horaire, y compris le substitution en nature (en sid)				casual (mü) Gads effectif horaire, y compris le substitution en nature (en sid)			
	Mehed — Hommes		Naised — Femmes		Mehed — Hommes		Naised — Femmes		Mehed — Hommes		Naised — Femmes		Mehed — Hommes		Naised — Femmes	
	1937	1936	1935	1937	1936	1935	1937	1936	1935	1937	1936	1935	1937	1936	1935	
*) Elektromuutuse indeksid, mille elusel on arvestatud reaal-	45,1	34,2	28,3	25,1	22,6	22,6	183,9	186,0	98,3	111,9	99,2	89,2	127,6	115,8	115,2	
teatava indeksid (1927 = 100) — Pour le calcul des	44,9	35,5	31,5	28,4	25,6	25,6	118,2	103,9	96,2	118,1	106,8	96,2	121,7	114,8	116,7	
indices réels on s'est servi des nombres-chiffres en code de la	43,1	36,9	26,2	22,8	20,8	20,8	123,9	106,0	82,2	108,6	90,1	82,2	127,6	115,8	106,7	
tableau (1927 = 31 = 100). 1935 — 82,3; 1936 — 91,5; 1937 — 97,1.																
I. Muud ja kaevandused — Industries extractives.																
1. Turbatoõhus — Tourbillons	36,9	34,2	28,3	25,1	22,6	22,6	183,9	186,0	98,3	111,9	99,2	89,2	127,6	115,8	115,2	
2. Ühikvi kaevandused — Carrieres de schiste combustible	44,9	35,5	31,5	28,4	25,6	25,6	118,2	103,9	96,2	118,1	106,8	96,2	121,7	114,8	116,7	
II. Mineralide tööstus — Industrie minérale																
1. Tsementitööstus — Fab. de ciment	33,9	32,7	22,1	22,6	18,8	18,8	109,0	100,9	89,1	112,9	102,0	89,1	112,9	103,0	123,9	
2. Savil- ja keramikatööstus — Fab. de porcelaine et céramique	44,0	39,2	22,7	18,4	17,5	14,9	116,1	103,4	86,3	110,8	104,7	89,8	119,6	104,9	117,0	
3. Klaastööstus — Verrières	44,2	41,6	23,2	22,4	21,3	21,3	100,7	94,8	84,9	100,4	89,2	84,9	103,7	103,6	115,2	
III. Metallitööstus — Industrie des métaux																
1. Masinaehitus ja remont — Constructions mécaniques (et répar.)	40,1	37,6	24,3	20,2	17,8	17,8	115,0	108,4	100,6	119,1	98,0	87,3	119,1	118,5	122,2	
3. Raudtee- ja trammitöökojad — Constr. (et répar.) de matér. roulant des chem. de fer etc.	54,1	51,9	50,7	34,5	32,3	32,3	98,2	94,2	92,0	115,5	113,5	106,2	101,1	103,0	118,9	
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique																
4. Õlikütütööstus — Fab. d'huile de schiste combustible	35,5	31,7	27,4	25,7	24,3	20,0	105,8	96,2	91,6	121,8	118,7	108,0	109,0	105,1	125,4	
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux																
1. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	36,0	35,3	23,4	20,3	18,9	18,9	90,2	88,5	90,2	107,2	97,1	90,4	92,9	96,7	109,6	
VI. Tekstiilitööstus — Industrie textile																
1. Puuvillitööstus — Fabrication de coton	34,2	32,0	26,3	24,6	23,4	23,4	118,7	111,1	102,4	124,6	116,6	110,9	122,2	121,4	128,3	
2. Viltitööstus — Fabrication de laine	33,1	31,7	23,1	25,5	23,6	23,6	112,2	107,5	98,6	120,2	120,3	110,8	116,6	117,5	133,1	
3. Linatööstus — Fabrication de lin	31,4	30,2	23,1	20,9	20,9	20,9	111,7	108,9	102,1	118,5	107,2	107,2	115,0	113,6	127,6	
6. Puvillil- ja kunstivillide kudamine ning trikotaaži-	40,1	38,8	23,7	27,7	26,8	26,8				105,5	101,8	96,7		108,7	111,3	
tööstus — Fab. de cotonnades et de tricotage																
VII. Puittööstus — Industrie du bois																
1. Saeveskid — Scieries	36,0	37,4	25,2	25,4	23,9	23,9	106,4	104,8	98,7	105,0	105,8	95,8	109,6	114,5	116,4	
2. Mõõbli- ja vineeritööstus — Fabrication de meubles et de placage	32,2	33,7	19,2	22,7	17,2	17,2	105,9	110,9	89,1	110,3	130,5	109,1	109,1	121,2	142,6	
VIII. Pabertööstus — Industrie du papier																
1. Pabertööstus — Industrie du papier	46,9	44,4	30,8	29,2	28,0	28,0	110,6	104,7	101,2	112,0	106,2	105,1	113,9	114,4	127,7	
IX. Polügraafitööstus — Industrie poligraphique																
X. Tõhtr, matseainete- ja lookitööstus — Ind. de l'aiment., des boisons etc.	48,7	45,9	31,2	29,1	29,6	29,6	103,7	96,8	99,6	104,3	97,3	99,0	105,8	105,8	120,3	
3. Sokolaadi-, kompekki- ja biskviiditööstus — Fab. de chocolat, de bonbons et de biscuits	38,1	36,9	21,5	20,1	19,8	19,8	104,4	101,1	98,6	91,5	85,5	84,3	107,5	110,5	119,8	
15. Tubakatööstus — Fab. de tabac	39,6	38,7	19,4	17,3	16,9	16,9	93,6	91,5	80,6	84,8	79,7	77,9	96,4	100,0	97,9	
XI. Kehakate- ja puukaitsetööstus — Couvel. de vèhem. et fabr. de mercerie																
1. Kehakate- ja puukaitsetööstus — Couvel. de vèhem. et fabr. de mercerie	41,4	37,2	23,7	22,5	21,2	21,2	91,8	82,5	76,9	84,9	80,6	76,0	94,5	90,2	88,1	
2. Jalavõõrutöööstus — Fabr. de chaussures	50,3	45,1	27,4	26,1	23,9	23,9	108,8	98,5	91,3	85,4	83,8	83,8	113,1	107,7	133,4	
XII. Ehitustööstus — Industrie de bâtiment																
1. Ehitustööstus — Industrie de bâtiment	40,2	36,0	23,4	20,5	18,0	18,0	106,9	97,6	87,3	101,4	92,8	81,5	112,2	106,1	104,4	
XIII. Eliketijahamud ning gaasi- ja veerastustöööstus — Usines él., à gaz à électric. et distrib. d'eau																
1. Eliketijahamud ning gaasi- ja veerastustöööstus — Usines él., à gaz à électric. et distrib. d'eau	45,6	44,8	33,2	30,2	29,9	29,9	95,2	93,5	91,6	115,0	103,1	102,0	98,0	102,2	118,4	
Keskmine — Moyenne																
1. Keskmine — Moyenne	40,1	37,1	24,7	22,4	23,9	23,9	100,8	100,8	94,3	112,4	105,8	100,4	112,3	110,2	115,8	
Sallist: A (ettevõtteid 50 ja enam tööliseaga) — A (entreprises ayant 50 ouvr. et plus)																
1. Sallist: A (ettevõtteid 50 ja enam tööliseaga) — A (entreprises ayant 50 ouvr. et plus)	40,5	37,4	25,8	24,2	23,2	23,2	108,9	100,5	94,6	113,2	106,6	101,8	112,2	109,8	116,5	
Dont: B (ettevõtteid 20—49 tööliseaga) — B (entreprises ayant de 20—49 ouvriers)																
1. Dont: B (ettevõtteid 20—49 tööliseaga) — B (entreprises ayant de 20—49 ouvriers)	37,6	34,9	23,1	21,3	19,6	19,6	106,8	99,1	91,2	106,8	96,5	90,7	110,0	108,3	112,0	
C. Kesk- ja väikese (ettevõtteid 5—19 tööliseaga) — C. Entreprises moyennes (de 5—19 ouvriers)																
1. C. Kesk- ja väikese (ettevõtteid 5—19 tööliseaga) — C. Entreprises moyennes (de 5—19 ouvriers)	36,0	30,9	20,8	19,5	18,9	18,9	102,2	95,7	87,0	98,6	92,4	89,6	105,3	104,6	101,0	
D. Väikese (ettevõtteid alla 5 tööliseaga) — D. Entreprises petites (moins de 5 ouvriers)																
1. D. Väikese (ettevõtteid alla 5 tööliseaga) — D. Entreprises petites (moins de 5 ouvriers)	28,3	24,1	15,5	14,1	15,0	15,0	99,6	84,9	87,0	90,2	85,9	86,7	102,6	92,8	105,7	

*) Arvmed alustab Fort-Kunda tsementivabrikü kohta.

Tööstuste keskmine teenistus-tunnis 1937. a. II poolaastal (snt) — Gains des ouvriers industriels en II semestre de 1937 (snt).

10.	Tööstuste arv ettevõttes Groupes des entreprises d'après le nombre des ouvriers							
	20 < (A + B)		50 < (A)		20—49 (B)		5—19 (C)	
	M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	44,8	29,9	44,8	29,8	41,6	35,5	32,2	19,8
Turbatööstus — <i>Tourbières</i>	45,7	35,2	45,8	35,2	41,6	35,5	31,9	19,8
Õilivikaevandused — <i>Carières de schiste combustible</i>	45,1	26,8	45,1	26,8	—	—	—	—
Muud — <i>Autres</i>	30,0	23,8	30,0	23,8	—	—	32,2	—
II. Mineraalide töötlemine — Transformation des pierres et des terres	40,5	20,7	39,8	20,7	42,5	26,9	37,8	20,1
Tsemenditööstus — <i>Fab. de ciment</i>	38,2	23,5	37,1	23,1	43,9	27,8	43,7	22,2
Savitööstus — <i>Fab. de poterie et céramique</i>	37,9	22,0	37,1	21,9	39,1	22,0	35,1	20,0
Klaasitööstus — <i>Verrieres</i>	45,9	18,9	45,5	19,1	48,5	17,4	36,0	19,5
Muud — <i>Autres</i>	55,6	—	—	—	55,6	—	40,1	—
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	44,9	26,1	46,0	26,0	37,0	26,2	34,6	19,8
Masinaehitus ja -parandus — <i>Construction mécanique (et réparation)</i>	41,1	24,0	42,1	24,9	30,9	25,3	35,8	—
Laevaehitus ja -parandus — <i>Construction navale (et répar.)</i>	45,0	22,8	47,0	22,8	—	—	34,1	—
Raudtee- ja trammitehased — <i>Constr. (et répar.) du matériel roulant des chemins de fer et des tramways</i>	64,5	35,3	64,5	35,3	—	—	48,2	—
Muud — <i>Autres</i>	41,5	26,0	42,5	25,9	40,0	20,2	33,8	19,8
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	38,0	27,2	38,0	28,9	38,8	23,8	37,8	22,2
Tulekütööstus — <i>Fab. d'allumettes</i>	47,0	32,3	47,0	32,3	—	—	—	—
Õiliviklitööstus — <i>Fab. d'huile de schiste combustible</i>	37,7	23,0	37,7	23,0	—	—	—	—
Muud — <i>Autres</i>	38,5	27,2	38,4	20,6	38,8	23,8	37,8	22,2
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	35,9	22,5	42,0	23,9	31,3	21,6	30,5	17,1
Toornahatööstus — <i>Fab. des peaux brutes</i>	37,5	22,4	42,0	23,9	33,0	21,2	38,1	20,6
Nahakesemete valmistus — <i>Fab. d'articles en cuir</i>	25,8	25,0	—	—	25,8	23,0	22,5	14,9
VI. Tekstiilitööstus — Industrie textile	34,6	26,6	34,5	26,6	35,2	27,3	31,8	22,3
Puuvillatööstus — <i>Fab. de coton</i>	33,6	27,6	35,6	27,6	39,2	—	39,1	23,3
Villatööstus — <i>Fab. de laine</i>	34,0	26,0	34,0	26,1	33,1	23,5	31,8	20,9
Linatööstus — <i>Fab. de lin</i>	31,6	23,1	31,7	23,3	27,6	17,6	41,3	17,2
Puuvillaliide kudumine, kunstsiidi- ja trikootažitööstus	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Fab. de cotonnades et de tricotage</i>	41,1	29,1	41,1	29,0	40,3	30,1	34,1	26,4
Muud — <i>Autres</i>	35,8	25,7	35,9	24,8	35,4	27,9	27,3	19,9
VII. Puutööstus — Industrie du bois	39,5	25,8	41,5	27,1	33,8	19,4	31,4	21,1
Saeveskid — <i>Scieries</i>	34,0	20,2	35,2	20,8	32,0	19,1	26,8	17,4
Vineeri- ja mööblitööstus — <i>Fab. de placage et de meubles</i>	44,7	20,8	47,0	30,8	39,8	15,9	34,1	30,8
Muud — <i>Autres</i>	37,4	19,5	30,8	18,2	38,2	22,0	34,4	19,4
VIII. Paberitööstus — Industrie du papier	39,6	26,5	39,8	27,7	33,3	21,3	29,3	20,3
Paberimassi ja pab. valmistus — <i>Fab. de pâte de bois et de papier</i>	39,7	27,8	39,8	28,2	23,7	12,4	27,5	18,1
Paberesemete valmistus — <i>Fab. d'articles en papier et carton</i>	37,8	24,3	40,2	26,0	36,4	22,3	30,0	20,3
IX. Polügraafiatööstus — Industrie polygraphique	48,4	31,5	49,5	31,6	44,0	31,3	32,5	21,2
X. Toidu-, maitseainete- ja jookide tööstus — Industrie d'alimentation et des boissons	38,1	21,3	38,1	21,2	38,3	21,9	31,5	20,5
Jahuveskid — <i>Mouins à farine</i>	30,2	20,6	35,3	20,0	37,3	22,1	32,3	21,2
Šokolaadi- ja komp. ts. — <i>Fab. de chocolat et de bonbons</i>	39,7	18,8	38,3	18,1	48,0	20,1	41,2	20,2
Tapamajad — <i>Abattoirs</i>	37,4	23,3	37,2	23,1	41,1	23,7	46,4	27,7
Linnase- ja õlletehased — <i>Fab. de malt et brasseries</i>	37,9	22,9	39,4	24,9	36,0	19,2	41,7	20,7
Tubakatööstus — <i>Fab. de tabac</i>	40,7	27,8	40,7	27,8	—	—	—	22,1
Muud — <i>Autres</i>	37,7	20,9	36,2	20,3	38,6	21,1	30,6	20,4
XI. Kehakattetööstus — Confect. de vêtements et lab. de mercerie	44,2	24,5	44,8	25,4	42,6	23,1	39,3	22,1
Riiete valmistus — <i>Fab. de vêtements</i>	46,7	24,7	47,6	25,4	45,4	24,1	41,8	23,1
Jalanõude valmistus — <i>Fab. de chaussures</i>	51,3	27,8	57,0	30,5	42,7	19,1	40,6	22,0
Pudu- ja moekaup. ts. — <i>Fab. de mercerie et d'articles de mode</i>	30,3	20,7	30,3	20,6	30,5	20,8	25,7	17,6
Muud — <i>Autres</i>	—	—	—	—	—	—	35,7	26,6
XII. Ehitustööstus — Industrie du bâtiment	41,7	23,5	41,9	23,7	41,0	22,9	39,7	28,0
Hoonete ehitus ja parandus — <i>Construction et réparation de bâtiments</i>	42,4	21,8	42,0	21,4	43,1	23,1	39,4	22,9
Välisehitused — <i>Constructions extérieurs</i>	40,7	25,8	41,8	26,1	37,3	21,6	39,9	—
XIII. Elektri ja gaasi- ja veevarustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	44,9	34,4	45,9	34,9	41,2	23,2	39,8	—
Elektri ja gaasi- ja veevarustus — <i>Usines électriques</i>	43,3	34,4	44,3	34,9	40,2	23,2	38,6	—
Gaasi- ja veevarustus — <i>Usines à gaz d'éclairage et distribution d'eau</i>	50,4	—	51,0	—	47,1	—	37,7	—
XIV. Puhastustööstus — Industrie de nettoyage	37,5	21,0	33,5	17,8	40,2	23,3	35,3	21,0
Keskmine — Moyenne	41,2	25,8	41,6	26,1	38,6	23,9	33,6	21,2

Puutööstuse kahes valdavas eriharus — saeveskites ning mööbli- ja vineeritööstuses — on palgalikumine samuti erinev. Saeveskites on tunniteenistus tõusnud kahe viimase aasta kestel kiiremini kui mööbli- ja vineeritööstuses. Saeveskitöölise teenistuse kiirem tõus on nähtavasti põhjustatud mitmest asjaolust. Metsamaterjalide turuolukord on viimasel ajal väga soodus ja nähtavasti see on võimaldanud maksta ka töölistele kõrgemat tasu. Teiseks on põhjustanud sel alal kõrgemat teenistust tööturul tööjõu nõudmise pooltel vähese tööjõu saadavuse tõttu kasvanud pinged. Kolmandaks on linnades asuvate saeveskite osatähtsus, kus töötasud on kõrgemad, viimasel ajal suurenenud, mis omajagu tõstab üldist töötasude taset saeveskites. Nii on teenistuse tõus seletatav osalt saeveskite alal tööstuse territoriaalsete nihkumistega maalt linnadesse.

Üldiselt ületas tööliste teenistus puutööstuses 1937. ja ka eelmisel aastal nii nimesväärtuselt kui ka ostujõu poolest kriisieelset taset.

Paberitööstus kuulub võrdlemisi kiire teenistuse tõusuga rühmade hulka — tunniteenistuse tõusu poolest on mehed neljandal ja naised kolmandal kohal. Reaalteenistus ületas ses rühmas 1937. a. kriisieelset taset meestel 17% ja naistel ca 20%.

Polügraafiatööstuses on teenistus tööliste kõrge kutseoskusliku taseme tõttu püsinud pidevalt kõrgeimana. Ent teenistuse aeglasema tõusu tõttu, võrreldes teiste tööstusharudega, on üheltpoolt polügraafia ja teiste alade tööliste teenistuse vahe jäänud järjest väiksemaks. Võrreldes kriisieelse tasemega ulatus polügraafia tööliste teenistuse ostujõu juurdekasv 1937. a. vaid 6—7%, kuna see üldiselt ulatus meestel ca 12% ja naistel üle 15%.

Toidu-, jookide- ja maitseainetetööstuses on palgatõus jäänud üldisest palgatõusust tublisti maha. Naistööliste teenistus, kes ses tööstusharus on arvuliselt suures ülekaalus, ei jõudnud veel 1937. a. kriisieelse tasemeni. Eriti madalad on ses rühmas šokolaadi- ja kompvekitöölise palgad. 1937. a. keskmiselt teenisid sel alal naised alla 20 s tunnis. Siin leidub üksikuid suurtööstuskäitisi, kus naistööliised teenivad ca 10 s tunnis, seega alla 1 kr päevas. Šokolaadi- ja kompvekitöölise teenistus jäi ka 1937. a. tublisti alla kriisieelset taset. Parem on olukord tubakatööstuses, kus teenistusvõimalused on soodsamad ja ka palgatõus on võrreldes, näiteks, šokolaadi- ja kompvekitööstusega, palju kiirem.

Kehakatte- ja pudukaubatööstuses on olukord palgalikumise poolest veel kehvem kui toidu-, jookide- ja maitseainetetööstuses. Ka ses rühmas ei ole palgad jõudnud veel kriisieelse tasemeni ei nimesväärtuselt ega ka ostujõu poolest.

Ehitustööstuses on olukord võrreldes eelmiste aastatega tublisti muutunud. On laienenud kivi-ehituste sektor, teiseks teostatakse suuri välisohitusi, nagu sildade ehitused jne. Seepärast on oluliselt muutunud ka ehitustööde alal tegevate tööliste kutse-

alane jaotus. Seoses välistööde ulatuse laienemisega on suurenenud lihttööliste osatähtsus, mistõttu üldised keskmised ei iseloomusta palgaolude kujunemist päris täpsalt. Ulatuselt tähtsamate oskustööalade kohta saame ülevaate järgnevaist andmeist:

	Mütmepad		Punsepap	
	Tunni- teenistus (s)	% (1927—31 = 100)	Tunni- teenistus (s)	% (1927—31 = 100)
1937	47,2	109,8	37,2	98,4
1936	42,3	98,4	34,7	91,8
1935	39,3	91,4	32,4	85,7
1934	34,0	79,1	30,6	81,0
1933	32,6	75,8	32,9	87,0
1927—31	43,0	100	37,3	100

Omavalitsuste tööstusettevõtteis — elektri- ja amades, gaasivabrikutes ja linnade vesivarustuse alal ei ole meeste palgad pidanud sammu üldise palgalikumisega, naiste palgad on aga tõusnud võrdsest teiste tööliste teenistusega. Võrdlemisi kõrge kutseoskusliku tasemega oskustöölised ja lihttöölised, kes enamjaolt töötavad tükitöö alusel, said ennem ja teenivad praegugi võrdlemisi rahuldavat, üldisest keskmisest kõrgemat tasu. Seepärast ei ole sel alal olnud palganõudmisi ega ka palgakõrgendusi. Vaid Tallinna linna gaasi- ja veevargitöölisele tösteti arvates 1. XI 1937 töötasuid Töötulide Lahendamise Komisjoni otsusega 5%.

11. Tööliste teenistuse vahetõus üksikuis tööstusharudes teenistuse üldkeskmisega ning tööliste soo järgi.

Comparaison des gains des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers.

Olenevalt tööliste kutseoskuslikust tasemest ja töö iseloomust — töös tarvilikust kehalisest pingutusest jne., on teenistuse üldine tase üksikuis tööstusharudes võrdlemisi suures ulatuses lahkuminev. Selliseid lahkuminekuid võime märkida

kõikjal — suur- ja kesktööstuses, meestel ja naistel. Kuigi tegurid, mis põhjustavad neid lahkuminekuid, on püsivaimelised, võime ometi konstateerida teenistuse vahetõus üldiselt üksikute tööstusharude järgi märgatavaid nihkumisi.

Viimase aja muutusi võime sellelt seisukohalt võtta peamiselt organiseeritud palgavõitluse tulemusena. Tab. 11 arvudest näeme, et meestöölised mäetööstusalalt, kelle teenistus oli 10 a. tagasi alla üldkeskmise, on teiste rühmade suhtes jõudnud tükk maad edasi. 1927. a. ei ulatunud veel mäetöölise teenistus üldkeskmiseni, 1937. a. aga ületas see juba üldkeskmist ligi 10%. Endisega võrreldes teiste tööstusharude suhtes soodsama positsiooni suunas on arenenud meeste palgad suurtööstuses peale mäetööstuse veel mineraalide töötlemise alal ning tekstiil- ja paberitööstuses. Metallitöölise palga suhtes on arengu suund vastupidine; teiste rühmade suhtes ei ole metallitöölisel teenistuse poolest enam seda ülekaalu, mis neil oli 10 a. tagasi. Tähtsamaist rühmadest metallitööstusele taolise arengu suunaga esinevad suurtööstuses meestöölise teenistuse suhtes polügraafia-, toidu-, maitseainete- ja jookide-, kehakatte- ja pudukaupade tööstus ning omavalitsuste ettevõtted.

Töölite teenistuse suhe tööstusharude ja töölite soo järel 1937 ja 1927 II poolaasta andmed.
Relation des gains des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers en II semestre.

ii.	Teenistuse suhe üldise keskmisega (%) Relation des gains à la moyenne				Vahekord soo järgi (meeste teenistus = 100) Relat. d'après le sexe (gains mascul. = 100)	
	Mehed — Hommes		Naised — Femmes		1937	1927
	1937	1927	1937	1927		
A. Suurtööstus — Grandes entreprises.						
I. Murrud ja kaevandused	108,7	91,9	115,0	113,4	66,8	76,9
II. Mineraalide töötlemine	98,3	93,7	80,2	90,3	51,1	60,1
III. Metallitööstus	109,0	120,1	101,7	114,3	58,1	59,2
IV. Keemiatööstus	92,2	94,6	105,4	95,4	71,6	62,7
V. Nahatööstus	87,1	114,3	87,2	96,3	62,7	52,4
VI. Tekstiilitööstus	84,0	79,4	103,1	93,1	78,9	72,0
VII. Puutööstus	95,9	94,3	100,0	101,4	65,3	66,9
VIII. Paberitööstus	94,1	88,5	102,7	96,3	66,9	67,6
IX. Poliigraafiatööstus	117,5	134,7	122,1	135,5	65,1	62,6
X. Toidu-, maitseainete- ja jookide tööstus	92,5	97,1	82,6	108,3	55,9	69,3
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	107,3	141,1	95,0	133,2	55,4	58,9
XII. Ehitistööstus	101,2	102,0	91,1	94,9	56,4	68,0
XIII. Elektri- ja gaasi- ja veevarustus	109,0	128,4	133,3	122,1	76,6	59,3
XIV. Puhastustööstus	91,0	110,9	81,4	103,2	56,0	58,0
Keskmine — Moyenne	100	100	100	100	62,4	62,4
B. Kesktööstus — Entreprises moyennes.						
I. Industries extractives	95,8	—	93,4	—	61,5	—
II. Industrie minérale	112,5	95,1	94,8	92,9	53,2	63,2
III. „ des métaux	103,0	101,6	93,4	104,0	57,2	66,2
IV. „ chimique	112,5	107,5	104,7	93,4	55,7	56,2
V. „ des cuirs et peaux	80,8	92,2	80,7	87,4	50,1	61,3
VI. „ textile	94,9	96,4	105,2	91,4	70,1	61,4
VII. „ du bois	93,5	94,8	99,5	97,0	67,2	66,2
VIII. „ du papier	87,2	85,0	95,8	89,9	69,3	68,5
IX. „ polygraphique	96,7	100,0	100,0	115,7	65,2	74,8
X. „ de l'alimentation, des boissons etc.	93,7	102,0	96,7	105,1	65,1	66,7
XI. Confection de vêtements et fabr. de mercerie	117,0	110,5	104,2	97,0	58,2	58,8
XII. Constructions	118,2	106,5	132,1	83,8	70,5	50,9
XIII. Usines électr., à gaz d'écl. et distrib. d'eau	113,5	118,3	—	—	—	—
XIV. Industrie du nettoyage	105,1	129,4	99,1	100,1	59,5	54,5
Keskmine — Moyenne	100	100	100	100	63,1	64,7

Naistöölite teenistuse vahekorrad on kujunenud peale mõningate erandite üldjoontes samas suunas kui meestelgi. Suuremat edu võib märkida naiste hulgas eeskätt tekstiil-, keemia- ja paberitööstuse töölisel. Kõigil neil kolmel alal oli teenistus 10 a. eest alla keskmise taseme, 1937. a. oli aga teenistus neil aladel juba üle üldkeskmise.

Samalaadseid muutusi teenistuse vahekorradades üksikute tööstusharude järgi võib märkida ka kesktööstuses.

Meeste ja naiste teenistuse vahekorradades on muutused üldiselt minimaalsed. Suuremaid muutusi meeste ja naiste teenistuse vahekorradades üksikuis tööstusharudes on tõenäoliselt põhjustanud 10 a. kestel toimunud struktuursed muutused, osalt aga ka muutused tööliikonna kutseoskusklikus koosseisus (üksikasjad vt. tab. II).

12. Töölite ositus palgaredeli järgi.
Répartition des ouvriers d'après l'échelle des gains.
a) Muudatusi palgaredelil 1937. a. võrreldes 1929. a.
Comparaison des années 1929 et 1937.

Võrreldes konjunktuuri kõrgseisuga 1929. a. on tööstustöölite teenistus tõusnud. Vastavalt sellele on tööliikonnas nähtavalt palgaredelil üldiselt alamaid palgaastmeid kõrgemaile (vt. tab. 12 ja joonis). Iseloomustav on, et meeste ümberasetus kõrgemaile palgaastmeile on enam vähem ühtlane kõigil palgaastmel. Võiks öelda, et meestöölised on meie palgaredeli kohaselt, kus tunniteenistuse vahe on iga palgaastme vahel 2,5 s, tõusnud peagu ühe täisastme võrra kõrgemale (tõus keskmiselt 37,9 s-lt 40,1 s-le).

Naistel on palgatõus samal ajal üldiselt sama ulatusega, mis meestelgi — tõus ühe palgaastme võrra, ent ümberasetus astmetel astmele on palju ebahühtlasem kui meestel. Naiste hulgas on suuremas ulatuses vähenenud suhtelisel palgaliste arv neljal madalamal palgaastmel teenistusega 15,1—22,5 s tunnis. Suurimal määral on suhteliselt vähenenud palgaliste arv astmel 17,6—20 s tunnis, millise astme moodustasid 1929. a. peamiselt tekstiiltöölised tunnipalga normiga 20 s tunnis. Sellesse rühma kuulus 1929. a. naistöölitest üle 20%, 1937. a. langes tööliste arv selles palgaastmes 15%-le naistöölite üldarvust. Peamiselt nende nelja madalama palgaastme arvel, kus töölite arv on kahanenud, võime märkida töölite tunduvalt juurdekasvu palgaredeli kõrgemal astmel.

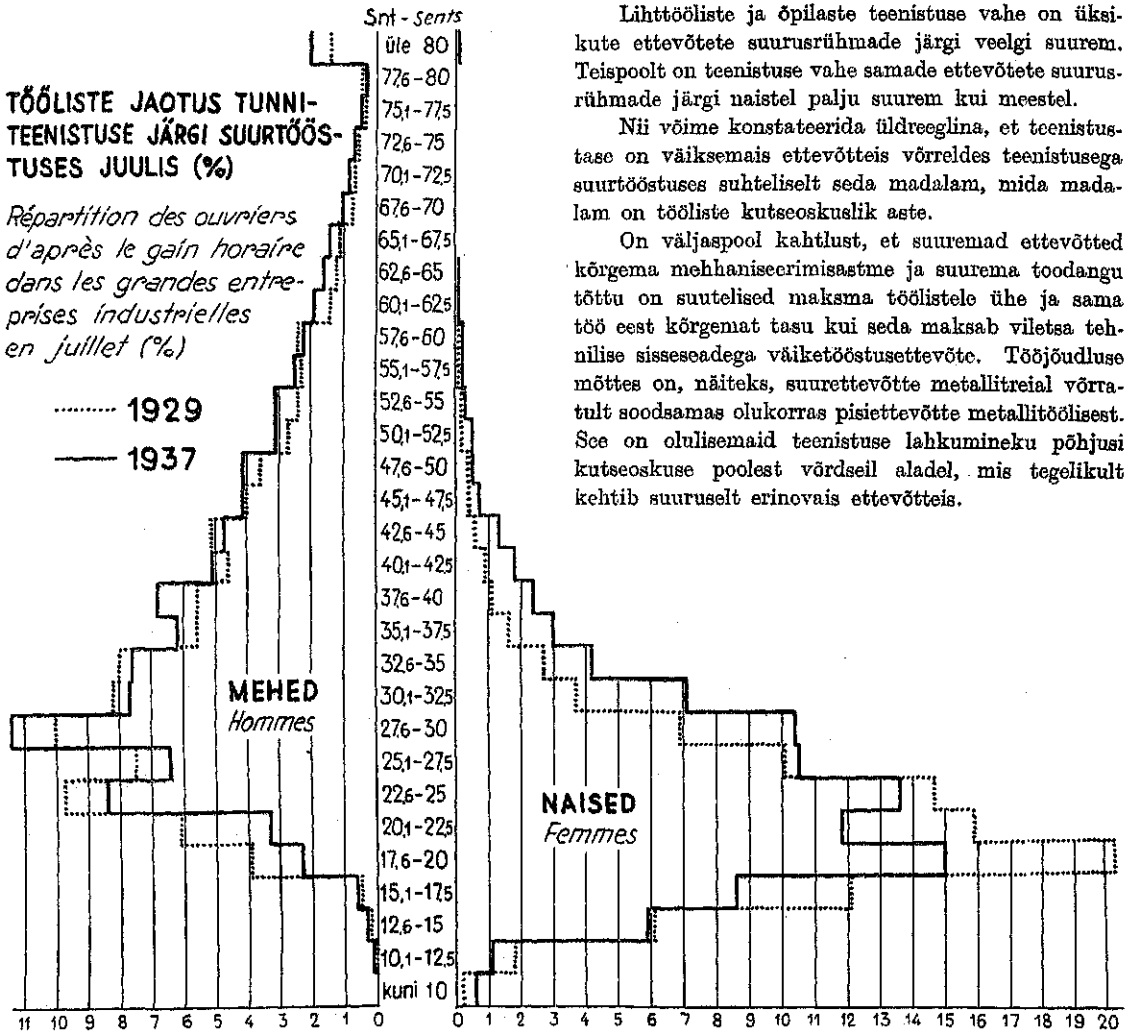
b) Oskus- ja lihttöölite ning õpilaste ositus palgaredeli järgi 1937. a. juulis.
Répartition des ouvriers qualifiés, non qualifiés et des apprentis d'après les gains en juillet 1937.

Töölite üldisest ja ametialasest jaotusest palgaredeli järgi selgub, et olenevalt töölite kutseoskusest on töölite teenistustase palju mitmekesisem kui seda võis märkida teenistuse erinevuses üksikuis tööstusharudes. Peale selle on oskus- ja lihttöölite teenistus suurel määral erinev olenevalt ettevõtete suurusest.

Palgaredeli ülemail astmel asuvad oskustöölised. Mees- oskustöölised teenisid 1937. a. juulis suurtööstuses keskmiselt 40,2 s, kesktööstuses 32,9 s ja väiketööstuses 29,5 s tunnis. Seega teenivad oskustöölised kesktööstuses ca 20% ja väiketööstuses ca 25% vähem kui suurtööstuses.

TÖÖLISTE JAOTUS TUNNI- TEENISTUSE JÄRGI SUURTÖÖS- TUSES JUULIS (%)

*Répartition des ouvriers
d'après le gain horaire
dans les grandes entre-
prises industrielles
en juillet (%)*

Peale selle on veel muid tegureid, mis põhjustavad celosutatud ulatuslikke lahkuminekuid tööliste teenistuses. Peab võtma arvesse, et tööliste ametialane struktuur on üksikuis ettevõtete suurusrühmis nii ametialaselt kui ka oskuse kvaliteedilt tunduvalt erinevat laadi. Suuremad ettevõtted, kus tootmisprotsess on üldiselt komplitseeritum, vajavad suhteliselt kõrgema kutseoskusega tööjõude. See on kahtlemata ka üks olulisemaid oskustöölise teenistuse lahkumineku põhjusi üksikuis ettevõtete suurusrühmis. Peale selle ei saa unustada seda, et ettevõtete territoriaalne paiknemine on neis suurusrühmis erinev. Võrdlemisi suur osa kesk- ja väiketööstusest asub maal, kuna suurtööstusel maa osatähtsus on väiksem.

Vastavalt eeldule leiame oskustöölisi madalamail palgaastmeil suurtööstusettevõtteis palju vähem, võrreldes teiste suurusrühmadega. Tavaliselt on mees- oskustöölise teenistuse alammääraks suurtööstuses 25 s tunnis ehk 2 kr päevas, kesk- ja väiketööstuses

lihttöölise ja õpilaste teenistuse vahe on üksikute ettevõtete suurusrühmade järgi veelgi suurem. Teispoolt on teenistuse vahe samade ettevõtete suurusrühmade järgi naistel palju suurem kui meestel.

Nii võime konstateerida üldreeglina, et teenistustase on väiksemis ettevõtteis võrreldes teenistusega suurtööstuses suhteliselt seda madalam, mida madalam on tööliste kutseoskuslik aste.

On väljaspool kahtlust, et suuremad ettevõtted kõrgema mehhaniseerimisastme ja suurema toodangu tõttu on suutelised maksma töölistele ühe ja sama töö eest kõrgemat tasu kui seda maksab viletsa tehnilise sisseseadega väiketööstusettevõtte. Tööjõudluse mõttes on, näiteks, suurettevõtte metallitrelial võrratult soodsamas olukorras pisiettevõtte metallitöölisest. See on olulisemaid teenistuse lahkumineku põhjusi kutseoskuse poolest võrdsel aladel, mis tegelikult kehtib suuruselt erinevaid ettevõtteis.

aga tublisti alla selle määra. Ka teenistuse ülempiir lõpeb mees- oskustöölisel suurtööstuses tavaliselt ca 60 s ümber tunnis, ületades vähe seda määra (1 tööline 10-st). Kesk- ja väiketööstuses on oskustöölise teenistuse ülempiiriks 50 s tunnis ja väiketööstuses alla selle määra.

Mees-lihttöölisest kuulub suurtööstuses valdav osa teenistusrühmadesse kuni 50 s tunnis, misjuures üle 20% on nende hulgas sääraseid, kelle teenistus ei ületa 25 s tunnis. Kesk- ja väiketööstuses teenivad lihttöölised ca 70 s võrra päevas vähem kui suurtööstuses.

Naistööliste teenistustase on meeste omast tublisti madalam. Ka oskus- ja lihttöölise ning õpilaste teenistuse vahekorrad on naiste teenistuse suhtes üksikute ettevõtete suurusrühmade järgi teravamalt lahkuminevad kui meestel. Peale selle on naiste ositus teenistusredelil redeli alumisel ja keskmisel astmel kompaktsem, kuna kõrgemapalgali esineb naiste hulgas suhteliselt vähe (üksikasjad vt. tab. 14).

Tõeliste aelms teakmine teonistane järgi jaulis 1930—37. a. (%) — Répartition des ouvriers d'après leur moyen en jaullet de 1930—37.

Table with 19 columns representing years from 1930 to 1940. Rows include 'Teemistat tinnis (ent) - Gains horaire (ent)', 'Sauritõestatus', 'Meekäsitatus', and 'Väiketõestatus'.

Sauritõestatus (ettevõtted 20 ja rohkem tööliseaga) — Grandes entreprises (ayant 20 ouvriers et plus).

Table showing 'Meekäsitatus (ettevõtted 5—19 tööliseaga) — Entreprises moyennes (de 5—19 ouvriers)' for years 1930-1940.

Meekäsitatus (ettevõtted 5—19 tööliseaga) — Entreprises moyennes (de 5—19 ouvriers).

Table showing 'Väiketõestatus (ettevõtted alla 5 tööliseaga) — Petites entreprises (ayant moins de 5 ouvriers)' for years 1930-1940.

Sauritõestatus (1930—37. a.) — Grandes entreprises (1930—37).

Large table with 19 columns for years 1930-1940 and 5 rows for different categories: Meekäsitatus, Väiketõestatus, Sauritõestatus, Meekäsitatus, and Väiketõestatus.

Meekäsitatus — Moyenne générale
a) Mehed — Hommes
b) rigitõestatus
Dons:
c) ind. privées
d) " d'Etat.

Meekäsitatus — Moyenne générale
a) Mehed — Hommes
Dons:
b) ind. privées.

Meekäsitatus — Moyenne générale
a) Mehed — Hommes
Dons:
b) ind. privées.

Meekäsitatus — Moyenne

Meekäsitatus — Hommes

Naised — Femmes

Tööliste ositus tunniteenistuse järgi üksikuis tööstusharudes juulis 1937. a., arvatud kaasa õpilased (‰/100). Répartition des ouvriers d'après leur gain moyen horaire dans l'industrie en juillet de 1937, y compris les apprentis (‰/100).

Table with 14 columns representing wage brackets from 10.0 to 80.1 and 14 rows representing industries from I to XIV. Includes a total row 'Keskml.' and a summary row 'Tööliste arv, kelle kohta...'.

13.

I. Suurtööstus — Grandes entreprises.

Mehed — Hommes.

Table for large enterprises, men. Columns: Industry (I-XIV), Wage Brackets (10.0-80.1), and Total. Includes a total row 'Keskml.' and a summary row 'Tööliste arv...'.

Naised — Femmes.

Table for large enterprises, women. Columns: Industry (I-XIV), Wage Brackets (10.0-80.1), and Total. Includes a total row 'Keskml.' and a summary row 'Tööliste arv...'.

II. Kesktööstus — Entreprises moyennes.

Mehed — Hommes.

Table for medium enterprises, men. Columns: Industry (I-XIV), Wage Brackets (10.0-80.1), and Total. Includes a total row 'Keskml.' and a summary row 'Tööliste arv...'.

Naised — Femmes.

Table for medium enterprises, women. Columns: Industry (I-XIV), Wage Brackets (10.0-80.1), and Total. Includes a total row 'Keskml.' and a summary row 'Tööliste arv...'.

Oskus- ja lihttöölise ning õpilaste ostus teenistuse järgi ja nende teenistuse vahekorid juulis 1937. a.
Répartition des ouvriers qualifiés, non qualifiés et des apprentis d'après leur gain en juillet de 1937.

14.	Tööliste arv, kelle kohta käivad andmed N. des ouvriers, concernant lesquels on dispose des données	Sellest % — Dont en %							Kokku — Total	Keskmise teenistuse tunnisis (sent), mediaan Gains moyen horaire (sent) médiane	Teenistuse suurtööstuses = 100 % Gains dans les grandes entreprises = 100
		Teenistus tunnisis (sent) Gains par heure (sent)									
		—12,5	12,6—25,0	25,1—37,5	37,6—50,0	50,1—62,5	62,6—75,0	75,1—			
		Teenistus 8-tunnise tööpäeva kohta (kr) Gains par jour de 8 heures (kr)									
		—1	1,1—3	3,1—6	6,1—10	10,1—15	15,1—20	20,1—25	25,1—30		
A. Mehed — Hommes											
	41 182	2,2	20,4	37,4	22,3	10,8	4,5	2,4	100	34,2	—
Keskmine	{ Suurtööstus	31 527	0,7	15,0	38,6	24,3	12,5	5,3	100	35,4	100
	{ Kesktööstus	5 940	4,6	33,7	33,9	18,2	6,2	1,9	100	28,9	81,6
	{ Väiketööstus	3 715	11,3	37,1	33,7	11,7	3,5	1,2	100	25,8	72,9
Oskustöölised	{ Suurtööstus	17 985	0,2	9,6	33,7	30,4	15,7	6,7	3,7	100	40,2
	{ Kesktööstus	4 099	0,5	25,9	37,4	23,7	8,0	2,5	2,0	100	32,3
	{ Väiketööstus	2 536	2,3	33,3	40,2	15,9	4,0	1,6	2,1	100	29,5
Lihttöölised	{ Suurtööstus	12 813	0,1	22,2	47,0	17,0	8,7	3,6	1,4	100	82,4
	{ Kesktööstus	1 483	5,2	51,9	31,8	7,1	2,9	0,9	0,5	100	24,1
	{ Väiketööstus	645	9,6	50,5	32,9	4,5	2,0	0,5	0,1	100	23,2
Õpilased	{ Suurtööstus	729	23,4	61,9	11,5	1,4	1,8	—	—	100	17,9
	{ Kesktööstus	358	47,8	47,8	3,6	0,8	—	—	—	100	12,9
	{ Väiketööstus	634	50,4	39,3	3,7	0,6	—	—	—	100	11,5
B. Naised — Femmes											
	20 608	5,5	56,9	30,5	5,8	1,0	0,2	0,1	100	22,3	—
Moyenne	{ Entreprises grandes	16 995	2,3	54,9	34,6	6,7	1,2	0,2	0,1	100	23,6
	{ „ moyennes	2 165	12,6	70,9	13,8	2,1	0,4	0,2	—	100	18,4
	{ „ petites	1 448	31,3	59,7	7,4	1,4	0,1	—	0,1	100	15,6
Ouvrières quali- fiées	{ „ grandes	10 244	1,7	43,1	44,5	8,6	1,7	0,3	0,1	100	26,4
	{ „ moyennes	935	7,2	65,7	21,0	4,1	0,9	0,5	—	100	20,6
	{ „ petites	984	21,2	66,6	10,1	1,9	0,1	—	0,1	100	17,9
Ouvrières non qualifiées	{ „ grandes	6 421	1,7	73,5	20,4	3,8	0,5	0,1	0,0	100	20,7
	{ „ moyennes	1 158	14,3	77,1	8,0	0,6	—	—	—	100	17,7
	{ „ petites	282	32,0	63,8	3,2	0,4	—	—	—	100	14,6
Apprenties	{ „ grandes	330	31,2	62,1	6,7	—	—	—	—	100	16,3
	{ „ moyennes	69	59,4	37,7	2,9	—	—	—	—	100	10,1
	{ „ petites	182	84,1	15,9	—	—	—	—	—	100	9,3

maks. Tunduvalt madalama teenistusega rajoonidena esinesid 1937. a. nais-lihttöölise teenistuse suhtes veel vaid Lõuna-Ida rajoon (Tartu-, Valga-, Võru- ja Põhja-Lääne rajoon (Järva-, Harju-, Lääne- ja Saaremaa, arvatud välja Tallinn). Mees-lihttöölise teenistuse näeme 1937. a. viimases rajoonis erakordset tõusu võrdluse laiendamise tõttu Ellamaa turbatööstusele ja elektriijaamale selle ettevõtte aktsioneerimise puhul, kus teeniti hästi.

Lihttöölise teenistuse tasandumise protsess laiemas ulatuses on kahtlemata tööturul tekkinud murranguliste muutuste tulemus. Seoses kasvanud töömahu laienemisega on tööjõu nõudmise pinge ja sellest tingitud kõrgemate palkade nõudmine andnud ennast tunda suuremal määral paikades, kus tööjõu reservid on suuremad.

14. Ametnike ja tehnilise personaali palgad 1937. a. juulis.

Salaires du personnel administratif et technique en juillet 1937.

tasusid — pühade, aastabilansside ja aruannete lõpe-

Ametnikkude ja tehnilise personaali palgaandmestik käib vaid ühe kuu kohta. Teatavasti aga makstakse osale kuu-palgalistest mõnel puhul lisatasusid — pühade, aastabilansside ja aruannete lõpe-

tamise puhul jne. Toodud andmestik on seega pigemini iseloomustav järjekindla tavalise palgatulu seisukohalt.

Teenistustaseme poolt on tehniline personaal üldiselt väikese ülekaaluga esikohal. Sellesse liiki kuuluvate meeste kuupalganormiks oli m. a. juulis suurtööstuses ca 117 kr. Seevastu teenisid ametnikud 101 kr kuus. Naiste teenistus oli üldiselt nii kontori-, kui ka tehnilistel ametikohtadel peagu võrdne.

Ettevõtete suurusrühmade järgi on ametnike ja tehnilise personaali palgavahekorrad üldjoontes samad mis tööliselgi. Ametnikkude palgad on kesktööstuses meestel ligi 30% ja naistel ca 35% madalamad kui suurtööstuses; tehnilise personaali palgavahe on meestel vastavalt ca 25%. Tõsi, personaali koosseis ei ole neis kahes ettevõtete suurusrühmas kvaliteeditult võrreldav. Ent vahesid leiame siiski ka enamvähem võrdse kvalifikatsiooniga rühmituste juures — meeste hulgas, näiteks raamatupidajail ca 50%, kontori-ametnikel ca 25%, meistritel 35%, naiste hulgas kontori-ametnikel 35% ja raamatupidajail ligi 25%.

Lühitööliste ositus teenistuse järgi statistilistes rajoonides ja teenistuse rajoonilise võrdluse 1937. a. juulis (%)¹⁾.
Répartition des ouvriers non qualifiés et comparaison des gains d'après les rayons statistiques en juillet 1937 (en %).

16.

Tunniteenistus (snt) Gain horaire (snt)	Tallinn	Põhja-Ida	Lõuna-Ida	Lõuna-Lääne	Põhja-Lääne	Rayon de Tallinn	Rayon de nord-est	Rayon de sud-est	Rayon de sud-ouest	Rayon de nord-ouest
	Mehed — Hommes					Naised — Femmes				
—10	0,0	—	0,1	—	0,1	0,4	0,1	0,8	0,4	—
10,1—12,5	0,1	0,2	0,2	—	0,2	1,7	1,3	1,8	0,5	1,7
12,6—15	0,5	0,4	0,8	0,4	0,4	5,8	4,3	23,9	8,3	10,0
15,1—17,5	1,5	0,6	1,4	1,7	0,0	8,7	14,5	24,5	13,1	17,1
17,6—20	2,0	2,7	8,2	5,6	3,6	21,5	23,2	27,7	24,1	35,0
20,1—22,5	1,9	5,7	7,7	5,2	4,1	14,9	15,3	6,2	10,3	13,3
22,6—25	6,4	13,3	22,1	22,5	7,8	15,6	22,0	6,2	10,3	4,8
25,1—27,5	5,0	14,5	9,8	12,2	5,7	11,3	9,0	3,9	6,1	7,3
27,6—30	16,9	19,1	13,6	17,2	13,0	6,9	3,8	1,6	4,1	3,9
30,1—32,5	10,0	12,2	6,8	5,9	7,4	4,8	2,2	0,8	2,5	4,3
32,6—35	8,4	8,3	6,8	7,1	4,0	3,2	1,2	1,1	2,7	1,3
35,1—37,5	7,0	4,9	4,2	3,7	4,1	1,2	1,4	0,3	5,3	0,2
37,6—40	8,1	3,8	3,6	4,1	3,6	1,7	0,5	0,5	2,3	0,8
40,1—42,5	5,6	3,5	3,1	3,0	3,2	0,9	0,2	0,1	2,9	—
42,6—45	4,6	2,1	1,3	1,6	3,4	0,7	0,4	—	2,2	0,2
45,1—47,5	3,6	1,8	2,0	1,4	3,0	0,5	0,1	0,1	1,8	—
47,6—50	3,2	1,3	2,4	2,2	2,7	0,2	0,2	0,2	1,1	—
50,1—	15,2	5,0	5,9	6,2	31,1	0,2	0,3	0,3	2,0	0,1
Kokku — Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Tööliste arv, kelle kohta käivad andmed — Nombre des ouvriers, dont on dispose des données	3 401	3 350	1 940	1 037	2 637	2 405	1 245	882	1 047	827
Keskmine teenistus tunnis (snt) — Gain moyen horaire (snt)	34,2	20,1	27,4	27,0	35,7	22,0	21,1	17,4	20,0	19,0
% (Tallinn = 100)	1937	100	85,1	80,1	81,8	104,4	100	95,0	79,1	95,0
	1936	100	87,3	84,0	81,6	82,5	100	92,5	72,9	82,2
	1935	100	74,6	68,3	77,1	75,9	100	83,6	74,4	70,5
	1934	100	73,2	64,4	70,9	73,5	100	79,3	82,7	76,4
	1933	100	72,6	61,9	66,6	73,6	100	75,2	63,8	70,0

Ametnikkude, tehnilise personali ja teenijate ositus palgarihmade järgi juulis 1937. a. (%).
Répartition des employés, du personnel technique et du service d'après les groupes de salaire en juillet 1937 (%).

17.

MEHED — HOMMES.	Kuupalk (kr) — Salaire mensuel (kr)											Kokku — Total	Palgaliiste arv, kelle kohta käivad andmed — N des salariés, concernant lesquels on dispose des données	Keskmine (määratam) — Moyenne (médiane)				
	—40	41—60	61—80	81—100	101—120	121—140	141—160	161—180	181—200	201—220	221—240				241—260	261—280	281—300	301—
Suurte ettevõtete — Grandes entreprises.																		
Ametnikud — Employés	3,6	10,3	16,0	19,2	13,8	7,5	8,0	4,3	3,0	1,3	1,6	2,8	0,8	1,5	6,3	100	1 940	101,3
Arveametnikud — Comptables	1,3	8,4	27,7	30,3	13,7	7,1	3,0	1,3	0,8	—	—	0,7	—	—	—	100	155	85,3
Arstid — Médecins	—	13,0	4,3	17,4	8,7	8,7	4,4	4,4	13,0	8,7	—	—	3,7	4,3	4,4	100	23	135,2
Asjaajajad ja sekretärid — Secrétaires	—	2,4	12,2	21,9	9,8	14,6	14,6	7,3	4,9	2,4	4,9	—	—	—	5,0	100	41	125,1
Direktorid — Directeurs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	49	306,7
Eetevõttejuhatajad — Chefs d'entrepr.	—	2,4	2,4	8,7	4,0	7,1	15,9	7,1	9,5	2,4	3,2	7,1	1,6	3,9	24,6	100	126	185,0
Ekspeditoorid — Expéditeurs	2,1	2,1	22,9	25,0	14,6	8,3	8,3	3,3	4,2	—	—	—	—	2,1	2,1	100	48	93,3
Esindajad — Représentants	3,3	13,6	13,6	21,6	16,2	5,4	13,6	2,7	—	—	—	5,4	—	—	8,2	100	37	101,7
Kontoriametnikud — Employés du bureau	3,8	16,8	28,8	22,1	14,0	6,8	3,8	1,9	0,4	0,4	—	0,4	0,3	—	—	100	267	80,5
Korrespondendid — Correspondants	—	—	16,7	16,7	8,3	8,3	16,6	—	—	—	8,3	16,7	—	—	8,4	100	12	140,0
Kalkulaatorid — Calculateurs	—	9,1	9,1	9,2	22,7	13,6	4,5	13,6	—	—	4,5	4,5	9,2	—	—	100	22	119,0
Kassahoidjad — Cassiers	2,7	5,4	8,1	13,9	10,8	13,5	13,5	8,1	8,1	5,4	2,7	—	—	—	2,8	100	37	126,1
Kontorijuhatajad — Chefs de bureau	—	—	—	5,6	11,1	5,6	11,1	11,1	22,2	—	5,6	5,6	5,6	5,6	11,1	100	18	184,9
Kontoriõpilased — Elèves de bureau	36,4	43,8	13,2	4,9	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	121	46,2
Kontorijuhatajad — Chefs d'entrepr.	—	7,5	24,0	21,2	17,1	10,9	13,7	4,2	—	0,7	0,7	—	—	—	—	100	140	97,4
Laohoidjad — Aids. de chefs d'entrepr.	—	18,2	45,6	31,8	4,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	22	74,0
Laohoidja-abid — Aids. de chefs d'entrepr.	—	—	20,0	25,7	20,0	5,7	5,7	5,7	8,5	—	2,8	2,0	—	—	3,0	100	35	104,3
Majavalitajad — Maîtres de la maison	—	84,8	21,7	17,4	4,8	4,4	8,7	—	—	—	4,4	4,3	—	—	—	100	23	74,0
Osakonnajuhatajad — Chefs de section	—	2,7	5,4	8,1	8,1	5,4	18,0	3,6	8,1	3,6	2,7	7,2	1,8	7,2	17,2	100	111	167,8
Peeraamatupidajad — Teneurs de livres en chef	—	—	—	12,5	—	6,3	12,5	6,2	6,3	—	—	18,8	12,5	6,3	18,7	100	16	246,6
Palgakontori-juhatajad — Chefs de bureau de salaire	—	—	10,0	20,0	10,0	10,0	10,0	—	10,0	10,0	—	20,0	—	—	—	100	10	140,0
Raamatupidajad — Teneurs de livres	0,8	6,5	5,7	17,9	13,8	8,9	9,7	9,8	6,5	1,6	1,6	7,3	0,8	3,4	5,7	100	123	131,9
Raamatupidaja-abid — Aides de teneurs de livres	—	12,5	12,5	12,5	20,8	8,3	4,2	8,3	8,3	—	4,2	4,2	4,2	—	—	100	24	112,0
Vabriku-volinikud — Mandataires de fabr.	—	—	25,0	—	12,5	12,5	25,0	—	12,5	—	—	—	—	12,5	—	100	8	140,0
Veiskerid — Aides-chirurgiens	—	14,3	—	23,6	42,8	—	—	14,3	—	—	—	—	—	—	—	100	7	103,3
Arijuhid — Procuristes	—	—	13,6	18,6	4,5	—	—	4,5	4,6	4,6	4,5	22,7	—	4,5	18,4	100	22	220,4
Muud — Autres	8,0	0,6	15,7	21,8	19,9	7,7	7,1	5,8	1,8	1,2	1,8	1,3	0,3	1,2	2,1	100	337	100,5

¹⁾ Tallinna rajoon — Tallinna linn.
Põhja-Ida „ — Virumaa koos linnade ja alevitega.
Lõuna-Ida „ — Tartu-, Valga-, Võru- ja Põlva linnade ja alevitega.
Lõuna-Lääne „ — Pärnu- ja Viljandimaa koos linnade ja alevitega.
Põhja-Lääne „ — Järva-, Harju-, Lääne- ja Saaremaa koos linnade ja alevitega, peale Tallinna.

ÕPPEASUTISED EESTIS 1936/37. 5/a.

ÉTABLISSEMENTS SCOLAIRES PENDANT L'ANNÉE SCOLAIRE de 1936/37.

Sisu: 1. Üleriiklik koolivõrk, lk. 240. 2. Algkoolivõrk: a) Sündalaskoolid, lk. 241. b) Õhtualgkoolid, lk. 243. c) Täienduskoolid, lk. 243. d) Defektsetekoolid, lk. 244. 3. Keskkoolivõrk: a) Keskkoolid 1922. sead. alusel (gümnaas.), lk. 244. b) Keskkoolid 1934. a. seaduse alusel (progümna.), lk. 245. 4. Kutsekoolivõrk: a) Tehnilised ja tööstuslikud õppeasutised, lk. 246. b) Põllumajanduslikud õ/asutised, lk. 248. c) Majanduslikud õ/asutised, lk. 249. d) Kodumajanduslikud õ/asutised, lk. 249. e) Kunstikoolid, lk. 249. f) Mitmesugused muud kutsekoolid, lk. 250. 5. Ülikoolivõrk, lk. 250. 6. Õppejõudude tegelik arv, lk. 252. 7. Õpilaskonna rahvuslik koostis, lk. 254.

Besti kooli-korraldus põhineb 6-a. kestusega sündalaskoolil ja on kujundatud ühtluskooli põhimõttel, mis võimaldab õpilasil pääseda algkoolist keskkooli või kutsekeskkooli (ühtluskooli II a.), sealt gümnaasiumi või kõrgema-astme kutsekooli (ühtluskooli III aste) ja viimastest juba ülikooli või muudesse kõrgematesse õppeasutistesse.

Ühenduses viimastel aastatel koolikorralduse alal ettevõetud reformidega on meil üleriiklik koolivõrk — eriti selle kesk- ja kutsekoolide osa — suuresti muutunud. Käesolevaga anname ülevaate neist muudatusist, mis on teostunud õppeasutiste koostises möödunud 6 õ/aasta jooksul (1930/31—1936/37).

Juhime andmete kasustajate tähelepanu asjaolule, et kõigis järgnevais tabelis, arvatud välja tab. 10, on õppejõudude arv toodud koolide järgi ja seotõttu on õppejõud, kes töötavad mitmes koolis, arvestatud korduvalt. Õppejõudude tegelikku arvu näitab criuutimuse andmel tab. 10.

1. Üleriiklik koolivõrk.

Réseau général des établissements scolaires.

Kõik õppeasutised kokku, arvatud ühes ka alatised kursused ja kooli iseloomuga õpetöökojad, õppetallundid ja õpepekodud, moodustavad üleriikliku koolivõrgu. Viimane jaotub järgneval vaatlusel nelja iseseisvasse ossa:

1. Algkoolivõrk;
2. Keskkoolivõrk;

Üleriikliku koolivõrgu koostis ja ühendus 1936/37. 5/a. — Réseau général des établissements scolaires en 1936/37. (Sisaldab kõik õppeasutised, ka kooliiselooga õppetöökojad ja kursused.)

1.	Õppeasutiste arv Nombre d'écoles	Õppeasutisid Nombre d'écoles		Õpilaste arv Nombre d'élèves	Õpilasi Nombre d'élèves		1 õpilase kohta elanikke Nombre d'habitants par élève	Õppejõudude arv ¹⁾ Nombre du personnel enseignant	
		100 km ² peale Par 100 km ²	10 000 el. kohta Par 10 000 habitants		100 km ² peale Par 100 km ²	10 000 el. kohta Par 10 000 habitants			
I. Algkoolivõrk — Écoles primaires	1 281	2,7	11	109 534	103,8	230	969	10	4 143
Sellest — Dont:									
a) Sündalaskoolid — Écoles primaires	1 224	2,6	11	107 006	105,2	225	947	11	3 807
b) Täienduskoolid — Écoles complémentaires	50	0,1	0	1 894	32,5	4	17	594	282
c) Õhtualgkoolid täiskasvanule — Écoles primaires du soir	2	0,0	0	268	204,1	0	2	4 201	14
d) Defektsete koolid — Écoles pour les enfants défectueux	5	0,0	0	356	230,3	0	3	3 163	40
II. Keskkoolivõrk — Écoles secondaires	120	0,2	1	16 615	96,8	35	147	68	2 001
Sellest — Dont:									
a) Keskkoolid 1934. a. sead. alusel (progümnaas., 5—9. õ/a.) — Écoles secondaires d'après la loi de 1934 (progymnase, 5—9 a. scol.)	62	0,1	0	12 551	105,0	26	111	90	1 073
b) Keskkoolid 1922. a. sead. alusel (gümnaasiumid, 7—12. õ/a.) — Écoles secondaires d'après la loi de 1922 (gymnase, 7—12 a. scol.)	58	0,1	0	4 064	94,3	9	30	277	928
III. Kutsekoolivõrk — Écoles professionnelles	130	0,3	1	9 544	106,9	20	85	118	1 403
Sellest — Dont:									
a) Tehnilised ja tööstuslikud õppeasutised — Écoles techniques et industrielles	48	0,1	0	4 719	137,5	10	42	239	580
b) Kanbanduslikud (majandusl.) õppeasutised — Écoles commerciales (économiques)	17	0,0	0	1 780	67,0	4	16	620	249
c) Põllumajanduslikud õppeasutised — Écoles agricoles	30	0,1	0	1 040	270,1	2	9	1 083	208
d) Kodumajanduslikud õppeasutised — Écoles d'économie domestique	13	0,0	0	606	kõik naised	1	5	1 858	123
e) Kunstikoolid — Écoles des arts	11	0,0	0	866	52,7	2	8	1 300	95
f) Mitmes. muud kutsekoolid — Autres écoles professionnelles	11	0,0	0	524	170,1	1	4	2 149	150
IV. Ülikoolivõrk — Universités	2	0,0	0	3 508	250,1	7	31	321	219
Sellest — Dont:									
a) Tartu Ülikool — Université de Tartu	1	0,0	0	3 052	209,8	6	27	369	191
b) Tallinna Tehnikakool — Université technique de Tallinn	1	0,0	0	456	2940,0	1	4	2 469	28
Kokku — Total	1 533	3,2	14	139 191	105,3	293	1 232	8	7 766

¹⁾ Mitmes õppeasutises töötavad õppejõud on arvestatud korduvalt.

3. Kutsekoolivõrk ja

4. Ülikoolivõrk.

Üleriiklikku koolivõrku kuulus 1936/37. õ/a. — ühes õppetöökodadega ja alat. kursustega — üldse 1 533 õppeasutist: keskm. iga 100 km² territooriumi peale 3,2, 10 000 el. kohta 14. Õpilasi oli kõigis neis õppeasutis 139 191 ehk 1/8 meie rahvastikust, mis annab 1 õppeasutise kohta 91, 100 km² peale 293, 10 000 el. kohta 1 232 õpilast. Õpilaskonnas on meessool ülekaal: iga 100 naissoost õpilase kohta tuleb üle riigi 105,3 meessoost õpilast.

Üleriikliku koolivõrgu kandvamaks osaks on algkoolivõrk, andes ümarguselt 4/5 nii õpilaste kui õppeasutiste üleriiklikust arvust.

1936/37. õ/a.	Koole	%	Õpilasi	%
Algkoolivõrk	1 281	83,6	109 524	78,7
Keskoolivõrk	120	7,8	16 615	11,9
Kutsekoolivõrk	130	8,5	9 544	6,9
Ülikoolivõrk	2	0,1	3 508	2,5
Kokku 1 533	100		139 191	100

Algkoolivõrgu moodustavad üldhariduslikud 6-kl. sundalgkoolid, õhtualgkoolid täiserialistele, 1—2 kl. täienduskoolid algkooli lõpetanuile ja defektsete (kurtummade, kurikalduvust. laste, pimedate) koolid, mis töötavad üldharid. algkooli õppekava piires. Kolme viimase mittesundusliku kooliliigi — õhtu- algkoolide, täienduskoolide ja defektsete koolide — õpilaste arvu osatähtsus on algkoolivõrgus väike — 2% ümber.

1936/37. õ/a.	Koole	%	Õpilasi	%
Sundalgkoolid	1 224	95,5	107 006	97,7
Õhtualgkoolid	2	0,2	268	0,3
Täienduskoolid	50	3,0	1 894	1,7
Defektsete koolid	5	0,4	350	0,3
Kokku 1 281	100		109 524	100

Iga 100 km² territooriumile tuli 1936/37. õ/a. sundalgkoole 2,6, 10 000 el. kohta 11; õpilasi oli sundalgkoolest: 100 km² peale 225, 10 000 el. kohta 947 (iga õpilase kohta 11 el.). Sooliselt on algkoolivõrgus ülekaalus poisid.

Keskoolivõrgus esinevad 1922. a. seaduse alusel töötavad end. keskkoolid (7—12. õ/a.) ja 1934. a. seadusele rajatud uued keskkoolid (5—9. õ/a.). End. keskkoolid (gümnaasiumid), mis määratud likvideerimisele, töötasid 1936/37. õ/a. vaid kahe viimase klassiga, mistõttu ka õpilaste arv neis on ümarguselt 3 korda väiksem kui uutes keskkoolis. Iga 100 km² peale tuli 1936/37. õ/a. 35, 10 000 el. kohta 147 õpilast. Naisõpilasi on keskkoolivõrgus rohkem kui meesõpilasi (100:96,8).

1936/37. õ/a.:	Koole	%	Õpilasi	%
1934. a. keskkoolid (progümna.)	62	51,7	12 551	75,5
1922. „ „ (gümnaas.)	58	48,3	4 064	24,5
Kokku 120	100		16 615	100

Kutsekoolivõrgus on arvestatud: tehnilised ja tööstusl. õppeasutised, põllumajanduslikud, majanduslikud (kauband.), kodumajanduslikud, kunstikoolid ja mitmes. muud, eelmistesse liikidesse mittekuuluvad kutsekoolid (vaimulikud koolid, merekoolid, õdede- koolid, pedagoogiumid, politseikool). Välja on jäänud siin sõjakoolid.

Üleriikliku koolivõrgu koostisest moodustab kutsekoolivõrgu õpilaskond 1936/37. õ/a. 6,9% (keskkoolivõrgu 11,9%). Õpilasi tuleb kutsekoolivõrgus: 100 km² peale 20, 10 000 el. kohta 85. Sooliselt on kutsekoolivõrgus mehed ülekaalus.

Ümarguselt pool (49,4%) kutsekoolivõrgu õpilaskonnast õpib tööstuslikes-tehnilis õppeasutis, teisel kohal on kaubanduslikud (majand.) õppeasutised (18,7%). Põllumajanduslikes õppeasutis õpib ainult 1/10 (10,9%) kutsekoolivõrgu õpilast.

1936/37. õ/a.	Koole	%	Õpilasi	%
Tehnil. ja tööstusl. õppeasut.	48	36,8	4 719	40,4
Põllumajandusl. „	30	23,1	1 040	10,9
Kaubanduslikud (maj.) „	17	13,1	1 789	18,7
Kodumajanduslikud „	13	10,0	606	6,4
Kunstikoolid	11	8,5	866	9,1
Mitmesugused muud kutse- koolid	11	8,5	524	5,5
Kokku 130	100		9 544	100

Ülikoolivõrku on võetud meie kaks ülikooli — Tartu Ülikool ja Tallinna Tehnikaülikool. Muud kõrgemad erikoolid — Vene Polütehniline erainstituut, saksa Usuteadus-filosoofiline luteri erainstituut, kõrgemad kodumajanduskoolid, pedagoogiumid, kõrgemad kunstikoolid — on arvestatud kutsekoolivõrgus vastava eriliigi juures.

1936/37. õ/a.	Koole	Üliõpilasi	%
Tartu Ülikool	1	3 052	87,0
Tall. Tehnikaülikool	1	456	13,0
Kokku 2		3 508	100

Üliõpilasi tuli 1936/37. õ/a. iga 10 000 el. kohta 31, elanikke 1 üliõpilasele 321. Üliõpilaskonnas on meestel ülekaal: Tartu Ülikoolis tuleb iga 100 naise kohta 210 meest, Tallinna Tehnikaülikoolis õpivad peamiselt mehed (441 meest, 15 naist).

2. Algkoolivõrk. a) Sundalgkoolid. Üldine *Écoles primaires.* koolikohustus algab laste 7—8 aastaseks saamisega ja kestab kuni 6-kl. algkooli kursuse lõpetamiseni või mittelõpetamise korral kuni 14 a. vanuseni.

Algkooli lõpetajate arv on kasvanud viimase 6 a. jooksul (1930/31—1936/37) 11,2 punkti võrra, andes keskm. 9 467 lõpetajat aastas. Iga 1 000 algkoolis õppija kohta tuli 1930/31. õ/a. lõpetajaid 85, 1936/37. õ/a. 8 p. enam — 93:

	Lõpetanud algkooli:			Lükkumine (1930/31=100)	% õpil. arvust õ/a. lõput
	P.	T.	Kokku		
1936/37	4 787	4 940	9 727	111,2	9,3
1935/36	4 446	4 572	9 018	103,1	8,7
1934/35	4 787	4 868	9 655	110,3	9,1
1933/34	4 745	5 071	9 816	112,2	8,7
1932/33	4 665	4 966	9 631	110,1	8,7
1931/32	4 385	4 570	8 955	102,3	8,3
1930/31	4 304	4 446	8 750	100	8,5
Keskm. 1931/32—1936/37	4 636	4 831	9 467		

Koolid, klassikomplektid. Algkoole oli 1936/37. õ/a. üle riigi 1 224, neist avalikke 1 207 (maal 1 102, linnus 105), era 17 (maal 3, linnus 14). Koolide üldarv on kuue aasta (1930/31—1936/37)

Üldhariduslikud sündalaskoolid 1930/31—1936/37. õ/a. — Écoles primaires de 1930/31—1936/37.

2.	Koolide arv Nombre d'écoles	Klasside arv Nombre de classes	Klassi- komplekt. arv Nombre de complets de classe	Õpilaste arv Nombre d'élèves			100 nais- õpilase kohta mees- õpilasi Garçons par 100 filles	Õppejõudude arv ¹⁾ Nombre du personnel enseignant			100 nais- õppejõu kohta mees- õppejõude Instituteurs par 100 institutrices
				P. — G.	T. — F.	Kokku Total		M. — F.	N. — F.	Kokku Total	
1930/37	1 224	6 665	3 354	54 857	52 149	107 006	105,2	1 873	1 034	3 807	96,8
1935/36	1 235	6 659	3 387	54 782	52 196	106 978	105,0	1 891	1 067	3 858	96,1
1934/35	1 246	6 676	3 383	55 095	53 146	108 241	104,8	1 935	2 021	3 956	95,7
1933/34	1 243	6 664	3 397	50 173	56 118	116 291	105,4	1 944	1 075	3 019	98,4
1932/33	1 253	6 628	3 410	57 958	55 028	112 986	105,3	1 934	1 983	3 917	97,5
1931/32	1 259	6 570	3 408	56 168	53 246	109 414	105,3	1 892	2 033	3 925	98,1
1930/31	1 261	6 456	3 351	54 173	51 241	105 414	105,7	1 857	2 089	3 946	88,9
Keskmissed — Moyennes:											
1931/32—1936/37 (6 a.)	1 243	6 644	3 387	56 439	53 647	110 086	105,2	1 912	1 985	3 897	96,3
1926/27—1930/31 (5 a.)	1 306	6 094	3 531	50 667	47 704	98 431	106,1	1 945	2 157	4 102	90,2

jooksul kahanenud 1 261-ilt 1 224-le ehk 37 võrra (—2,9%). Klassikomplekte oli 1936/37. õ/a. üle riigi 3 354 (1930/31. õ/a. 3 351), neist maal 2 641, linnus 713. I kl.-komplektile tuli klasse (õppeaastaid) 1936/37. õ/a. maal keskm. 2,2 (1930/31. õ/a. samuti 2,2), linnus 1,2 (1,1).

Õpilased. 1936/37. õ/a. oli algkoolis üldse 107 006 õpilast, neist maal 82 263 (76,0%), linnas 24 743 (23,1%). 6 a. tagasi (1930/31) oli õpilasi 105 414; tõus 1 592 õpilast ehk 1,6%.

Tegelikult on aga tõus suurem, kuna alates 1934/35. õ/a. kehtima hakanud keskkoolireform võimaldab algkooli õpilasi kooli-kursust lõpetamata minna üle uude keskkooli. Algkoolist ületunud õpilasi oli uues keskkoolis I ja II klassis, mis võrdsed algkooli V ja VI kl.: 1934/35. õ/a. 1 405, 1935/36. õ/a. 3 835, 1936/37. õ/a. 4 331. Tõstes need õpilased võrdluse teostamiseks keskkoolivõrgust tagasi algkoolivõrku, saame järgmise algkooliõpilaste liikumise:

1936/37	111 337	105,6
1935/36	110 813	105,1
1934/35	110 246	104,6
1933/34	115 291	109,4
1932/33	112 986	107,2
1931/32	109 414	103,8
1930/31	105 414	100

Võnkumised õpilaste arvus 1930/31—1936/37. õ/a. on peamiselt tingitud vastaval aastal koolieasse jõudnud koolisunduse alla kuuluvate laste arvu muutuvusest.

Sooliselt on poisid algkoolis enamuses: iga 100 tüdrukuga kohtale tuleb poisse ümarguselt 105 (viimase 6 a. keskm.). Klassikomplekti keskm. koormus oli 1936/37. õ/a. üle riigi 32 õpilast — maal 31, linnus 35.

Õppejõud. Õppejõudude arv sündalaskoolis on viimase 6 a. jooksul vähenenud 3 946-ilt (1930/31. õ/a.) 3 807-le (1936/37) ehk 139 võrra (—3,2%). Naised on ülekaalus: viimase 6 a. kestel tuli 100 naissoost õppejõu kohta ümarguselt 96,3 meest. Eelmisel viis-aastal oli vahe suurem — 100:90,2.

Ettevalmistuselt on algkooli õpetajaskond viimaseil aastail tunduvalt paranenud. Märkimist väärib, et kutsega õppejõudude % on maakoolis suurem kui linnakoolis:

	1936/37	1930/31
Maal	98,0	93,3
Linnus	94,0	86,3
Keskm.	96,9	91,2

Nagu sissejuhatuses juba tähendasime, läheb õppejõudude arv koolide järgi lahku tegelikust õppejõudude arvust. Kasustades 1935/36. õ/a. eriuurimuse

Üldhariduslike sündalaskoolide võrgu tihedus ja koostise liikumine 1930/31—1936/37. õ/a.
Réseau des écoles primaires de 1930/31—1936/37.

3.	100 km ² peale Par 100 km ²			10 000 elaniku kohta Par 10 000 habitants			1 õpilase kohta elanikke Nombre d'habi- tants par 1 élève	Õpilasi Nombre d'élèves		Liikumine %-des Mouvement en % (1930/31 = 100)			
	Kooli Écoles	Klassikom- plekte—Complets de classe	Õpilasi Élèves	Kooli	Klassi- kom- plekte	Õpilasi		1 kooli kohta Par école	1 klassi- kompl. kohta Par compl. de classe	Koolide arv Nombre d'écoles	Klassikom- plekti arv—N. de compl. de classe	Õpilaste arv N. d'élèves	Õppejõudude arv—N. de per- sonnel enseignant
1936/37	2,6	7,1	225	11	30	947	11	87	32	97,1	100,1	101,5	96,5
1935/36	2,6	7,1	225	11	30	947	11	87	32	97,0	100,5	101,5	97,3
1934/35	2,6	7,1	229	11	30	965	10	87	32	93,8	101,0	103,3	100,3
1933/34	2,6	7,1	242	11	30	1 025	10	93	34	92,6	101,4	109,4	90,3
1932/33	2,6	7,2	238	11	30	1 005	10	90	33	99,4	101,8	107,2	99,3
1931/32	2,6	7,2	230	11	30	978	10	87	32	99,8	101,7	103,8	99,5
1930/31	2,7	7,0	222	11	30	943	11	84	31	100	100	100	100
Keskmissed — Moyennes:													
1931/32—1936/37 (6 a.)	2,6	7,1	232	11	30	978	10	89	33	—	—	—	—
1926/27—1930/31 (5 a.)	2,7	7,4	207	12	32	882	11	75	28	—	—	—	—

¹⁾ Mitmes koolis töötavad õppejõud on arvestatud korduvalt.

tulemusi, oleks 1936/37. õ/a. algkooles õppejõude: 3 807 — 5% (= 190) = 3 617.

Sundalgkoolivõrgu tihedus. Sundalgkoolivõrgu tihedusest ja koostise arvilisest muutuvusest viimaseil aastail annab ülevaltliku pildi tab. 3.

b) Õhtualgkoolid. Õhtualgkoolid täisealistele töötavad Tallinnas ja Tartus — kummagis l. 1936/37.

õ/a. oli õpilasi neis koolis 268, 1930/31. õ/a. — 405, vähenemine 6 a. jooksul 33,8%.

Õppejõude oli viimasel aastal õhtualgkoolis 14, neist töötasid ainult oma koolis 4, mitmes 10. Meesõpilased on suures ülekaalus: 1931/32—1936/37 tuli iga naisõpilase kohta ümarguselt 3 meesõpilast.

c) Täienduskoolid. Üldhariduslike algkoolide täienduskoolid on pea erandita kutseainelised ja on

Üldhariduslike õhtualgkoolid täiskasvanute 1930/31—1936/37. õ/a. — *Écoles primaires du soir de 1930/31—1936/37.*

4.	Koolide arv Nombre d'écoles	Klasside arv Nombre de classes	Õpilaste arv Nombre d'élèves			Õppejõudude arv Nombre du personnel enseignant	Õpilast Nombre d'élèves		100 naisõpilase kohta meesõpilasi Hommes par 100 femmes	Liikumine % des Mouvements en % (1930/31 = 100)			
			M.—H.	N.—F.	Kokku Total		1 kooli kohta Par école	1 klassi kohta Par classe		Koolide arv Nombre d'écoles	Klasside arv Nombre de classes	Õpilaste arv Nombre d'élèves	Õppejõudude arv Nombre du personnel enseignant
1936/37	2	5	200	68	268	14	134	54	294,1	100	71,4	66,2	66,7
1935/36	2	6	205	57	262	14	131	44	359,6	100	85,7	64,7	66,7
1934/35	3	7	250	78	334	20	111	43	323,2	150,0	100	82,5	95,2
1933/34	3	7	237	100	337	24	129	55	287,0	150,0	100	95,6	114,3
1932/33	2	7	278	78	356	16	178	51	356,4	100	100	87,0	76,2
1931/32	2	7	277	95	372	16	186	53	291,6	100	100	91,0	76,2
1930/31	2	7	201	114	405	21	203	58	255,3	100	100	100	100
Keskised — Moyennes:													
1931/32—1936/37 (6 a.)	2	7	251	70	330	17	165	47	317,7	—	—	—	—
1926/27—1930/31 (5 a.)	3	10	299	156	455	24	152	46	191,7	—	—	—	—

määratud õpilasele, kes peale sundalgkooli lõpetamist ei astu kesk- või kutsekooli. Koolikohustus ei ole kehtiv täienduskoolide kohta.

1936/37. õ/a. töötas üle riigi 50 t.-kooli, neist üldhariduslikke 5, õpilaste arvuga 64, ülejäänud 45 olid kutseainelised. Kutseaineliste t.-koolide hulgas on esikohal kodumajanduskoolid:

Eriala:	Kooli	Õpilasi:				%
		P.	T.	Kokku	%	
Kodumajandus	24	—	974	974	53,2	
Põllumajandus	16	162	317	479	20,2	
Ehitistöö ja elektrotehn.	3	107	12	209	11,4	
Kaubandus	2	70	98	168	9,2	
Kokku	45	429	1 401	1 830	100	

Täienduskoolide õpilaste arv kõigub viimaseil aastail 2 000 lähedal (viimase 6 a. keskm. 1 983).

Naisõpilased moodustavad t.-koolis valdava enamuse: iga 100 naissoost õpilase kohta tuli 1936/37. õ/a. ainult 32,5 meessoost õpilast (viimase 6 a. keskm. 37,1). Õpilasi tuli: 1 kooli kohta 1936/37. õ/a. 38 (1930/31 — 30), 1 kl.-kompl. kohta 1936/37. õ/a. 27 (22).

Õppejõude oli koolide järgi t.-koolis 1936/37. õ/a. üldse 282 — linnus 152, maal 130. Naisi on õppejõudude hulgas veidi rohkem kui mehi.

Ettevalmistuselt on õpetajaskond paranenud enam-vähem ühtlaselt nii maal kui linnas.

Oli õppejõude:		1936/37	1930/31
Kutsega	maal	88,5%	71,7%
	linnus	86,8,,	72,6,,
Kutseta	maal	11,5,,	28,3,,
	linnus	13,2,,	27,4,,

Üldhariduslike algkoolide täienduskoolid 1930/31—1936/37. õ/a. — *Écoles d'instruction complémentaire de 1930/31—1936/37.*

5.	Koolide arv Nombre d'écoles	Klasside arv Nombre de classes	Klassikomplektide arv Nombre de complets de classe	Õpilaste arv Nombre d'élèves			Õppejõudude arv ¹⁾ Nombre du personnel enseignant	Õpilast Nombre d'élèves		100 naissoost õpilase kohta meessoost õpilasi Garçons par 100 filles	Liikumine % des Mouvements en % (1930/31 = 100)			
				P. G.	T. F.	Kokku Total		1 kooli kohta Par école	1 klassikompl. kohta — Par compl. de classe		Koolide arv Nombre d'écoles	Kl.-kompl. arv Nombre de compl. de classe	Õpilaste arv Nombre d'élèves	Õppejõudude arv Nombre du personnel enseignant
1936/37	50	95	71	465	1 420	1 884	282	38	27	32,5	79,4	81,0	90,7	84,2
1935/36	53	96	72	498	1 461	1 959	303	37	27	34,1	84,1	82,3	103,2	90,4
1934/35	57	102	81	551	1 527	2 078	332	36	28	36,1	90,5	93,1	109,4	99,1
1933/34	56	102	81	576	1 484	2 060	310	37	25	33,8	88,9	93,1	108,5	92,5
1932/33	65	112	89	658	1 428	2 081	349	32	23	45,7	103,2	102,3	106,6	104,2
1931/32	59	102	82	480	1 349	1 829	299	31	22	35,6	93,7	94,3	96,3	89,3
1930/31	63	106	87	454	1 446	1 899	335	30	22	31,4	100	100	100	100
Keskised — Moyennes:														
1931/32—1936/37 (6 a.)	57	102	79	597	1 448	1 983	318	35	25	37,1	—	—	—	—
1926/27—1930/31 (5 a.)	57	85	76	345	1 094	1 439	—	25	19	31,5	—	—	—	—

¹⁾ Mitmes koolis töötavad õppejõud on arvestatud korduvalt.

d) Defektsete koolid. Defektsete koolide rühmas esinevad kurtummade, kurikalduvustega laste ja pimedate koolid. Defektsete koolid on kinised õppeasutised, kus kasvandikud on asutise täielikult ülalpidamisel. Riigi poolt ülalpeetavaid koolkodusid oli defektsete jaoks 1936/37. õ/a. 5, õpilaste arvuga 356: I kurtummade kool 98 õpilasega, 3 kurikalduv. laste kooli 222 õpilasega ja I pimedate kool 36 õpilasega.

Kurtummade kool töötab Porkunis (Virumaal), hoolekande (kurikalduv. laste) koolest asub Harku alaealiste parandusasutise 6-kl. algkool Harkus (Harjumaal), Riigi hoolekandekool Koloveres (Läänemaal) ja Tütarlaste hoolekandekool Saksis (Virumaal).

Pimedate kool-kodu on Tartus.

1936/37. õ/a. oli neis kooles:

	Õpilasi:			Õppejõude:		
	M.	N.	Kokku	M.	N.	Kokku
Riigi kurtummade koolis	56	42	98	9	6	15
Harku 6-kl. algkoolis	114	—	114	7	—	7
Koloveres „ „	89	—	89	6	—	6
Saksi „ „	—	30	30	1	6	7
Pimedate koolis.	10	17	36	3	2	5

Koolid Harkus ja Koloveres on määratud ainult poistele, Saksis — tütarlastele; pimedate ja kurtummade kool-kodudes õpivad mõlemast soost kasvandikud. Kurtummade ja hoolekande koolide õppepersonaal töötab ainult oma õppeasutistes, pimedate kooli õppejõududest on 1 alatine ja 4 tunniandjat.

Defektsete koolid 1930/31—1936/37. õ/a. — Écoles pour les enfants défectueux de 1930/31—1936/37. (Kurtummade, pimedate, kurikalduv. laste koolid — Des sourds-muets, aveugles, enfants délinquants.)

6.	Koolide arv Nombre d'écoles	Õpilaste arv Nombre d'élèves			Õpilasi 1 kooli kohta Élèves par école	100 nais- õpilase kohta mees- õpilasi Garçons par 100 filles	Õppe- jõudude arv Nombre du personnel enseignant	Liikumine %-des — Mouvement (1930/31 = 100)		
		M.—H.	N.—F.	Kokku Total				Koolide arv Nombre d'écoles	Õpilaste arv Nombre d'élèves	Õppe- jõudude arv Nombre du person- nel enseignant
1936/37	5	258	98	350	71	263,3	40	83,3	87,5	121,2
1935/36	5	275	101	376	75	272,3	38	83,3	92,4	115,2
1934/35	5	261	103	364	73	253,4	31	85,3	80,4	93,0
1933/34	5	253	106	359	72	238,7	30	83,3	88,2	90,0
1932/33	5	250	117	367	73	213,7	28	85,3	90,2	84,8
1931/32	6	248	118	366	61	210,2	30	100,0	80,0	90,0
1930/31	6	287	120	407	68	230,2	33	100,0	100,0	100,0
Keskmine — Moyenne: 931/32—1936/37 (6 a.)	5	258	107	365	73	241,1	33	—	—	—

3. Keskkoolivõrk. Écoles secondaires.

Eelmisel koolivõrgu vaatlusel 1930/31. õ/a. moodustas üldhariduslik 1922. a. seaduse alusel töötav keskkool ühtluskooli teise astme, mille ülesandeks oli õpilaste ettevalmistamine ülikooli ning muudesse kõrgematesse õppeasutistesse astumiseks. 1934. a. seadusega määrati endine keskkool järkjärgult likvideerimisele ja selle asemele on loodud nüüd uus keskkool ja gümnaasium. 1934/35. õ/a. töötas endine keskkool juba ilma I klassita, 1935/36. õ/a. — ilma I ja II kl., vaadeldaval 1936/37. õ/a. — ilma I, II, III klassita. 1937/38. õ/a. likvideerub vana keskkool lõplikult. Vana keskkooli kursus kestis 5—6 õppeaastat ja keskkooli I klassi võeti vastu 6-kl. algkooli lõpetanud. Uue, 1934/35. õ/a. avatud keskkooli kursus kestab ka 5 õppeaastat, kuid alates mitte pärast algkooli VI vaid IV klassi lõpetamist, nii et tege-likult uus keskkool sisaldab algkooli lõpuklassid (5. ja 6. õ/a.) ja vana keskkooli esimesed kolm klassi (7—9. õ/a.). Vana keskkooli kõrgemate klasside (10—12. õ/a.) ülesanded on aga antud alates 1937/38. õ/a. uutele gümnaasiumidele. Gümnaasiumi kursus kestab kolm aastat (klassid I, II, III = 10—12. õ/a.) ja gümnaasiumi I klassi võetakse vastu vaid uue keskkooli lõpetanud valiku põhjal. Uus keskkool algas oma tööd 1934/35. õ/a. esialgu kahe klassiga:

I (5. õ/a.) ja III-ga (7. õ/a.), kusjuures I kl. oli määratud algkooli IV kl. ja III klass algkooli kursuse (VI kl.) lõpetanuide. 1935/36. õ/a. töötas uus keskkool nelja klassiga (I, II, III, IV) ja alates 1936/37. õ/a. juba täie arvu (I—V) klassidega, andes ühtlasi ka esimese lennu lõpetanud, ümarguselt 2 000 isikut. Need esimesed lõpetanud jätkavad oma haridust nüüd uues gümnaasiumis, mille I kl. (10. õ/a.) avati 1937/38. õ/a. Järgmisel 1938/39. õ/a. töötab gümnaasium kahe (I, II) ja alates 1939/40. õ/a. juba kõigi (I—III) klassidega.

Märgime veel, et uue seaduse kohaselt moodustab uus keskkool ühtluskooli teise astme. Tema ülesandeks on õpilaste ettevalmistamine gümnaasiumidesse ja kõrgema-astme kutsekoolidesse astumiseks. Gümnaasiumid on ühtluskooli kolmandaks astmeks, ülesandega valmistada ette õpilasi ülikooli ja muudesse kõrgematesse õppeasutistesse astumiseks.

Järgnevalt vaatleme lahus uue, 1934. a. seaduse alusel töötava ja endise keskkooli (gümnaasiumi) seisuga ja arengut.

a) Keskkoolid 1922. a. seaduse alusel (7—12. õ/a.). Endine keskkool (gümnaasium), mis likvideerub 1937/38. õ/a., töötas 1936/37. õ/a. ainult kahe viimase klassiga. Klasside järkjärguline sulgemine algas 1934/35. õ/a. ja sellega käis kaasas iga-

aastane õpilaste arvu vähenemine. Võrreldes 1930/31. õ/a. on klasside arv 1936/37. õ/a. kahanenud 71,5% ja õpilaste arv 72,8%. Poeglapsi on keskkoolis alati olnud vähem kui tütarlapsi, ehkki algkoolis esineb vastupidine nähtus. Viimane 1936/37. õ/a. näitab aga likvideeritavas keskkoolis 5-punktilist poiste ülekaalu — 100 naissoost õpilase kohta tuleb 105 meessoost õpilast. Õppejõude oli koolinimekirjade järgi end. keskkoolis 1936/37. õ/a. 928, neist mehi 61,5%, naisi 38,5%. Kutsega õppejõud moodustasid kahel viimasel õ/a. 90%. Õige suur osa õppejõududest annab tunde ka teisis koolis, peamiselt uues keskkoolis. Seetõttu on tegelik õppejõudude arv end. keskkoolis ligi 50% väiksem kui seda näitavad koolinimekirjad (vt. tab. 10).

Viimase 6 a. jooksul on end. keskkooli lõpetanud (ilma Tallinna Kolledžita) iga aasta kevadel keskm. 1 573 isikut:

	Lõpetanud			
	P.	T.	Kokku	Järeltkatsed määratud
1936/37	613	711	1 324	194
1935/36	588	744	1 332	264
1934/35	602	830	1 432	300
1933/34	674	907	1 581	304
1932/33	812	1 041	1 853	240
1931/32	830	1 088	1 918	192
1930/31	872	1 092	1 964	211
Keskmiselt:				
1931/32—1936/37	686	887	1 573	240
1926/27—1930/31	945	1 182	2 127	240

Lisaks kevadisile lõpetanuile (1 573) õiendas järeltkatsete saajaist (249) igal stiigisel täiendavalt

keskkooli lõpueksami ümarguselt 80% ehk keskm. 199 isikut üle riigi. Seega ulatub viimase 6 a. jooksul (1931/32—1936/37) iga-aastane keskkooli-lõpetanute arv keskm. 1 772-ni. Eelmise viisaasta (1926/27—1930/31) aasta-keskmine andis 2 324 lõpetanut. Vähenemine 552 isiku ehk 23,8% võrra aastas.

b) Keskkoolid 1934. a. sead. alusel (5—9. õ/a.). Uued keskkoolid (progümnaasiumid) avati 1934/35. õ/a., nagu juba märkisime, esialgu kahe klassiga (I, III); järgmisel aastal lisandus neile veel kaks (II, IV) ja kolmandal 1936/37. õ/a. töötasid juba kõik viis (I—V = 5—9 õ/a.) klassi. See uue keskkooli järk-järguline kujundamise ajajärk peegeldub klasside ja õpilaste arv järeldus tõesus: klasside arv on 109-lt 1934/35. õ/a. tõusnud 330-le 1936/37. õ/a. (100:302,8), õpilaste arv 4 384-lt 12 551-le (100:286,2). Naisõpilasi on uues keskkoolis rohkem: 100 naissoost õpilasele tuleb 1936/37. õ/a. 94,3 meesõpilast.

Õppejõude oli 1936/37. õ/a. 1 073, neist mehi 55,5%, naisi 44,5%. Kutsega õppejõude 91,4%.

Uued keskkoolid on tegelikult ühendatud end keskkooliga, kellega neil ühised juhatajad ja ühine majandus, arvatud välja vaid mõned üksikud iseisvad keskkoolid (1936/37. õ/a. 62-st 4). Ka uue keskkooli õpetajaskond kuulub suures osas endise keskkooli õppejõudude hulka, mistõttu tegelik õppejõudude arv, kes omavad uues keskkoolis enamiku tunde või kuuluvad täielikult uue keskkooli õpetajaskonda, moodustab õppejõudude üldarvust ümarguselt vaid 1/3 (vt. tab. 10).

Üldhariduslikud keskkoolid (1922. ja 1934. a. seaduse alusel) 1930/31—1936/37. õ/a. — Ecoles secondaires de 1930/31—1936/37.

7.	Koolide arv Nombre d'écoles	Klasside arv Nombre de classes	Õpilaste arv Nombre d'élèves			Õppejõudude arv ¹⁾ Nombre des personnes enseignant	Õpilasi Nombre d'élèves			100 naisõpilase kohta meesõpilasi Garçons par 100 filles	Liikumine % - des Mouvement en % (1930/31 = 100)				
			M.—H.	N.—F.	Kokku Total		1 kooli kohta Par école	1 klassi kohta Par classe	Koolide arv Nombre d'écoles		Klasside arv Nombre de classes	Õpilaste arv Nombre d'élèves	Õppejõudude arv—N. du per- sonnel enseignant		
Keskkoolid 1922. a. seaduse alusel (7—12. õ/a.) — Ecoles secondaires d'après la loi de 1922 (7—12 an. sc.).															
1936/37	58	148	2 082	1 982	4 064	923	70	27	105,0	75,8	28,5	27,2	69,7		
1935/36	60	228	3 122	3 092	6 214	1 000	104	27	101,0	77,9	43,9	41,7	75,8		
1934/35	04	311	4 336	4 421	8 750	1 113	137	28	98,1	83,1	69,9	58,7	83,6		
1933/34	07	400	5 822	6 073	11 895	1 100	178	30	95,9	87,0	77,1	79,7	83,0		
1932/33	09	422	5 937	6 338	12 275	1 130	178	20	93,7	89,0	81,3	82,3	85,3		
1931/32	76	457	6 269	6 939	13 258	1 240	174	20	89,7	98,7	88,1	88,9	93,8		
1930/31	77	519	7 091	7 828	14 919	1 332	194	29	90,6	100	100	100	100		
Keskmisel — Moyennes:															
1931/32—1936/37 (6 a.)	66	328	4 504	4 816	9 410	1 090	143	20	95,4	—	—	—	—		
1926/27—1930/31 (5 a.)	83	570	7 763	8 414	16 177	1 55	195	28	92,3	—	—	—	—		
Keskkoolid 1934. a. seaduse alusel (5—9. õ/a.) — Ecoles secondaires d'après la loi de 1934 (5—9 an. sc.).															
1936/37	62	380	6 092	6 459	12 551	1 073	202	38	94,3	114,8	302,8	286,2	134,5		
1935/36	60	240	4 728	4 941	9 669	960	161	39	95,7	111,1	228,4	211,7	121,4		
1934/35	54	100	2 233	2 151	4 384	798	81	40	103,8	100	100	100	100		
Kokku keskkoolid — Ecoles secondaires total.															
1936/37	120	478	8 174	8 441	16 015	2 001	138	35	96,8	155,8	92,1	111,4	150,2		
1935/36	120	477	7 850	8 033	15 883	1 978	132	33	97,7	156,8	91,9	106,5	148,5		
1934/35	118	420	6 565	6 572	13 140	1 911	111	31	99,9	153,2	80,9	88,1	143,5		
1933/34	07	400	5 822	6 073	11 895	1 100	178	30	95,9	87,0	77,1	79,7	83,0		
1932/33	09	422	5 937	6 338	12 275	1 130	178	20	93,7	89,0	81,3	82,3	85,3		
1931/32	76	457	6 269	6 939	13 258	1 240	174	20	89,7	98,7	88,1	88,9	93,8		
1930/31	77	519	7 091	7 828	14 919	1 332	194	29	90,6	100	100	100	100		
Keskmisel — Moyennes:															
1931/32—1936/37 (6 a.)	95	442	6 770	7 074	13 844	1 563	146	31	95,7	—	—	—	—		
1926/27—1930/31 (5 a.)	83	576	7 763	8 414	16 177	1 455	195	28	92,3	—	—	—	—		

¹⁾ Mitmes koolis töötavad õppejõud on arvestatud korduvalt.

Üldse oli õpilasi nii endises (gümnaasium) kui uues keskkoolis (progümnaasium) 1936/37. õ/a. 16 615 ehk 11,4% võrra rohkem kui 6 a. tagasi (1930/31. õ/a.).

Tegelikult on see tõus tingitud, nagu algkoolide juures juba märkisime, ainult sellest, et uue keskkooli I ja II kl. (5—6. õ/a.) õpilaskond koosneb alates 1934/35. õ/a. algkooli eelviimastest klassidest ületunud õpilasist. Kustutades võrdluse teostamiseks need algkooliõpilased keskkoolide juurest (1934/35 — 1 405, 1935/36 — 3 835, 1936/37 — 4 331) saame järgmise õpilaste liikumist selgitava rea:

1936/37. õ/a.	12 284	82,3
1935/36. „	12 048	80,8
1934/35. „	11 735	78,7
1933/34. „	11 895	79,7
1932/33. „	12 275	82,3
1931/32. „	13 258	88,9
1930/31. „	14 919	100

Need arvud näitavad, et õpilaste arv üldharid. keskkooles (gümnaas.) on langenud, püsites viimaseil aastail stabiilselt 12 000 lähedal (1926/27—1930/31. õ/a. keskm. oli ümarguselt 16 000).

4. Kutsekoolivõrk.
Ecoles spéciales professionnelles.

Meie haridusjuhtide korraldavad sammud, mis on suunatud kutsehariduse osatähtsuse tõstmisele, on andnud juba teatavaid tagajärgi: keskkoolide õpilaskond, kuhu kuulus 1930/31. õ/a. ilma kursusteta ja õppetöökodadeta ümarguselt 6 000, on 1936/37. õ/a. jõudnud 9 000-ni, ehk 50% tõusnud, kuna üldharid. keskkoolide õpilaste arv on vähenenud, nagu eelpool selgitasime, 17% (14 900-lt 12 300-le).

Kuigi õpilaste arv kutsekooles ühelt poolt ja üldhariduslikes keskkooles teiselt poolt ei ole veel normaalses vahekorras, ei tule viimaste aastate edusamme kutsehariduse arendamisel alahinnata. Paistab ainult silma, et saavutatud edu puudutab peamiselt tööstuslikku ja kaubanduslikku kutseharidust, riivates õige tagasihoidlikult põllumajandusliku kutsehariduse väljaarendamist. 1924. a. Valitsuse poolt koostatud põllumajandusoskuse arendamise kava eesmärgiks oli teatavasti anda 25-a. vältel iga talu kohta vähemalt üks kutseliselt ettevalmistatud mees või naine. Talundeid on Eestis ümarguselt 140 000, põllumajanduslike kutsekoolide lõpetanud ca 6 300. See näitab kujukalt, kui kaugel praegu oleme veel 1924. a. ülesseatud eesmärgist.

Üksikutes kutsekooliliikides väljendub õpilaste arvu kasv ja osatähtsus viimase kuue aasta jooksul (kursused ja õppetöökodad arvestamata) järgmiselt:

	1930/31	1936/37	+,-	%	Osatähtsuse %
Tehnil. ja tööstusl.					
Õppeasutised	2 826	4 492	+1 666	+59	50
Põllum. õppeasut.	820	1 034	+214	+26,1	11
Kaubandusl. (maj.)					
Õppeasutised	634	1 408	+774	+122,1	16
Kodumaj. õppeas.	253	644	+391	+154,5	7
Kunstikoolid	897	366	-531	-59,3	10
Mitmes. mürad kutsekoolid	485	512	+27	+5,6	6
Kokku	5915	8 956	+3 041	+51,4	100

¹⁾ 1930/31. õ/a. arvestatud üldhar. keskkoolide juures. ²⁾ 1930/31. õ/a. ei töötanud veel.

Nagu toodud võrdlusest nähtub, on vaadeldaval ajajärgul suhteliselt kõige enam kasvanud kodumajanduslike (+154,5%) ja kaubanduslike koolide (+122,1%) õpilaskond. Tugevat tõusu võib märgata ka tehnil.-tööstuslike koolide rühmas (+59%).

Suurenemine põllumaj. koolide õpilaste koostises on aga väike (+26,1%). Seegi tõus tuleb kirjutada paari viimase aasta arvele.

Õpilaste osatähtsusest on esikohal kutsekoolide rühmas tööstus-tehnilised koolid (50%), teisel kohal kauband.-koolid (16%), siis põllumajanduslikud koolid (11%).

Meesõpilased on kutsekooles enamuses: 1931/32—1936/37. õ/a. keskm. tuleb 100 naissoost õpilase kohta 110,7 meessoost õpilast.

Kutsekoolide õppepersonaal on 6 a. jooksul, samuti nagu õpilaskondki, üle riigi suurenenud 886-lt 1 351-le, ehk ümarguselt poole võrra. Õige tunduv osa kutsekoolide õppejõududest õpetab mitmes koolis ja kuulub võõra kooli, peamiselt keskkooli õppepersonaali hulka (vt. tab. 10).

a) Tehnilised ja tööstuslikud õppeasutised. Tehniliste-tööstuslike õppeasutiste õpilaste arv omab juhtivat osatähtsust kutsekoolide õpilaskonna arvulises koostises, moodustades nagu nägime, tervelt 50% 1936/37. õ/a.

Esinevad selles rühmas: tehnikakoolid, kunst-tööstuskool, tööstuskoolid nii poeg- kui tütarlastele (naiskutsekoolid), tööstusõpilaste koolid, õppetöökodad ja kursused.

Tehnil.-tööstuslike õppeasutiste arv üle riigi, õppetöökodad ja kursused arvestamata, on viimase 6 a. jooksul tõusnud 30%, õpilaste arv 59%, õppejõudude 50,8%:

	Koole	%	Õpilasi	%	Õppejõude	%
1936/37. õ/a.	39	130	4 492	159,0	558	150,8
1930/31. „	30	100	2 826	100	370	100

Suurem õpilaste arvu kasv osineb tööstusõpilaste (+85,5%) ja tööstuskooles (+41,5%):

	1930/31	1936/37	Kasv %
Vene polütehnil. erainstituut	93	101	8,6
Tehnikum	— ¹⁾	323	—
Kunsttööstuskool	185	220	18,9
Tehnikakoolid	— ²⁾	79	—
Mees-tööstuskoolid	763	1 080	41,5
Nais- „ (naiskutsok)	874	999	14,3
Tööstusõpilaste koolid	911	1 690	85,5

Vene polütehniline erainstituut asub Tallinnas ja kuulub kõrgemate õppeasutiste hulka. Omab 2 osakonda — ehitus- ja mehaanika. Sisseastujalt nõutakse gümnaasiumi eelharidust.

Riiklik Tehnikum Tallinnas on kõrgema astme kutsekool. Omab 4 osakonda: masinaehituse, elektrotehnika, ehitustehnika ja maamöödu-kultuur-tehnika.

Riigi Kunsttööstuskooli sisaldab nii kesk- kui kõrgema astme kutsekooli. Algkooli lõpetanud astuvad kooli üldastmesse, mille õppeaeg kestab 2 aastat. Üldastmele järgneb töökodade-aste, mille

Kutsekoolid 1930/31—1936/37. 6/a. — Écoles professionnelles de 1930/31—1936/37.
(Õppetöökojad ja kursused arvestamata.)

S.	Koolide arv Nombre d'écoles	Õpilaste arv 6/a. keskel Nombre d'élèves			100 nais- õpi- lase kohta mees- õpilasi Garçons par 100 filles	Õppejõu- dude arv ¹⁾ Nombre du person- nel en- seignant	Liikumine — Mouvement (1930/31 = 100)		
		M. G.	N. F.	Kokku Total			Koolide arv Nombre d'écoles	Õpilaste arv Nombre d'élèves	Õppejõu- dude arv Nombre du personnel enseignant
Tehnilised ja tööstuslikud õppeasutised — Écoles techniques et industrielles.									
1930/37	30	2 640	1 852	4 492	142,5	558	130,0	169,0	150,8
1935/30	37	2 237	1 759	3 996	127,2	514	123,3	141,4	138,9
1934/35	33	2 202	1 636	3 838	134,6	468	110,0	135,8	126,5
1933/34	33	2 222	1 642	3 864	135,3	460	110,0	136,7	124,3
1932/33	32	2 087	1 446	3 533	144,3	443	106,7	125,0	119,7
1931/32	31	1 934	1 419	3 353	136,3	422	103,3	118,6	114,1
1930/31	30	1 432	1 394	2 826	102,7	370	100	100	100
Keskmine — Moyenne: 1931/32—1936/37 (6 a.)	34	2 220	1 626	3 846	136,5	478	—	—	—
Põllumajanduslikud õppeasutised²⁾ — Écoles agricoles.									
1930/37	29	739	295	1 034	250,5	200	116,0	126,1	137,9
1935/30	27	699	221	920	316,3	168	108,0	112,2	115,9
1934/35	23	615	216	831	284,7	160	92,0	101,3	110,3
1933/34	22	608	223	834	265,8	152	88,0	101,7	104,8
1932/33	22	593	257	850	230,7	146	88,0	103,7	100,7
1931/32	24	582	218	800	267,0	135	96,0	97,6	93,1
1930/31	25	561	250	820	216,6	145	100	100	100
Keskmine: 1931/32—1936/37 (6 a.)	25	630	230	878	267,4	160	—	—	—
Kaubanduslikud (majanduslikud) õppeasutised — Écoles commerciales.									
1936/37	14	550	858	1 408	64,1	231	280,0	222,1	278,3
1935/30	13	365	682	1 047	55,5	210	200,0	165,1	253,0
1934/35	10	297	667	854	63,3	163	200,0	134,7	196,4
1933/34	5	201	425	626	47,3	62	100,0	98,7	110,3
1932/33	5	212	415	627	51,1	05	100,0	98,9	114,5
1931/32	5	189	431	620	43,9	86	100,0	97,8	103,6
1930/31	5	180	454	634	39,6	83	100	100	100
Keskmine: 1931/32—1936/37 (6 a.)	9	302	562	864	63,7	146	—	—	—
Kodumajanduslikud õppeasutised³⁾ — Écoles d'économie domestique.									
1936/37	13	—	644	644	—	123	162,5	254,5	273,3
1935/30	12	—	585	585	—	98	150,0	231,2	217,8
1934/35	10	—	449	449	—	56	125,0	177,5	124,4
1933/34	9	—	363	363	—	59	112,5	143,5	131,1
1932/33	9	—	262	262	—	60	112,5	103,6	133,3
1931/32	8	—	242	242	—	52	100,0	95,7	115,6
1930/31	8	—	253	253	—	45	100	100	100
Keskmine: 1931/32—1936/37 (6 a.)	10	—	424	424	—	76	—	—	—
Kunstikoolid — Écoles des arts.									
1936/37	11	392	474	866	82,7	95	122,2	96,5	87,2
1935/30	12	417	522	939	70,9	102	133,3	104,7	93,0
1934/35	11	348	461	809	75,5	102	122,2	90,2	93,0
1933/34	11	332	430	762	77,2	91	122,2	84,9	83,5
1932/33	10	310	423	733	78,3	94	111,1	81,7	86,2
1931/32	9	352	463	815	76,0	90	100,0	90,9	90,8
1930/31	9	407	490	897	83,1	109	100	100	100
Keskmine: 1931/32—1936/37 (6 a.)	11	359	462	821	77,7	97	—	—	—
Mitmesugused muud kutsekoolid — Autres écoles professionnelles.									
1936/37	10	330	182	512	181,3	144	111,1	105,6	107,5
1935/30	10	342	144	486	237,5	145	111,1	100,2	108,2
1934/35	10	275	91	366	302,2	133	111,1	75,5	99,3
1933/34	9	207	53	260	356,0	92	100	54,6	68,7
1932/33	8	184	78	262	235,9	107	88,9	54,0	70,9
1931/32	9	298	118	416	252,5	125	100	85,8	98,3
1930/31	9	378	107	485	353,3	134	100	100	100
Keskmine: 1931/32—1936/37 (6 a.)	9	273	112	385	243,8	124	—	—	—
Kokku — Total.									
1936/37	116	4 651	4 306	8 956	108,0	1 351	134,0	151,4	152,5
1935/30	111	4 060	3 813	7 873	103,8	1 237	129,1	134,8	139,6
1934/35	97	3 737	3 410	7 147	109,0	1 082	112,8	120,8	122,1
1933/34	89	3 568	3 146	6 714	113,4	940	103,5	113,5	106,8
1932/33	86	3 386	2 881	6 267	117,5	945	100	106,0	106,7
1931/32	86	3 355	2 891	6 246	116,0	919	100	105,6	103,7
1930/31	86	2 958	2 957	5 915	100,00	888	100	100	100
Keskmine: 1931/32—1936/37 (6 a.)	97	3 793	3 425	7 218	110,7	1 080	—	—	—

¹⁾ Mitmes õppeasutises töötavad õppejõud on arvestatud korduvalt. ²⁾ Õpilaste arv 6/a. algul.

õppeaeg kestab 3 aastat ja mis jaguneb 8 osakonda: dekoratiiv-, metalli- (filigraan, kaunistatud metalltööd, armatuurid), skulptuuri-, keraamika-, tekstiil-, graafika- ja trükitöö-, raamatuköite- ja kaunistatud nahatööde-, kristallklaasi lihvimiseos. Töökodade astme lõpetanu omandab õppinud töölise kutse vastaval tööalal ja võib soovi korral astuda meistriklassi, mille õppeaeg kestab 1 aasta. Meistriklassi lõpetanu omandab rakenduskunstniku nimetuse ja 2-aastase praktika järel meistrikutse.

Meessoost õpilased on tehnilis-tööstuskooles praegu tugevas ülekaalus: iga 100 naissoost õpilase kohta tuli 1936/37. õ/a. 142,5 meessoost (1930/31. õ/a. olid mees- ja naisõpilased peagu tasakaalus 100:102,7).

Õppejõudude mitmes koolis töötamise tõttu on tegelik õppejõudude arv tehnilis-tööstuslikes kooles tunduvalt väiksem kui näitavad kokkuvõtted koolide järgi (vt. tab. 10).

Peale koolide tegutsesid 1936/37. õ/a. veel järgmised tööstusl. õppetöökojad ja kursused:

	Õpilasi
Ed. Taska nahavoolimise õ./töökoda Tallinnas	1 28
Tall. 1. meesrätsepatööstuse õ./töökoda „	1 5
L. Ormessoni moe ja tarbekunsti õ./t. „	1 35
Tall. 1. naiskutsekooli lõpetajate lüh. õ./t. Tallinnas	1 18
S. Mölder-Kovalenko rõivaõmbi. õ./t. Tallinnas	1 22
K. Haupti sadulsepa ja peennaha õ./t. Tartus	1 13
Tall. 1. kübara ja lilletöö kursused Tallinnas	1 17
Ina. M. Mardi autokool (kursused) „	1 70
V. Kolki naiskäsitöö kursused Narvas	1 16
Kokku	9 227

b) Põllumajanduslikud õppeasutised. 1936/37. õ/a. kuudusid põllumajanduslike õppeasutiste hulka järgmised koolitühid: põllunduskeskkoolid, 2-a. põllunduskoolid, 1-a. põllunduskoolid, aianduskeskkoolid, 2-a. aianduskoolid, piimanduskool, karja-kontrollassistendite koolid, karjatalitajate koolid, sookultuuri- ja maaparand. kool, metsanduskool, põllumajand. rahvakoolid (kursuse iseloomuga).

Põllunduskeskkoole on 2 — Jänedal (Järva-maal) ja Olustveres (Viljandimaal). Koolid on mees-õpilasile. Vastu võetakse neid, kes on lõpetanud 6-kl. algkooli, vähemalt 16 a. vanad ja omavad põllutöös üheaastast eelpraktikat. Põllutöökeskkool valmistab ette õppinud talujuhi kutsele. Jänedal põllutöökeskkooli juures töötab 2-a. piiritusmeistrite eriklass.

2-a. õppeajaga põllutöökoole, mis valmistavad ette õppinud põllupidaja kutsele, oli meil 1936/37. õ/a. 9, neist 2 (Vaekülas ja Vodjas) on n.n. eestöötajate koolid. Viimased valmistavad ette eestöötajaid ja talujuhte majapidamistesse, kus peremees või tööjuhataja puudub. Arkna 2-a. põllutöökooli juures töötab veel 1-a. õppeajaga aianduse eriklass, mis annab õpilasile teadmisi aianduse alal ulatuses, nagu see on vajalik taluaria ratsionaalseks kasutamiseks.

1-a. põllutöökoole töötas 1936/37. õ/a. 5. Nende ülesandeks on valmistada ette tegeliku põllumehe kutsele.

Aianduskoolide on kaht tüüpi: 4-a. aianduskeskkoolid (Türi ja Rāpinas), mis valmistavad ette aedniku kutsele ja 2-a. õppeajaga aiamaajanduslikud koolid (arvult 4), mis valmistavad ette aednikuabi kutsele vastavalt aianduserialadel. Viimastest töötavad 3 iseseisvate koolidena Vahil, Pollis ja Ravilas, kuna üks, mis võtab vastu õpilasi üle aasta, tegutseb eriklassina Vigala 2-kl. põllutöökooli juures ja on arvestatud meil 2-a. põllutöökoolide rühmas.

Põllumajanduslike erikoolide hulka kuulusid 1936/37. õ/a.:

3 üheaastast karjatalitajate kooli, mis valmistavad ette mõlemast soost õpilasi karjatalitaja kutsele.

2 kaheaastast karjakontroll-assistentide kooli, mis valmistavad ette mõlemast soost õpilasi kontroll-assistendi kutsele ja õppinud töölisi karjamaajanduse alal.

1 kaheaastane piimanduskool, ainult mees-õpilasile, mis valmistab ette meierikutsele. Kooli juures töötavad ühtlasi koorejaama juhatajate ja juustnikkude eriklassid, mis valmistavad ette õppinud juustumeistrite ja koorejaama juhatajaid.

1 kaheaastase õppeajaga sookultuuri- ja maaparand.-kool meesõpilasile, mis valmistab ette põllumehe-sooharija kutsele. Kooli juures töötab tarvidust mööda maaparandusmeistrite eriklass.

1 kaheaastase õppeajaga metsanduskool metsnikkude ettevalmistamiseks. Kooli juures töötab eriklass, mis valmistab ette metsavahte.

Kõik nimetatud 1 kuni 4-a. õppeajaga põllu- ja aiamaajanduslikud koolid on rajatud 6-kl. algkoolile ja kuuluvad keskastme kutsekoolide hulka. Kõrgema astme põllundus-aianduskoolide meil veel ei ole. Uue Kutseharidusl. õppeasutiste seaduse (RT 53 — 1937) kohaselt need koolid kannaks vastavalt põllundus- või aiandustehnikumi nimetust ja õppimise aeg neis kestaks 3 aastat.

Neisse koolidesse, nagu gümnaasiumidessegi, võetakse vastu ainult keskkooli või kutsekeskooli lõpetanuid. Kavatsuste kohaselt kõrgem aiandusekool tuleks Tallinna ja 1—2 kõrgema astme põllutöökooli mujale.

Põllumajanduslike õppeasutiste üldkasv viimase 6 a. jooksul on, teiste kutsekooliliikidega võrreldes, väike:

	Koole	%	Õpilasi	%	Õppejõude	%
1936/37. õ/a.	29	116	1 034	126,1	200	137,9
1930/31. „	25	100	820	100	145	100

Nimetamisväärselt õpilaste arvu kasvu võib märkata siiski aianduskoolis (24-lt 218-le, kasv üheksakordne) ja karja-kontrollassistendite koolis (79-lt 119-le, +51%). Teised liigid näitavad paigalseisu või tagasiminekut:

	1930/31	1936/37	+,- (%)
Põluduskeskkoolid	158	186	+5,1
2-a. põluduskoolid (ilma aiandus- eriklassideta)	265	281	+6,0
1-a. põluduskoolid	90	80	-11,1
Piimanduskoolid	57	45	-21,1
Karja kontroll-assist. koolid	79	119	+50,6
Karjatalltajate koolid	77	34	-55,8
Sookultuuri- ja maapar. koolid . . .	33	21	-42,4
Metsanduskool	37	40	+8,1
Aianduskoolid	24	218	+808,3

Sooliselt on põllum. kooles suures ülekaalus mehed: 100 naise kohta tuli 1936/37. õ/a. 250,5 meest.

c) Majanduslikud (kauband.) õppeasutised. Majanduslikud õppeasutised jagunesid 1936/37. õ/a. kaubanduskoolideks 3—4-a. õppeajaga, ärindus- (kauplejate) koolideks 4-a. õppeajaga ja majandusõpilaste koolideks 3-a. õppeajaga (9—12 tundi nädalas).

Majanduskoolid valmistavad õpilasi ette tegevuseks majanduslikes, esijoones kaubanduslikes ettevõtteis. 3—4-a. kaubandus-ärinduskool annab ettevalmistuse, mis võimaldab vastava praktika järgi õppinud majandusametniku või õppinud kaupleja kutse. Majandusõpilaste koolid on määratud kaupluste, võõrastemajade, kontorite, büroode ja muude majanduslike ja äriliste ettevõtete õpilaste teoreetilise ning ametioskuslike teadmiste täiendamiseks.

Kaubandus-, kaubandus-ärindus ja ärinduskooli töötas 1936/37. õ/a. üle riigi 13, majandusõpilaste kooli 1 Tallinnas ja 1 Tartus linna tööstusõpilaste kooli juures majandusharuna. See haru (51 õpilasega) on käesolevas ülevaates arvestatud tööstusõpilaste koolide juures tööst.-tehniliste õppeasut. rühmas.

Lisaks nimetatud õppeasutistele töötasid 1936/37. õ/a. Tallinnas veel järgmised alatised majanduslikud kursused ja kursuse iseloomuga koolid:

	Õpilasi			Kokku
	P.	T.		
Tallinna 1. kaubanduslikud kursused . . .	1	32	32	64
O./ä. „Ökonomisti“ kauband. kursused .	1	15	82	97
E. Ühisteg. liidu ühistegevuskool . . .	1	121	99	220
Kokku	3	168	213	381

Majanduslike õppeasutiste, kursused arvestamata, arv on viimase 6, õigemini viimase 3 aasta jooksul kasvanud ligi kolmekordseks, õpilaste arv tugevasti kahekordseks:

	Koole	%	Õpilasi	%	Õppejõude	%
1936/37. õ/a.	14	280	1 408	222,1	231	278,3
1930/31. „	5	100	634	100	83	100

Suhteliselt jõudsamini on suurenenud õpilaskond majandusõpilaste kooles:

	1930/31	1936/37	Kasv
Kaubandus- ja ärinduskoolid	634	1 339	111,2%
Majandusõpil. koolid (arvatud juurde ka Tartu tööstusõpilaste kooli ma- jandusharu)	32	120	275%

Naised on majanduslikes kooles tugevas ülekaalus: iga 100 naise kohta tuli 1936/37. õ/a. 64,1 meest (1930/31. õ/a. oli vahe veelgi ulatuslikum — 100:39,6).

Õppejõudude tegelik arv on kaugelt väiksem kui arv koolide järgi, mis tingitud sellest, et kõik suuremad kaubanduskoolid on kommertsgümnaasii-

mide juhtimisel ja õpetavad neis peamiselt kommertsgümnaas. õppejõud (vt. tab. 10).

d) Kodumajanduslikud õppeasutised. Kodumajanduskoolide õpilaste osatähtsus kutsekoolide üldkoostises on 1936/37. õ/a. 7%. Kodumajanduslikud koolid annavad oma õpilastele ettevalmistuse kodumajanduse alal, vastavalt maa- või linnaoludele. 1936/37. õ/a. töötas meil üldse 13 kodum.-kooli, neist 1-a. õppeajaga 7, 3—4-a. õppeajaga 4 ja kõrgem. kodumaj. kooli 2.

1-aastased kodumajanduskoolid asuvad kõik maal ja valmistavad ette koduabilisi teoreetilisel ja praktilisel alal (aiandus, karjakasvatuse ja talundite majapidamine arvatud ühes).

2-a. kodumajandusl. koolid valmistavad ette õppinud majapidajaid. 1936/37. õ/a. need koolid veel ei töötanud.

3—4-a. õppeajaga kodumajanduskoolid valmistavad ette õppinud perenaise kutsele ja kannavad kodumajanduskeskkooli nimetust.

Kõrgema astme kodumajanduskoolist on 1 Kehtnas (Harjumaal) ja 1 Tallinnas (kodumaj. instituut).

Kehtna kõrgemas kodumaj.-koolis on kolm osakonda — majapidamise, kodutööstuse ja aianduse. Igas osakonnas kestab õppekursus 2 aastat. Peale selle on kooli juures veel eriklass üheaastase kursusega, mis valmistab ette kooli sisseastumiseks neid, kel puudub kodumaj. keskkooli või gümnaas. lõputunnistus.

Kodumajanduse instituut töötab alates 1935/36. õ/a. sotsiaal-hoolekande haruga, mille kursus kestab 3 aastat. Kooli I kl. lõpetanud omandavad perenaise kutse. Kooli võetakse vastu ainult gümnaasiumi lõpetanud.

Õpilaste arvu kasvuga on viimase 6 a. jooksul kodumaj.-koolid kutsekoolide rühmas esikohal (+154,5%):

	Koole	%	Õpilasi	%	Õppejõude	%
1936/37. õ/a.	13	162,5	644	254,5	123	273,3
1930/31. „	8	100	253	100	45	100

e) Kunstikoolid. Kunstikoolide rühmas esineb 1936/37. õ/a. 13 õppeasutist: 1 konservatoorium, 1 kõrgem muusikakool, 7 muusikakooli ja -stuudiot, 1 kujutava-kunsti kool ja 1 maalistuudio.

Tallinna Konservatoorium, asutatud 1919. a., töötab alates 1. VIII 1935 riigi kõrgema muusikakoolina. Konservatooriumil on 5 osakonda: 1) kompositsiooni, orel ja teooria, 2) klaveri, 3) laulu, 4) keelpillide ja 5) puhkpillide. Sisse võib astuda algkooli haridusega. Kuid lõpetamine on kaheksagune: gümnaasiumi haridusega õpilased saavad lõpetamisel helikunstniku diplomi, vähema üldharidusega — ainult tunnistuse õppeasutise lõpetamise kohta. Üldse on Konservatooriumi lõpetanud mõõdunud 12 a. jooksul (1925/26—1936/37. õ/a.) 341 isikut, neist mehi 173, naisi 168. Õpilasi oli 1936/37. õ/a. Konservatooriumis 308.

Tartu kõrgem muusikakool, asut. 1919. a., töötab eraõppeasutisena. Koolil on samad osakonnad, mis konservatooriumil. Lõpetamine õigusi ei anna. Lõpetanuid on viimase 10 a. (1927/28—1936/37. õ/a.) jooksul 44 isikut, neist mehi 13, naise 31. Õpilasi 1936/37. õ/a. oli 158.

Kõrgem kunstikool „Pallas“ Tartus on eraõppeasutis. Koolil on 3 osakonda: 1) joonistamise-maalimise, 2) graafika ja 3) voolimise. Kooli lõpetanud saavad sellekohase tunnistuse. Gümnaasiumi haridusega lõpetanud võivad omandada gümnaasiumi joonistusõpetaja kutse. Õppeasutise on lõpetanud viimase 13 a. jooksul (1924/25—1936/37) 53 isikut, neist mehi 31, naise 22. Õpilasi oli 1936/37. õ/a. 75.

Muusikakoolid ja -studiod on kõik eraõppeasutised ja asuvad: Tallinnas — Elfriede Hirschi (1936/37. õ/a. 33 õpilast), Gertrud Kapp-Ruckteselli (22 õpil.), Niina Murrrik-Polonsky (25 õpil.), Valentine Riivese (15); Narvas — Narva muusikakool (17 õpil.), Elisabet Schützi (130) ja Valgas — Valga muusikakool (60 õpil.).

Maalistuudiotest on registreeritud 1 — Anatoli Kaigorodovi — mis töötab samuti eraõppeasutisena Tallinnas (23 õpilast).

Kunstikoolide õpil. koostis ei ole viimase 6 a. kestel peagu sugugi muutunud:

	Koole	%	Õpilasi	%	Õppejõude	%
1936/37. õ/a.	11	122,2	886	96,5	95	87,2
1930/31. „	9	100	897	100	109	100

Naissool on kunstikooles olnud alati enamuse: 1936/37. õ/a. tuli 100 naissoost õpilase kohta 83 meessoost (viimase kuue aasta keskm. 78).

f) Mitmesugused muud kutsekoolid (arvataud välja sõja-). Mitmesuguste muude, eelpool nimetatata kutsekoolide hulka kuuluvad 1936/37. õ/a.: 2 pedagoogiumi, 2 merekooli, 3 vaimulikku kooli, 2 õdedekooli ja 1 politseikool — üldse 10 õppeasutist 512 õpilase ja 144 õppejõuga. Peale selle veel E. Lenderi lasteaednike kursused Tallinnas 12 õpilasega.

Pedagoogiumid asuvad Tallinnas ja Tartus. Neis toimub algkooliõpetajate ettevalmistamine. Õppekursus kestab 2 aastat, vastu võetakse gümnaasiumi lõpetanuid.

Merekoolid valmistavad ette laevajuhte ja laevamehaanikuid. Tallinna merekoolil on eelklass ning navigatsiooni ja mehaanika osakonnas mõlemas I, II ja III kl. (sisaldab kutsekeskkooli ja kõrgema astme kutsekooli). Kapt. J. Teäri merekoolil Kuresaares on eelklass ja navigatsiooni osakond I ja II klassiga (loetakse kutsekeskkooliks). Navigatsiooni osakonna lõpetanu võib vastavalt klassile omandada ligisõidu tüürimehe (I kl.), ligisõidu kapteni — kaugesõidu tüürimehe (II kl.) või kaugesõidu kapteni (III kl.) kutse. Mehaanika osakonna lõpetanu omandab vastavalt III, II või I järgu laevamehaaniku kutse.

Vaimulikud koolid. Usuteadus-filosoofiline luteri erainstituut Tartus — saksa õppekeelega eraõppeasutis, asut. 1931. a. Instituudil on 2 osakonda: usuteaduslik ja evangelistlik. Sisseastumisel nõutakse

usuteaduslikus osakonnas — gümnaasiumi lõputunnistust, evangelistlikus — 6-kl. algkooli haridust.

Ap.-õigeusu vaimulik seminar Petseris, asut. 1933. a. Õppeaja kestus 2 a. Sisseastujalt nõutakse gümnaasiumi või keskkooli haridust. Lõpetamine annab ap.-õigeusu preestriametis kandidaadi õigused. Õppeasutise on lõpetanud 41 isikut (2 lendu).

Adventusühingute usuteaduse kool Tallinnas, asut. 1935. a. Õppeaja kestus 3 a. Sisseastumiseks vajalik 6-kl. algkooli haridus.

Õdedekoolid. Eesti Õdede Ühingu Õdedekool Tartus, asutatud 1925. a. Sisseastumise tingimused: keskkooli haridus, vanus 18—25 a. Õppeaja kestus 3 a. Lõpetamine annab kliinilise-hoolekand-õe ja ämmaemanda kutse. Õppeasutise on lõpetanud kuni 1936/37. õ/a. incl. 90 naisõpilast.

Mellini halastajaõdede kool, asut. 1925. a., saksa õppekeelega. Sisseastumise tingimused: haridus — vähemalt 8 õ/a., vanus 18—40 a. Õppeaja kestus 1½ aastat. Lõpetanuide antakse õe kutse. Õppeasutise on lõpetanud alates 1925. a. üldse 157 naisõpilast.

Politseikool. Riiklik õppeasutis, asut. 1925. a. Koolil on 2 klassi — alam ja kõrgem, mis töötavad vaheldumisi. Õppeaeg kõrgemas klassis kestab 10 kuud, alamas — 4 kuud. Kõrgem klass valmistab ette politseiohvitseri, alam — kordnikke. Alates 1925. a. on kool andnud 13 lennuga mõlemas klassis lõpetanuid üldse 947: alamas klassis 487, kõrgemas — 460. Eksternina on lõpetanud sama aja jooksul kõrgema klassi kursuse 141 ja alama 41 isikut.

5. Ülikoolivõrk. Universitäs.

Tartu Ülikool, asut. 1632. a. 1919. a., peale Eesti riiklikku iseseisvumist, muutus eesti õppekeelega Eesti ülikooliks.

Ülikool jagunes 1936/37. õ/a. 7-ks teaduskonnaks, millede üliõpilaste liikumine 1936/37—1930/31. õ/a. oli järgmine (ilma vabakuulajateta):

	1936/37	1930/31	+	-	%
Teaduskonnad ja osa- (dets. 1936)		(dets. 1930)			
konnad:					
1. Usuteaduskond	128	114	+14	+12,2	
2. Õigusteaduskond	885	719	+166	+23,1	
Majandustead. osak.	586	662	-76	-11,5	
3. Arstiteaduskond	204	300	-6	-2,0	
Rohuteaduse osak.	275	143	+132	+42,3	
Kehakatsvatuse osak.	—	41	-	-	
4. Filosoofiateaduskond	370	628	-258	-41,1	
5. Matem.-loodusteaduskond	164	319	-155	-48,6	
6. Loomaarstiteadusk.	113	149	-36	-24,2	
7. Põllumajandusteaduskond	116				
Metsaasj. osak.	121				
Kokku	3 052	3 474	-422	-12,1	

Mehed moodustavad Tartu Ülikooli üliõpil. koostisest ümarguselt $\frac{2}{3}$, naised — $\frac{1}{3}$. Meestel on ülekaal peale filosoofia teaduskonna ja arstiteaduskonna rohuteaduse osakonna, kus naised on tunduvalt rohkem. Lõpetanud on Tartu Ülikooli Eesti iseseisvuse alg-

päevilt kuni 1. XII 1936 üldse 4 668 kodanikku, neist mehi 3 461 (74,1%) ja naisi 1 207 (25,9%).

Tallinna Tehnikaülikool asutati 1936. a. sügisel iseseisva kõrgema tehnilise õppeasutisena. Ta jätkab varem Tallinnas tegutsenud (kuni 1. VII 1935) Tehnikumi ja ajutiselt (1935/36. õ/a.) Tartu Ülikooli juures töötanud tehnikateaduskonna ülesandeid.

Tehnikaülikoolil on 2 teaduskonda — ehitus- ja mehaanika- ning keemia- ja mäeteaduskond.

Üliõpilasi oli 1. XII 1936:

	M.	N.	Kokku
1. Ehitus- ja mehaanika teaduskonnas:			
a) ehitusosakonnas	238	4	242
b) mehaanika osakonnas	89	1	90
2. Keemia- ja mäeteaduskonnas:			
a) keemia osakonnas	114	10	124
b) mäe „ (praegu ei tööta)			
Kokku	441	15	456

Rahvuselt oli Tehnikaülikoolis 1. XII 1936: eestlasi 88,8%, venelasi 5,3%, sakslasi 3,3%, juute 2,2%, muid 0,4%. Välimaaalasi 2 (rahvuselt sakslased).

Ülikoolid 1930/31—1936/37. õ/a. — Universités de 1930/31—1936/37.

9.	Üli- koolide arv Nombre d'univer- sités	Üliõpilaste arv (ilma vabakuulajateta) Nombre des étudiants (sans auditeurs libres)			100 nais- üliõpilase kohta mees- üliõpilasi Hommes par 100 femmes	Õppe- jõudude arv ¹⁾ Nombre du personnel enseignant ²⁾	Liikumine Mouvement (1930/31 = 100)		Elanikke 1 üliõpil. kohta Nombre d'habitants par étudiant
		M. — H.	N. — F.	Kokku Total			Üliõpil. arv Nombre des étudiants	Õppe- jõudude arv Nombre du personnel enseignant	
Tartu Ülikool — Université de Tartu.									
1936/37 (dets. 1936)	1	2 007	985	3 052	200,8	101	87,0	104,4	370
1935/36 („ 1935)	1	2 308	937	3 245	246,3	195	93,4	106,6	348
1934/35 („ 1934)	1	2 351	910	3 241	256,2	194	93,3	106,0	348
1933/34 („ 1933)	1	1 991	844	2 835	235,9	191	81,6	104,4	397
1932/33 („ 1932)	1	2 097	951	3 048	220,5	185	87,7	101,1	369
1931/32 („ 1931)	1	2 234	1 058	3 292	211,2	185	94,8	101,1	340
1930/31 („ 1930)	1	2 322	1 152	3 474	201,6	183	100,0	100,0	322
Keskmiised — Moyennes:									
1931/32—1936/37 (6 a.)	1	2 171	948	3 119	229,0	190	—	—	361
1926/27—1930/31 (5 a.)	1	2 795	1 210	4 005	231,0	164	—	—	279
Tallinna Tehnikaülikool³⁾ — Université technique de Tallinn.									
1936/37 (dets. 1936)	1	441	15	456	2 940,0	28	103,9	87,5	2 478
1935/36 („ 1935)	1	121	4	125	3 025,0	12	28,5	37,5	0 023
1934/35 („ 1934)	1	219	6	225	3 650,0	17	51,3	53,1	4 999
1933/34 („ 1933)	1	288	7	295	4 114,3	14	67,2	43,8	3 800
1932/33 („ 1932)	1	353	6	359	5 883,3	28	81,8	87,5	3 113
1931/32 („ 1931)	1	429	10	439	4 290,0	32	100,0	100,0	2 545
Keskmiised — Moyennes:									
1931/32—1936/37 (6 a.)	1	284	8	292	3 550,0	20	—	—	3 856
1926/27—1930/31 (5 a.)	1	470	15	485	3 193,3	32	—	—	2 250
Kokku ülikoolid — Total.									
1936/37 (dets. 1936)	2	2 508	1 000	3 508	250,8	219	89,6	101,0	322
1935/36 („ 1935)	1	2 308	937	3 245	246,3	195	82,9	90,7	348
1934/35 („ 1934)	2	2 452	914	3 366	268,2	206	86,0	95,8	335
1933/34 („ 1933)	2	2 210	850	3 060	260,0	208	78,2	96,7	368
1932/33 („ 1932)	2	2 365	958	3 343	249,0	199	85,4	92,6	336
1931/32 („ 1931)	2	2 587	1 064	3 651	243,1	213	93,3	99,1	307
1930/31 („ 1930)	2	2 751	1 162	3 913	236,7	215	100,0	100,0	286
Keskmiised — Moyennes:									
1931/32—1936/37 (6 a.)	2	2 408	954	3 362	252,4	207	—	—	335
1926/27—1930/31 (5 a.)	2	3 275	1 224	4 499	267,6	196	—	—	248

Käesoleva ülevaate algul selgitasime üleriikliku koolivõrgu koostist ja tihedust 1936/37. õ/a.

Siin esitame olulisemaid võrdlusandmeid koolivõrgu koostise peaarühmade (võrkude) seisust üleriiklikus ulatuses kahel momendil — 1936/37. ja 1930/31. õ/a. Arvestatud on kõik õppeasutised peale õppe-töökodade ja kursuste.

	Algkool	Keskool	Kutsek.	Ülik.	Kokku
1930/31. õ/a.:					
Koolid	1 332	77	86	2	1 497
Õpilasi	108 125	14 019	5 915	3 913	182 872
Õppejõude	4 395	1 332	886	215	6 728

	Algkool	Keskool	Kutsek.	Ülik.	Kokku
Õpilasi:					
100 km ² peale	227	31	13	8	279
10 000 el. kohta	968	133	53	35	1 189
Õpilaste osatähtsus	81,4	11,2	4,5	2,9	100
1 õpil. peale elan.	10	75	189	286	8
100 naissoost õpil. kohta meessoost	104,3	60,6	100	236,7	104,3
1936/37. õ/a.:					
Koole	1 281	120	118	2	1 619
Õpilasi	109 524	16 615	8 956	3 608	138 603
Õppejõude	4 143	2 001	1 351	219	7 714
Õpilasi:					
100 km ² peale	230	35	19	8	292
10 000 el. kohta	969	147	79	31	1 220

¹⁾ Ilma assistentideta — Sans assistants.

²⁾ Tallinna Tehnikaülikool avati 1936. a. sügisel, sulgetud Tartu Ülikooli tehnika teaduskonna asemel, mis töötas ainult 1935/36. õ/a. (204 üliõpilasega). Kuni 1934/35. õ/a. incl. on siin arvestatud kõrgema tehnilise õppeasutisena Tallinna Tehnikumi (likvideeritud 1. juulil 1935. a.).

Õpilaste osatähtsus	Algkool 79,0	Keskool 12,0	Kutsek. 6,5	Ülk. 2,5	Kokku 100
1 õpil. peale elan.	10	68	126	322	8
100 naissoost õpil. kohta meessoost	103,8	96,8	108,2	250,8	105,4
Läikumine (1930/31 = 100).					
Koolid	96,2	155,8	194,9	100	101,5
Õpilased	101,8	111,4	151,4	89,6	104,3
Õppejõud	95,5	150,2	152,5	101,9	114,0

6. Õppejõudude tegelik arv.
Nombre réel des instituteurs.

Õppejõudude üldarv üleriiklikus koolivõrgus kokku võrdub 1936/37. õ/a. 7 492-le. Tegelikult aga oli õppejõude 5 539

ehk 25,6% vähem. Lähuminek on tingitud, nagu eelpool juba selgitasime, sellest, et suur osa õppejõududest, peamiselt kesk- ja kutsekoolides linnas, töötab mitmes koolis ja kooliliigis ja seetõttu esineb korduvalt ka mitme kooli nimekirjas.

Arvestades iga õpetaja ainult ühe ja nimelt selle kooli juures, kus ta omab suurema arvu tunde, vähenes õppejõudude arv 1935/36. õ/a. õppejõudude koostise eriuurimuse andmeil algkoolis 5%, täienduskoolis 52%, kutsekoolis 39% ja keskkoolis 57% (vt. tab. 10). Kuna õppejõudude arv koolide järgi 1936/37. õ/a., võrreldes 1935/36. õ/a., ei ole üle riigi peagu muutunud (7 406, 7 492), oleme ka 1936/37. õ/a. õppejõudude tegeliku arvu leidmiseks (vt. tab. 10

viim. lahter) kasustanud 1936. a. (1935/36. õ/a.) eriuurimuse korrigeerimise %. 6 möödunud aasta jooksul on õppejõudude tegelik arv üle riigi tugevasti kasvanud ainult kutsekoolide rühmas (+76%, õpil. kasv 51,5%), kahanenud keskkoolis (-11%) ja püsis endisel tasemel algkoolis:

	1930/31	%	1936/37	%	+,- (%)
Algkoolid, täiendusk.	3 758	73,6	3 754	70,9	-0,1
Keskkoolid	951	18,6	846	16,0	-11,0
Kutsekoolid (tehnil- tööstusl. põllumaj., kodumajand., kau- band., merekoolid)	398	7,8	697	13,1	+75,7
Kokku	5 107	100	5 297	100	+3,7

Tab. 10 valgustab üksikasjalisemalt õppejõudude tegelikku arvu kõigis pearühmis, eraldades tunniandjad määralisist. Tunniandjaid, s. t. õppejõude, kes andsid alla 50% nädalatundide normaalarvust, oli õppejõudude tegelikus arvus 1935/36. õ/a.:

algkoolis	2,2%
täienduskoolis	25,3,,
keskkoolis	13,0,,
kutsekoolis	27,0,,

Iga 100 naissoost õppejõu kohta tuli 1935/36. õ/a. meessoost:

	Algkoolis	Keskkoolis	Kutsekoolis
Õppejõudude tegelikus arvus	92,7	128,0	173,4
Koolide järgi (1936/37. õ/a.)	96,8	139,6	155,2

Alg-, kesk-, kutse- ja ülikoolide õppejõudude tegelik arv 1935/36. ja 1936/37. õ/a.

Personnel enseignant des écoles primaires, secondaires, professionnelles et supérieures en 1935/36 et 1936/37.

10.

	Õpetajate ja tunniandjate arv kooli- nimekirjade järgi 1935/36. õ/a. <i>Nombre des instituteurs d'après les données des écoles</i>			Tegelik õppejõudude arv 1935/36. õ/a. <i>Nombre réel des</i>		Tegelikult vähem <i>Surplus de compte²⁾</i>		Õppejõudude sooline jaotus 1935/36. õ/a. (tegeliku arvu järgi) <i>Sexe (d'après le nombre réel)</i>		Õppejõudude (õpetajad, tunni- andjad) arv 1936/37. õ/a. <i>Nombre des ins- tituteurs en 1936/37</i>	
	Õpetajad <i>Instituteurs</i>	Tunniandjad <i>Lecteurs³⁾</i>	Kokku <i>Total</i>	Arv <i>Nombre</i>	%	Mehed <i>Hommes</i>	Naised <i>Femmes</i>	100 naissoost õppejõu kohta meessoost õppe- jõude — <i>Instituteurs par 100 institutrices</i>	Koolinimekirjade järgi <i>D'après les donn. d'écoles</i>	Tegelik (arvatav) <i>Nombre réel</i>	
Algkoolid — <i>Écoles primaires</i>	3 872	3 586	81	3 067	205	5,3	1 764	1 903	92,7	3 821	3 618
Täienduskoolid — <i>Écoles complémen- taires</i>	303	109	37	146	157	51,8	47	99	47,5	282	186
Keskkoolid — <i>Écoles secondaires</i>	1 078	744	111	855	1 123	56,8	480	376	128,0	2 001	846
Sellest — <i>Dont:</i>											
uused (1934. a.) — <i>d'après la loi de 1934, progymnases</i>	969	273	49	322	647	66,8	142	180	78,9	1 073	356
endised (1922. a.) — <i>d'après la loi de 1922, gymnases</i>	1 099	471	62	533	476	47,2	338	195	173,3	928	490
Kutsekoolid — <i>Écoles professionnelles</i>	1 058	467	181	648	410	38,8	411	237	178,4	1 169	720
Sellest — <i>Dont:</i>											
Tehniliseid ja tööstuslikuid — <i>Techni- ques et industrielles</i>	504	264	91	355	149	20,6	224	131	171,0	540	380
Kaubanduslikuid (majand.) — <i>Com- merciales</i>	210	27	11	38	172	81,0	18	20	90,0	231	42
Põllumajanduslikuid — <i>Agricoles</i>	168	95	46	141	27	16,1	121	20	605,0	200	163
Kodumajanduslikuid — <i>D'économie domestique</i>	98	48	18	66	32	32,7	9	57	15,8	123	83
Merekoolid — <i>Maritimes</i>	29	17	7	24	5	17,2	23	1	2300,0	29	24
Pedagoogiumid — <i>Pédagogiques</i>	49	16	8	24	25	51,0	16	8	200,0	46	23
Kokku — Total	7 211	4 906	410	5 316	1 895	26,3	2 792	2 614	103,4	7 273	5 320
Tartu Ülikool ¹⁾ — <i>Université de Tartu</i>	195	—	—	195	—	—	195	—	kõik mehed	191	191
Tallinna tehnikatilikool ¹⁾ — <i>Univer- sité technique de Tallinn</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	28
Üldse — Grand total	7 406	4 906	410	5 511	1 895	25,6	2 897	2 614	110,8	7 492	5 539

¹⁾ Ilma assistentideta — *Sans assistants.* ²⁾ Travaillant avec le nombre des leçons au-dessous de norme. ³⁾ Instit. enseignants dans plusieurs écoles.

Õppeasutised Eestis 1936/37. õ/a. — Réseau général des établissements scolaires en 1936/37.

11.	Õppeasutiste arv — Nombre des établis. scolaires	Õpilaste arv Nombre d'élèves			Õppejõudude arv ¹⁾ Nombre du personnel enseignant			Õpilasi 1 kooli kohta — Nombre d'élèves par école
		M. — G.	N. — F.	Kokku Total	M. — H.	N. — F.	Kokku Total	
I. Üldhariduslikud algkoolid — Écoles primaires.								
a) Sündalalgkoolid — Écoles primaires	1 224	54 857	52 149	107 006	1 873	1 934	3 807	87
b) Öhtualgkoolid täiskasvanulle — Écoles primaires du soir	2	200	68	268	8	6	14	134
c) Täienduskoolid — Écoles complémentaires	50	465	1 439	1 894	138	154	292	38
d) Defektsete koolid — Écoles pour les enfants défectueux	5	258	98	356	26	14	40	71
1. Kurtummade koolid — Écoles des sourds-muets	1	56	42	98	9	6	15	98
2. Hooldekande (kurikald, laste) koolid — Écoles pour les enfants délinquants	3	183	39	222	14	6	20	74
3. Pimedate koolid — Écoles pour les aveugles	1	19	17	36	3	2	5	36
II. Üldhariduslikud keskkoolid — Écoles secondaires.								
a) Keskkoolid 1934. a. sead. alusel (gümnaasiumid, 5—9. õ/a.) Écoles secondaires d'après la loi de 1934 (progymnase)	62	6 092	6 459	12 551 ²⁾	595	478	1 073	202
b) Keskkoolid 1922. a. sead. alusel (gümnaasiumid, 7—12. õ/a.) Écoles secondaires d'après la loi de 1922 (gymnase)	58	2 082	1 982	4 064	571	357	928	70
III. Kutsekoolid — Écoles professionnelles.								
a) Tehnilised ja tööstuslikud õppeasutised — Écoles techniques et industrielles	48	2 732	1 987	4 719	375	205	580	98
1. Politehniline erainstituut — Institut polytechnique	1	98	3	101	18	—	18	101
2. Tehnikum — École technique (secondaire)	1	323	—	323	44	3	47	323
3. Kunsttööstuskool — Écoles des arts et des métiers	1	87	133	220	29	9	38	220
4. Tehnikakoolid — Écoles techniques	2	60	13	79	27	6	32	40
5. Tööstuskoolid — Écoles industrielles	13	1 079	1	1 080	150	21	171	83
6. Tööstusõpilaste koolid — Écoles des apprentis industr.	10	987	703	1 690	76	24	100	169
7. Naiskutsekoolid — Écoles de professions féminines (métiers et ménage)	11	—	990	999	23	129	152	91
8. Õppetöökojad — Ateliers d'apprentissage	6	22	102	124	7	12	19	21
9. Kursused — Cours professionnels industr.	3	70	33	103	1	2	3	34
b) Kaubanduslikud (majandusl.) õppeasutised — Écoles commerciales (économiques)	17	718	1 071	1 789	138	111	249	105
1. Kaubandus- ja ärinduskoolid — Écoles de commerce	13	504	835	1 339	115	107	222	103
2. Majandusõpilaste koolid — Écoles des apprentis économ.	1	46	23	69	6	3	9	69
3. Kursused — Cours commerciaux	3	168	213	381	17	1	18	127
c) Põllumajanduslikud õppeasutised — Écoles agricoles	30	759	281	1 040	164	42	206	34
1. Põlunduskeskkoolid (3 a.) — Secondaires (cours de 3 a.)	2	166	—	166	24	—	24	83
2. 2 a. põlunduskoolid — Cours de 2 années	9	263	40	309	57	11	68	34
3. 1 a. põlunduskoolid — Cours de 1 année	5	40	40	80	14	0	20	16
4. Põlundusl. rahvakoolid (kursused) — Cours agricoles	1	36	—	36	5	1	6	36
5. Aianduskeskkoolid (4 a.) — Éc. de jardinage (cours de 4 années)	2	53	42	95	11	11	22	47
6. 2 a. aianduskoolid — Éc. de jardinage (2 an.)	3	62	33	95	17	6	22	32
7. Pimanduskoolid (2 a.) — Écoles de lacterie (2 an.)	1	40	5	45	0	—	6	45
8. Karja-kontr.-assist. koolid (2 a.) — Écoles d'élevage du bétail (2 an.)	2	24	95	119	7	4	11	69
9. Karjatalitajate koolid (1 a.) — Éc. d'élevage du bétail (1 an.)	3	14	20	34	13	3	16	11
10. Sookultuuri ja maapar. koolid (2 a.) — Éc. de culture des marais (2 an.)	1	21	—	21	6	1	6	21
11. Metsanduskoolid (2 a.) — Écoles forestières (2 an.)	1	40	—	40	5	—	5	40
d) Kodumajanduslikud õppeasutised — Écoles d'économie domestique	13	—	606	606	25	98	123	47
1. Kõrgemad kodumajanduskoolid — Éc. d'économie domestique supér.	2	—	97	97	7	31	38	48
2. Kodumajanduskeskkoolid — Éc. d'économie domestique second.	4	—	259	259	11	38	49	65
3. 1 a. kodumajanduskoolid — Éc. d'écon. domestique (1 an.)	7	—	250	250	7	29	36	36
e) Kunstikoolid — Écoles des arts	11	392	474	866	64	31	95	79
1. Konservatoorium — Conservatoire de Tallinn	1	161	157	308	26	10	36	308
2. Kõrgem muusikakool — Éc. supérieure de musique	1	64	94	158	11	5	16	158
3. Muusikakoolid — Écoles de musique	7	129	173	302	17	16	33	48
4. Kujutava kunsti kool — Écoles d'art	1	38	37	75	9	—	9	75
5. Maalistuudio — Ateliers de peinture	1	10	13	23	1	—	1	23
f) Vaimulikud õppeasutised — Écoles confessionnelles	3	58	42	100	15	2	17	33
1. Usuteadus-filosoof. luterl erainstituut — Institut théol. de la conf. luthérienne	1	28	30	58	9	1	10	58
2. Ap.-õigeusu vaimulik seminar — Séminaire théol. d. i. conf. orthodoxe	1	16	—	16	4	1	5	16
3. Adventusühingute usutead. kool — École théol. d'adventistes	1	14	12	26	2	—	2	26
g) Mitmesugused muud kutsekoolid — Autres écoles profession.	8	272	152	424	103	30	133	53
1. Merekoolid — Écoles maritimes	2	129	—	129	27	2	29	64
2. Õdede koolid — Écoles pour soeurs de charité	2	—	78	78	27	0	33	36
3. Politseikool — École de police	1	79	—	79	19	—	19	79
4. Pedagoogiõpilaste — Pedagogiums	2	64	67	131	30	16	46	65
5. Lastekasv. (lasteaedn.) kursused — Cours pour instituteurs des jardins d'enfants	1	—	12	12	—	6	6	12

¹⁾ Mitmes õppeasutises töötavad õppejõud on arvestatud korduvalt. ²⁾ Sellest 5—6. õ/a. õpilasi (algkooli aste) 4 331.

Õppeasutised Eestis 1936/37. õ/a. (järg) — Réseau général des établissements scolaires en 1936/37 (suite).

11.	Õppeasutiste arv — Nombre des établis. scolaires	Õpilaste arv Nombre d'élèves			Õppejõudude arv ¹⁾ Nombre du personnel enseignant			Õpilasi 1. kooli kohta — Nombre d'élèves par école
		M.—H.	N.—F.	Kokku Total	M.—H.	N.—F.	Kokku Total	
IV. Ülikoolid — Universités.								
a) Tartu Ülikool — Université de Tartu	1	2 067	985	3 052	191	—	191	3 052
b) Tallinna Tehnikaülikool — Université technique de Tallinn	1	441	15	456	28	—	28	456
Üldkokkuvõte — Total pour la République.								
I. Algkoolid — Écoles primaires	1 281	55 780	53 744	109 524	2 035	2 108	4 143	85
II. Keskkoolid — Écoles secondaires	120	8 174	8 441	16 615	1 166	835	2 001	138
III. Kutsekoolid — Écoles spéciales professionnelles	130	4 931	4 613	9 544	884	519	1 403	73
IV. Ülikoolid — Universités	2	2 508	1 000	3 508	219	—	219	1 754
Kokku — Total								
	1 533	71 393	67 798	139 191	—	—	—	91
	1 509	68 081	65 020	133 101	—	—	—	88

7. Õpilaskonna rahvuslik koostis.
Nationalité des élèves.

Vaatluse arvestame: algkooli-rühmas — sundalgkoolidega (ümarguselt 108 000 õpilast, õ/a. läbikäigu arv), keskkoolirühmas — end. ja uute keskkoolidega (16 900 õp.), kutsekoolirühmas esinevad tööstusl.-tehnilised, põllumajanduslikud, majanduslikud (kaub.), kodumajanduslikud õppeasutised ja kutseainelised täienduskoolid (10 000 õpil.) ja ülikooli-rühma moodustab meie kahe ülikooli õpilaskond (3 500).

Iga 1 000 vastavast rahvusest elaniku kohta tuli 1936/37. õ/a.:

	Algkooles	Keskkooles	Kutsekooles	Ülikooles
Eestlasi	96	15	9	3
Venelasi	111	10	3	1
Sakslasi	66	65	10	11
Juute	74	58	6	16
Rootslasi	101	9	5	2
Muid rahv.	54	17	5	3

Võttes lähtealaks 100-na eesti rahvusest õpilaskonna koefitsiendi, saame järgmised vahekorrad:

	Algkooles	Keskkooles	Kutsekooles	Ülikooles
Eestlasi	100	100	100	100
Venelasi	115,0	66,7	33,3	33,3
Sakslasi	68,8	433,3	111,1	306,7
Juute	77,1	386,7	66,7	533,3

	Algkooles	Keskkooles	Kutsekooles	Ülikooles
Rootslasi	105,2	60,0	55,6	66,7
Muid rahv.	56,3	113,3	55,6	100,0

Jõukama kihi esindajaid — saksa ja juudi rahvusest õpilasi on, nende rahvastikuarvu aluseks võttes, tunduvalt — 4—5 korda — rohkem kui eesti rahvusest õpilasi just maksulises kesk- ja ülikoolis. Maksuta algkooles aga on saksa-juudi rahvusest õpilasi vähem kui enamusrahvusel — eestlasil. Nähtavasti kasustatakse siin ulatuslikumalt koduõpetust. Ka kutsekooles on sakslasi rohkem kui eestlasi (1 eestlase kohta 1,1 sakslast), juute vähem (1 eestlase kohta 0,7 juuti). Maksuta algkoolis on esikohal venelased, kuna kesk- ja eriti kutse- ja ülikoolis on neid mitu korda vähem kui eestlasi: 100 eesti rahvusest õpilase kohta tuli 1936/37. õ/a. vene rahvusest õpilasi keskkooles 67, kutsekooles ja ülikooles vaid 33.

Ülevaate lõpul toome meie rahvastiku haridusliku taseme üldiseks iseloomustamiseks kooliskäinute ja lõpetanute arvu alg-, kesk- ja kõrgemais kooles 1934. a. rahvaloenduse andmeid.

Rahvastikus alates 10 a. van. oli 1. III 1934: Algkoolis käinuid . . . 78,1%, lõpetanud 52,8%
Keskkooles käinuid . . . 12,6,, (1922. a. 8%), lõpetanud 4,3%
Kõrgem. kooles käinuid 1,9,, (1922. ,, 1,2%), ,, 0,8%

A. Tomberg.

SUVITAJAD SUVITUSKOHTADES 1933—37. a.

STATIONS BALNÉAIRES, ESTIVALES et de VILLÉGIATURE de 1933—37.

Sisu: 1. Suvitajate arv, lk. 254. 2. Välismaalased, lk. 256.

1. Suvitajate arv. Nombre de visiteurs.

lemiseks on väga raske. Suvitajaid leidub üksikuna ja väikesemate arvudena üle maa väga mitmes paigas, isegi taludes. Seetõttu suvitajate koguarvu ülerikkiliku ulatuses määritleda on võimatu. Sellest lähtudes peame pöörduma suvitajate arvu järgimi-

Suvituskohtade võrk on nii laialivalguv, et siin kindlaid piire tõmmata suvituskoha mõiste lähemaks määritlemiseks on võimatu. Suvitajaid leidub üksikuna ja väikesemate arvudena üle maa väga mitmes paigas, isegi taludes. Seetõttu suvitajate koguarvu ülerikkiliku ulatuses määritleda on võimatu. Sellest lähtudes peame pöörduma suvitajate arvu järgimi-

sega suuremais kuurortides ja enam korraldatud suvituspaiades, kust andmete hankimine ka suundliku registreerimise puudumisel oli järjekindlalt võimalik.

Näib, et omamaalaste suvitajate arv on juba aastaid enamvähem püsiv. Suuremat tõusu võib märgata vaid neil aastail, mil on saanud suuremal

¹⁾ Mitmes õppeasutises töötavad õppejõud on arvestatud korduvalt.

Edasi leitud rohkelt arvu suvitajaid Võsul. 1937. a. oli seal 1 125, 1936. a. 1 023, 1935. a. 904, 1934. a. 721 ja 1933. a. alles 516 suvitajat.

Tähelepanav arv suvitajaid 1937. a. oli veel Nõmmel—984, Vasalemmas 490, Viimsis (Merivälja) 427, Tartu ümbruses Peedul 300, edasi Sillamäel 220, Loksal 204, Rannamõisas 219 ja vähe alla 200 Karepal, Aegviidus, Keilas, Kosel.

Teistes suvituskohades oli suvitajaid väiksemal arvu. Andmed puuduvad Tõrva, Pirita (Tallinna osa), Klooga, Laulasmaa ja mõnest teisest väiksemast suvituskohast.

Naised moodustavad suurema osa suvitajast, 1937. a. andmeil naised 63,2%, mehed 36,8%, mis arvud viitavad naiste tunduvalt avaramaile suvitusvõimalusile. Üksikuis suvituskohis oli naiste % 1937. a. järgmine: Pärnus 58,0, N.-Jõesuus 58,7, Haapsalus 59,8, Kuressaares 59,5, Elvas 69,0, Võsul 67,8. Eriti kõrgeks osutus naiste määr Elvas ja Võsul, kuna kõrge välismaalaste osatähtsusega Pärnu suvitajaskonnas naiste arv ei ole nii suur. Näib, et väiksemates suvituskohades on naiste % suurem, nagu peale nimetatute veel Loksal, Rannamõisas, Viimsis, Peedul ja eriti Sillamäel, kus naisi leitud 82,7%.

Meie suuremaid merekuurorte kasustatakse mitte ainult puht suvitus- ja puhkepaikadena, vaid ka terviseparandusasutisina. Tab. 2 sisaldab nelja suurema merekuurordi muda- ja vesiravilais ravinud isikute arve. Esitatud andmed käivad N.-Jõesuus dr. Salzmanni ja Huene vesiravila, Pärnus — linna supelasutise, Kuressaares — uue mudaravila ja Roomassaare mudaravila, Haapsalus — Haapsalu linna ja Arroneti mudaravila kohta.

Terviseparandajad supelasutis 1933—37. a.
Personnes traitées aux stations thermales.

2.	1937	1936	1935	1934	1933
Narva-Jõesuu . . .	102	96	147	107	123
Pärnu	554	605	590	440	325
Kuressaare	370	350	452	482	494
Haapsalu	1 120	846	856	688	647
Kokku	2 266	1 897	2 045	1 717	1 589

Nagu ilmneb tab. 2 andmeist, koosneb esijoones Haapsalu suvitajaskond tähelepanavaval määral just terviseparandajast. Nii moodustasid terviseparandajad Haapsalus 1937. a. 34,7%, 1936. a. 27,0%, 1935. a. 30,9%, 1934. a. 27,5% ja 1933. a. 34,8%. N.-Jõesuus suvitajaskonnas leiame terviseparandajaid 2,7%, Pärnus 9,0% (1933—36. a. 13—16%) ja Kuressaares 19,7% (1933—36. a. ulatus nende % 19—50-ni).

Suvitajate päritoluküsimuse selgitamiseks püüti esmakordselt hankida andmeid 1937. a., kuid see õnnestus vaid osaliselt. Nii koosnes saabunud andmeil Haapsalu suvitajaskond 1937. a. (arvestatud vaid kodumaalastega) 70,0% määral tallinlasist;

tartlasest moodustasid 7,3% ja teised linnad ning väliseestlased 10,6%, kuna maalt päritolevaks osutus 12,1%.

Pärnu suvitajad jagunesid: Tallinnast 52,7%, Tartust 17,0%, Viljandist 3,3%, teistest linnadest 7,5% ja maalt ning mitmesuguseist kohtadest 19,5%.

Elva suvitajaskonna moodustasid suures enamusel tartlased, nimelt 75,1%, väiksema osa tallinlased 16,8%, teised linnad 5,1% ja maalt ning muud 3,0%.

Kuressaare suvitajate päritolu 1937. a. oli järgmine: Tallinnast 61,6%, Tartust 15,9%, Nõmmelt 3,6%, teistest linnadest 11,9% ja maalt ning alevist 7,0%.

Võsu suvitajaskond moodustus tallinlasist 57,8%, rakverlasist 26,3%, tartlasist 9,2%, teised linnad 5,0% ja maalt 1,7%.

Nagu esitatud andmeist nähtub, on peamised suvitajad kõikjal Tallinna kodanikud. Üldiselt aga väiksemate suvituskohade suvitajate päritolu onelne suvituskoha asukohast ja mõne teise rahvastikult suurema keskuse lähedusest.

2. Välismaalased suvituskohades. Vistours de l'étranger.

Välismaalaste-suvitajate arvu esimeseks tähelepanavamaks tõusuperioodiks osutus 1929—

—31. a. Välismaalaste arv suvituskohades hakkas suurenenema küll juba 1926—28. aastatel (1 100—1 700 tümbri), kuid erilise tõusuga esineb 1929. kuni 1931. a., millal viimaste arv juba pisut langes. 1932. a. langes välissuvitajate arv aga õige tublisti (3 071-lt 1931. a. 1 641-le 1932. a.). 1933. a. kestis kriisi mõjul veel langus edasi. Alates 1934. a. välismaalaste arv osutab taas tõusu. 1935—37. a. võime pidada teiseks ja suurimaks välismaalaste-suvitajate arvu tõusuperioodiks. 1937. a. saavutab välismaalaste arv seniolemata kõrguse — kõigis andmeid andnud suvituskohis kokku 5 826 isikut. Aastate järgi kujunes välismaalaste-suvitajate arv järgmiseks¹⁾:

1937	5 826
1936	5 123
1935	3 694
1934	2 143
1933	1 374

Siinjuures tuleb arvestada, et välismaalaste-suvitajate arvus ei ole eraldatud esiteks alatiselt Eestis elavad välismaalased ja teiseks riikkondsusetud. 1934. a. rahvaloenduse riikkondsuse andmeil oli Eestis riikkondsusetuid 9 102 ja kui kõik need, kelle riikkondsus osutus teadmataks (arvult 1 270), lugeda Eesti riikkondsusega isikuks, siis saame puht võõra riikkondsusega välismaalaste arvuks Eestis 1934. a. 4 369. Eeldades, et Eestis alatiselt elavaid välismaalasi leidub suurel määral ka suvitajate hulgas, nagu mõningad olevad andmed sellele viitavad (1937. a. Haapsalu välismaalaste-suvitajast oli 13,8% alatiselt Eestis elavaid, Elvas aga ülekaalukalt suurem osa

¹⁾ Varemaste aastate kohta leiduvad andmed E. Statistika 1933. a. lk. 312.

Eestis elavad), siis välismaalt puht suvitamis-
eesmärgiga Eestisse tulnud pidi olema tunduvalt
vähem.

Välismaalast suvitajate arv 1933—37. a.
Nombre des visiteurs de l'étranger de 1933—37.

3.	1937	1936	1935	1934	1933	Keskmine 1933—37
Narva-Jõesuu . . .	821	740	691	478	285	593
Pärnu . . .	3 268	2 547	1 637	707	473	1 738
Haapsalu . . .	807	849	502	304	188	542
Kuressaare . . .	420	448	474	328	277	389
Elva . . .	129	137	148	117 ¹⁾	117 ¹⁾	130 ¹⁾
Võsu . . .	38	40	55	39	30	42
Muud . . .	343	362	187	50	47	198
Kokku — Total	5 826	5 123	3 694	2 143	1 374	3 632
Keskmine 1933—37 = 100.						
Narva-Jõesuu . . .	138,4	124,8	116,5	80,6	39,6	—
Pärnu . . .	188,0	146,5	94,2	44,1	27,2	—
Haapsalu . . .	148,9	156,0	92,6	67,2	34,7	—
Kuressaare . . .	108,0	115,2	121,9	84,3	71,2	—
Elva . . .	99,2	105,4	118,8	90,0 ¹⁾	90,0 ¹⁾	—
Võsu . . .	90,5	95,2	131,0	92,9	86,7	—
Muud . . .	173,2	182,8	94,4	25,3	23,7	—
Kokku — Total	160,4	141,1	101,7	59,0	37,8	—

Eriti Eestisse suvitama on tulnud viimastel aastatel rohkel arvul Rootsi, 1937. a. ca 50% üle piiri Eestisse sõitnuist saabusid suvitamissihiga. 1929—31. a. oli suur osa välissuvitajast Soomest.

Välismaalast suvitajate riikkondsus tähtsamate suvituskohade järgi 1933—37. a.
Nationalité (sujétion) des visiteurs de l'étranger d'après les stations de 1933—37.

4.	Rootsi Suède	Soomes Finlande	Läti Lettonie	Saksa Allemagne	Inglise Angleterre	Poola Pologne	Vene U.R.S.S.	Ameerika Üh. Etats-Unis	Leedu Lituanie	Hollandi Pays-Bas	Helveetia Suisse	Prantsuse France	Taani Danemark	Ungari Hongrie	Tšehhoslovakkia Tchécoslovaquie	Riikkondsuseta N'ayant aucune. suv)	Muud Autres	Teadmata Inconnu	Kokku Total
1937.																			
Narva-Jõesuu . . .	393	110	71	85	27	20	3	8	13	11	9	—	6	5	32	—	28	—	821
Pärnu . . .	2 077	572	201	144	38	28	12	30	24	6	11	17	33	15	23	—	37	—	3 268
Haapsalu . . .	483	117	46	62	11	5	3	7	6	13	15	7	2	—	6	11	13	—	807
Kuressaare . . .	153	87	150	21	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	420
Elva . . .	3	3	39	29	7	9	1	4	4	—	—	—	4	—	1	19	5	—	129
Võsu . . .	1	5	3	16	4	2	—	—	—	—	3	1	—	—	2	1	—	—	38
Muud . . .	41	39	34	130	4	10	17	4	1	—	5	3	7	—	4	8	12	24	343
Kokku — Total	3 151	933	544	487	92	75	36	53	50	30	43	31	52	20	68	39	98	24	5 826
1936.																			
Narva-Jõesuu . . .	264	68	115	84	33	13	6	11	12	13	—	6	11	1	19	55	21	—	740
Pärnu . . .	1 610	406	280	94	21	35	10	25	16	2	—	8	19	7	13	—	21	—	2 547
Haapsalu . . .	494	133	74	57	10	5	4	2	1	1	21	—	10	—	1	29	7	—	849
Kuressaare . . .	51	79	201	33	2	—	—	4	7	—	1	3	2	2	—	—	—	—	448
Elva . . .	1	6	46	28	4	15	1	3	2	—	—	—	—	—	1	18	12	—	137
Võsu . . .	3	9	6	16	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	40
Muud . . .	70	34	30	122	15	1	2	—	—	—	13	3	3	—	5	11	10	37	362
Kokku — Total	2 493	735	798	434	85	72	22	45	38	16	44	20	45	10	39	118	72	37	5 123
1935.																			
Narva-Jõesuu . . .	177	65	112	90	28	14	5	16	13	12	10	10	10	2	20	106	1	—	691
Pärnu . . .	347	330	254	73	23	42	6	7	7	2	4	3	7	4	11	—	17	—	1 637
Haapsalu . . .	164	114	64	67	11	9	5	—	1	7	18	6	14	—	4	14	4	—	502
Kuressaare . . .	25	97	280	35	3	4	—	—	—	—	3	1	2	—	—	—	23	—	474
Elva . . .	1	5	52	30	4	6	4	2	6	—	—	2	—	—	2	24	10	—	148
Võsu . . .	—	13	13	10	2	1	—	—	3	—	—	—	4	—	4	5	—	—	55
Muud . . .	6	6	19	114	5	2	7	1	—	2	—	3	—	—	19	4	—	—	187
Kokku — Total	1 219	630	794	419	76	77	28	26	30	23	35	25	37	7	60	153	55	—	3 694
Kokku 1934	208	406	502	319	28	62	28	26	22	24	17	12	22	7	22	143	33	117	2 143
„ 1933	102	276	398	106	16	11	7	34	11	7	11	12	8	—	1	9	18	352	1 373

¹⁾ Interpoleeritud arvud.

Välismaalaste-suvitajate üldarvu liikumist väljendavad kujukalt tab. 3 toodud suhtarvud. Võttes viimase viie (1932—37. a.) aasta keskmise sajana, saame järgmised indekseid:

1937	160,4
1936	141,1
1935	101,7
1934	59,0
1933	37,8

Nii näeme hooga turismipropaganda ja kõigi Lääne-Euroopa nõuete kohaselt esijoones Pärnu kuurordi korrastuse tulemusena välismaalaste-suvitajate arvu erakorralist tõusu, indeks 37,8-lt 1933. a. on tõusnud 160,4-le 1937. a.

Üksikuist kuurortidest suurimat välismaalaste arvu kasvu osutab Pärnu suvitajaskond, kellele järgnevad „muud“ suvituskohad, edasi Haapsalu ja N.-Jõesuu. Kuressaares ja Elvas aga on 1937. a. välismaalaste arv võrreldes 1936. ja 1935. a. vähenenud.

Kokkuvõetult moodustasid välismaalased-suvitajad suvitajate üldarvust:

1937	23,2%
1936	22,2,,
1935	18,9,,
1934	14,8,,
1933	14,3,,

Kõrvutades toodud andmeid 1929—31. a. vastavate suhtarvudega, mis ajal samuti oli hoogne välissuivitajate tulek Eestisse, võib viimasel kolmel aastal nentida nende osatähtsuse suurt tõusu.

Lähtudes peamiselt 1935—37. a. andmeist püsivad välissuujitajaist esikohal rootslased — 1937. a. 54,3%, 1936. a. 49,0% ja 1935. a. 33,0% kõigist välismaalasist-suujitajate arvust. Teist kohta omavad soomlased, kes 1929—31. a. olid arvult esimesed. Soomlasi oli 1937. a. 16,1%, 1936. a. 14,5%, 1935. a. 17,1%. Arvult kolmandal kohal asuvad lätlased vastavalt 9,4%, 15,7% ja 21,5% kõigist välissuujitajaist. Edasi esinevad tähelepanuväärse arvuga veel sakslased (vastavalt 8,4%, 8,5% ja 11,3%), siis väheneva osatähtsuse järjekorras inglased, poolakad, ameeriklased (Ühendr.), šveitslased, taanlased, tšehhoslovakid, venelased, leedulased, prantslased j. t. Töenäoliselt kaugemate välisriikide kodanikud suujituskohades koosnevad peamiselt alatiselt Eestis elavaist. Hooajasuujitajaina Eestisse sõitnud välismaalasist kaaluvama osa moodustavad esijoones rootslased ja soomlased, kellele kaugelt väiksema osatähtsusega järgnevad lätlased ja sakslased.

Välismaalasilt eelistatumaks kuurordiks Eestis, nagu nenditud juba eelpool, osutub Pärnu — 1937. a. 56,1% kõigist välissuujitajaist. Viimase välissuujitajaskond moodustus 1937. a. peamiselt rootslasist, tervelt 63,6% määral (sulgudes eelmise aasta arv — 63,2%). Neile järgnesid soomlased 17,5%-ga (16,0%). Edasi lätlased 6,2% (10,2%) ja sakslased 4,4% (3,7%). Väiksema osa kujundasid muud rahvused eesotsas inglaste (1,1%), taanlaste (1,0%), poolakate (0,9%) ja teistega. Üldiselt sama järjestus vähe teissuguste suhtarvudega kehtib ka 1936. ja 1935. a. kohta. Välissuujitajate arvult pea võrdsena esinevad Haapsalu ja N.-Jõesuu.

Haapsalu välismaalasist-suujitajad koosnesid 1937. a.: rootslased 59,0% (58,2), soomlased 14,5% (15,7), sakslased 7,7% (6,7), lätlased 5,7% (8,7), šveits-

lased 1,8% (2,5), hollandlased 1,0%, inglased 1,4% (1,2), teised väiksemal määral.

N.-Jõesuus moodustasid rootslased 47,0% (35,7), soomlased 13,4% (9,2), sakslased 10,4% (11,4), inglased 3,3% (4,5), lätlased 8,6% (15,5), edasi tšehhoslovakid 3,9% (2,6), poolakad 2,4% (1,7), teised väiksemal määral.

Kuressaare välissuujitajad koosnesid: rootslased 36,5% (11,4), lätlased 35,7% (58,3), soomlased 20,7% (17,7), sakslased 5,0% (7,4), teisi rahvusi leidus õige vähesel määral.

Elva suujitajaskonnas välismaalased olid esindatud eesotsas lätlaste, sakslaste ja riikkondsusetutega. Võsul leidus palju sakslasi 42,1% (40,0), seejärel soomlasi, inglasi, lätlasi, šveitslasi. Muus suujituskohis domineerisid sakslased 40,8% (37,5), siis rootslased, soomlased, lätlased pea võrdselt. Näib, et toodud kahe ja väiksemate suujituskohade välismaalased koosnesid peamiselt alatiselt Eestis elavaist.

Suujituskestuse andmeid välismaalasist suujitajaist võimaldub orienteerumiseks tuua vaid mõnest üksikust suujituskohast. Nii jagunes Haapsalu puht välismaalt päritolev suujitajaskond 1937. a. — 696 isikut — suujituskestuselt järgmiselt: kuni 3 päeva 2,6%, 4—7 päeva 42,5%, 8—14 päeva 9,5%, 15—21 pv. 9,3%, 22—30 pv. 11,2%, 1 kuu 12,1%, 2 kuud 7,0% ja 3 kuud ning rohkem 5,3%.

Tähelepandavalt suure % moodustasid lühiajalised ühe-nädala-peatujad, milles rahvuselt domineerivad rootslased.

Elva välismaalased-suujitajad 1937. a. suujituskestuselt jagunesid: alla 1 kuu 21,6%, 1 kuu 17,1%, 2 kuud 56,6% ja üle selle 4,7%. Juba suujituskestuse andmed näitavad, et Elvas suur osa välismaalasist-suujitajaid pärineb Eestist.

Lõpuks toome veel Võsu kohta andmed. Sealsete välismaalaste suujituskestus oli kuni 14 pv. 14,3%, 15—21 pv. 40,0%, 22—30 pv. 17,1%, 1 kuu 25,7% ja 2 kuud 2,0%.

Suujitajate kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid:

- Suujitajad suujituskohades 1932. a. — G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 139(6), 1933. a., lk. 310—313.
 Suujitajad suujituskohades 1931. a. — G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 127(6), 1932. a., lk. 335—337.
 Suujitajad suujituskohades 1930. a. — G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 115(6), 1931. a., lk. 363—367.
 Suujitajad suujituskohades 1920—20. a. — G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 102(6), 1930. a., lk. 281—288.

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega märtsis 1938. a.

Commerce extérieur avec les autres pays en mars 1938.

Arvud alla 50 kg on märgitud „0,0“ — Les chiffres moins de 50 kg sont indiqués par „0,0“.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
168. Argentina — <i>Argentine</i>	240,0	105 914	11,0	2 737	25. Hollandi — <i>Pays-Bas</i>	11784,9	748 287	140,5	84 128
6. Austria — <i>Autriche</i>	2,5	23 136	11,4	8 238	Hollandi asumaad ¹⁾ — <i>Colon. néerlandaises</i> ¹⁾	887,2	100 967	27,0	13 313
7. Belgia-Luksemb. m. l. — <i>Belgo-luxembourgeoise Union économ. Belgia asumaad¹⁾ — Colonies belgiques</i> ¹⁾	918,9	149 907	293,8	104 441	167. Curaçao — <i>Curaçao</i>	13,0	4 134	9,2	5 384
83. Kongo — <i>Congo</i>	0,7	1 165	—	—	72. India — <i>Inde</i>	869,2	96 733	17,8	7 923
169. Boliivia — <i>Bolivie</i>	7,3	11 170	4,9	1 851	17. Iiri — <i>Irlande</i>	—	—	0,5	408
170. Brasillia — <i>Bésil</i>	5,5	6 518	51,5	6 224	44. Irak — <i>Irak</i>	—	—	5,2	1 845
Briti asumaad ¹⁾ — <i>Colonies britanniques</i> ¹⁾	920,2	400 175	803,3	93 206	19. Itaalia — <i>Italie</i>	109,4	107 838	—	—
58. Aden — <i>Aden</i>	0,3	466	5,2	1 923	46. Jaapan — <i>Japon</i>	1,4	5 844	45,2	2 000
182. Austraalia — <i>Australie</i>	35,2	80 028	182,2	14 241	172. Kolumbia — <i>Colombie</i>	3,8	7 048	19,3	4 541
82. Egiptuse-Sudaan — <i>Soudan anglo-égyptien</i>	0,3	242	1,0	170	15. Kreeka — <i>Grèce</i>	16,1	29 142	95,2	19 681
161. Honduras — <i>Honduras</i>	—	—	1,1	337	33. Lõunaslaavia — <i>Yongoslavie</i>	99,5	10 963	0,6	1 397
65. India — <i>Inde</i>	523,3	150 663	509,4	52 672	148. Mehhiko — <i>Mexique</i>	2,9	1 649	50,7	11 744
154. Jamaica — <i>Jamaïque</i>	11,0	9 982	1,0	391	23. Norra — <i>Norvège</i>	99,5	28 604	53,8	132 109
90. Kamerun — <i>Cameroun</i>	1,1	1 002	—	—	143. Panama — <i>Panama</i>	—	—	5,5	2 079
136. Kanada — <i>Canada</i>	1,5	5 142	2,5	5 502	174. Paragvaj — <i>Paraguay</i>	24,9	8 361	7,9	2 994
99. Keenia ja Uganda — <i>Kenya et Ouganda</i>	0,6	985	2,1	339	175. Peruu — <i>Pérou</i>	—	—	1,8	693
87. Kullarannik — <i>Côte de l'Or</i>	22,1	14 019	—	—	26. Poola-Daanzig — <i>Pologne-Danzig</i>	3 736,3	323 550	111,6	161 295
63. Küprus — <i>Chypre</i>	—	—	1,1	173	27. Portugal — <i>Portugal</i>	0,1	5 225	61,1	35 436
93. Lõuna-Aafrika Ühendriigid — <i>Union Sud-Africaine</i>	87,1	55 255	66,4	8 698	Portugall asumaad ¹⁾ — <i>Colon. portugaises</i> ¹⁾	—	—	6,2	1 396
95. Lõuna-Rodeesia — <i>Rhodésie méridionale</i>	0,2	419	—	—	133. Ida-Aafrika — <i>Afrique d'Est</i>	—	—	5,1	1 066
66. Malain — <i>Malaisie</i>	8,1	10 062	—	—	73. India — <i>Inde</i>	—	—	1,1	390
32. Malta — <i>Malte</i>	—	—	15,3	3 224	Prantsuse asumaad ¹⁾ — <i>Colon. françaises</i> ¹⁾	34,1	10 875	48,7	9 542
88. Nigeria — <i>Nigéria</i>	10,1	6 513	1,4	340	109. Alžeeria — <i>Algérie</i>	10,3	1 987	—	—
52. Palestiina — <i>Palestine</i>	201,6	48 850	3,3	1 572	70. India — <i>Inde</i>	—	—	3,0	489
188. Samoa — <i>Samoa</i>	0,7	321	—	—	71. Indo-Hiina — <i>Indo-Chine</i>	—	—	19,9	4 395
100. Tangaanika — <i>Tanganyika</i>	5,4	4 727	—	—	123. Madagaskar — <i>Madagascar</i>	1,5	1 855	—	—
160. Trinidad ja Tobago — <i>Trinité et Tobago</i>	0,4	316	2,6	694	80. Maroko — <i>Maroc</i>	20,2	4 428	—	—
62. Tsellon — <i>Ceylan</i>	1,7	2 781	12,7	3 378	122. Somaalirannik — <i>Côte des Somalis</i>	2,1	2 605	—	—
185. Uus-Meremaa — <i>Nouvelle-Zélande</i>	4,5	7 009	—	—	55. Süüria — <i>Syrie</i>	—	—	25,8	4 658
8. Bulgaaria — <i>Bulgarie</i>	8,5	18 575	—	—	149. Salvador — <i>Salvador</i>	0,0	90	—	—
140. Costa-Rica — <i>Costa-Rica</i>	—	—	1,6	552	142. Santo-Domingo — <i>Dominicaine, République</i>	—	—	28,0	10 462
173. Ecuador — <i>Équateur</i>	0,2	140	25,5	9 728	35. Šveits — <i>Suisse</i>	5,9	97 344	5,8	6 235
76. Egiptus — <i>Égypte</i>	182,8	201 224	197,5	43 388	9. Taani — <i>Danemark</i>	956,3	315 150	139,7	89 371
41. Hiina — <i>Chine</i>	2,4	2 031	—	—	36. Tšehhoslovakkia — <i>Tchécoslovaquie</i>	227,9	176 092	145,7	80 109
11. Hispaania — <i>Espagne</i>	13,6	5 899	1,0	120	171. Tšili — <i>Chili</i>	630,0	128 417	—	—
Hispaania asumaad ¹⁾ — <i>Colonies espagnoles</i> ¹⁾	—	—	15,0	2 403	37. Türgi — <i>Turquie</i>	60,7	47 833	7,0	16 786
79. Maroko — <i>Maroc</i>	—	—	15,0	2 403	16. Ungari — <i>Hongrie</i>	153,9	41 116	0,9	1 818
					176. Urugvaj — <i>Uruguay</i>	2,3	2 940	19,8	3 646
					177. Venezuela — <i>Venezuela</i>	—	—	0,7	248
					P.-A. Ühendriikide asumaad ¹⁾ — <i>Colonies des États-Unis d'Am.</i> ¹⁾	0,1	134	—	—
					195. Haval — <i>Hawaï</i>	0,1	134	—	—

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained märtsis 1938. a.

Commerce extérieur des principaux articles en mars 1938.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenkl.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenkl.	Kr — couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
II. Toidu- ja maitseained, joogid		7 144,8	1 129 670	232	Ölkoogid	227,7	30 083
2. Tera- ja jahvatatud vill		2 138,1	332 396	233	Sõjatangud	256,5	36 098
30	Riis	29,4	5 540	235	Loomalubi	10,0	137
	Sel.: Br.-India	29,4	5 540				
3. Aed- ja juurvill		495,9	161 480	III. Toor- ja poolvalmisained			
59	Apelsinid ja mandariinid	223,1	57 016	237—241	Toored, loomanahad era	243,1	225 542
60	Sidrunid	64,7	14 344		Sel.: Argentina	107,6	143 499
69—75	Puuvill ja marjad kuivatatud	60,1	34 005		Br.-India	51,2	62 075
					Austraalia	20,7	23 749
5. Kala, kalasaadused ja vihid		516,5	99 208	243—257	Karusnahad	10,0	18 188
112	Heeringad	514,0	98 404		Sel.: Kreeka	3,2	55 731
6. Muud toidu- ja maitseained, joogid		3 394,1	458 575	243—257	Karusnahad	3,2	55 731
167	Kohv toores, ubadena	13,4	14 095	281	Kopra	—	—
172, 175	Kakao ubadena ja pulbrina	37,9	25 852	285	Ristlikehinaseemned	11,8	12 598
176	Tee igasugune	2,8	7 084	395, 306	Tubak lehtedena, kasvudena	56,0	104 412
178, 179	Suhkur peenike ja tükkidena	2 065,4	327 233		Sel.: Kreeka	11,6	26 232
	Sel.: Iiri	1 715,0	238 320		Türgi	13,5	19 825
	Soome	152,4	63 191		Bulgaaria	8,5	18 575
204—206	Sool	1 243,0	27 320		P.-Am. Ühendriigid	12,1	17 416
213—217				307	Humalad	0,7	6 469
221—224	Vilnad ja veinid	18,0	36 112				
7. Loomasööd		600,2	78 011	11. Paberiloormised			
231, 231-a	Kliid igasugused (loomasööd)	99,5	10 959	349	Tselluloos kuit	—	—
	Sel.: Lõunaslaavia	99,5	10 959				

1) Dominioonid, asumaad, valdused, protektoraadid ja mandaat-territooriumid — *Dominions, colonies, possessions, protectorats et territoires de mandat.*

Tab. 25. Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1935—1938. a.)
Codt des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1935—1938¹⁾.

	Keskm. — Moyenne			
	1935	1936	1937	1938
Sealiha — Viande de porc	23	34	40	41
Sespekk — Lard	9	14	16	17
Loomaliha — Viande de boeuf	32	36	46	47
Vaskkalha — " veau	34	40	56	57
Lambaliha — " mouton	18	23	26	28
Searasv sulatam. — Graisses de porc.	8	12	14	14
... sulak. — Saindoux	9	12	15	15
Loomasarv sulatam. — Graiss de boeuf	7	8	8	8,5
... sarv. — Serraison	54	62	81	85
Sinak — Jambon	27	34	49	53
Rahinad, värsked — Porc, harengs bali.	51	53	57	58
Kilud, " — Isprotsid, frats	32	43	48	48
Haugd, " — Perohes, fratches	81	88	98	102
Aivendad, " — Morves	64	70	65	75
Tursad, " — Fet. har. bali. salds	48	59	47	46
Rahinad, soolal. — Fet. har. bali. salds	29	37	33	38
Kilud, " — Esprots, salds	31	41	60	68
Hoeringad, " — Harengs	32	34	35	36
Rakkijahu — Furvine de seigle	4	5	5	5
Bakkijahu — " seigle biadets	8	8	8	7,3
Sepikujahu — " froment	6	8	8	7,8
Nisupjuu — " " "	0	13	13	13
Odrakujahu — " " "	6	9	9	9
Odrakujahu — " " "	7	8	10	11
Krumbid — Orge perit	8	9	10	11
Peenelab — " " "	7	7	8	8,7
Rakujahu — " " "	12	14	15	16
Seelik — " " "	12	15	15	16
Naelasai — " " "	14	16	18	19
Hapukoor — " " "	13	16	17	19
Koburpjuu — " " "	26	28	29	31
Või, meister — " " "	20	22	24	26
... küügel — " " "	17	20	21	23
Taimesvi — " " "	11	11	13	13
... kreisel — " " "	33	35	35	34
Kanamaas — " " "	12	13	15	14
Kartulid — " " "	6	7	6	7,7
Porgandid — " " "	29	31	41	38
Peedid — " " "	33	45	88	35
Kaalikrad — " " "	33	43	51	29
Hernad — " " "	8	10	11	12
... Pões — " " "	6	8	7	9
Kapsad hapind — " " "	103	149	127	86
... värsked — " " "	57	70	94	40
Shulad — " " "	38	85	116	158
Rah — " " "	18	17	18	18
Manna — " " "	11	14	14	14
Makarapud — " " "	22	21	21	19
Karculijahu — " " "	7	9	9	9
Suhkur, peimike — " " "	11	11	12	12
Mesi — " " "	41	46	51	51

¹⁾ Maksumus 1000 kal. kohta (sentides) — Codt par 1000 calories (en sentes).

Tab. 27—28. Elatusmaksumus- ja hulгимүүгіндексид (geom. kesk., 1913 = 100).
Nombres-indices du codt de la vie et nombres-indices des prix de gros (moyenn. geom., 1913 = 100).

	Keskmine				1937				1938			
	1935	1936	1937	1938	1935	1936	1937	1938	1935	1936	1937	1938
1. Toitus — Alimentation	77	89	96	102	96	100	102	103	96	100	102	103
2. Korter — Logement	113	118	136	144	144	144	144	144	144	144	144	144
3. Kütte ja valgustus — Chauffage et éclair.	60	76	80	82	83	82	82	83	83	82	82	82
... Pesu — Bois	58	51	53	58	58	58	58	58	58	58	58	58
Elekter — Electricité	43	43	43	43	43	43	43	43	43	43	43	43
Petrooleum — Pétrole	59	64	75	83	83	83	83	83	83	83	83	83
Tuleküte — Allumettes	122	122	122	122	122	122	122	122	122	122	122	122
4. Riie — Habillage	111	135	139	142	142	142	142	142	142	142	142	142
... Riie — Stoffe	115	115	115	115	115	115	115	115	115	115	115	115
Omlernine — Coiture.	130	130	147	155	155	155	155	155	155	155	155	155
Pesu — Linge	136	136	145	151	151	151	151	151	151	151	151	151
Jalatsid — Chaussures.	148	160	161	162	162	162	162	162	162	162	162	162
5. Sapp — Savon	85	86	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85
... Sapp — Savon	103	101	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99
Saun — Bain	63	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66
Habemesiamine — Barbé	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Juussoolajahu — Coupe de cheveux	104	104	104	104	104	104	104	104	104	104	104	104
6. Keskid, liikumine, post — Voyages etc.	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79
Tall. Nõmme pli. hind — Chem. de fer	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86
Tramm — Tramway	62	62	62	62	62	62	62	62	62	62	62	62
Postitaxid — Taxid postal	91	91	91	91	91	91	91	91	91	91	91	91
7. Haridus — Instruction	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94
8. Labustus — Divertissements	158	158	159	159	159	159	159	159	159	159	159	159
Teater — Théâtre	58	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56
Kino — Cinéma	48	47	48	48	48	48	48	48	48	48	48	48
Tubak — Tabac	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Alkohol — Alcool	153	153	153	153	153	153	153	153	153	153	153	153
Muud kultid — " " "	95	101	104	106	106	106	106	106	106	106	106	106
Üldindeks — N. ind. général du codt de la vie	88	98	104	105	105	105	105	105	105	105	105	105

HULGIMÜÜGİNDEKSID (võrdkvalustamata keskm.) — Nombres-indices des prix de gros (moyennes non pondérées).
 Üldindeks — Nombre-indices général.
 Sissetekt toiduainete — Dont denrées alim.
 (Müüskvalustatud) — Dont matières prem. et prod. industr.

TÄHISAMANE AINETE HINDADE KÄIK — Mouvement des prix des articles principaux (1913 = 100).

Rahkis — Seigle	109	116	138	144
Või — Beurre	56	64	82	89
Sealiha — Viande de porc	45	75	90	93
Lina — Lin	185	158	195	186
Tallanahk — Cuir à semelles	87	100	100	100
Rand — Fer en espèces	72	74	108	114
Puurullane riis — Riz	138	138	150	150
Petrooleum — Pétrole	46	51	62	67
Suhkur — Sucre	75	77	82	83

Tab. 26. Turuhinnad aprillis 1938. a. — Prix de détail en avril 1938.

Table with multiple columns: Modoolühik, Tallinn (Aprill 1938, Märts 1938, Aprill 1937), Paldiski, Rakvere, Narva, Paldre, Haapsalu, Tartu, Viljandi, Pärnu, Võru, Valga, Põlva, Kuresaare. Rows include various food items like meat, dairy, and grains.

Hinnad sentides — Prix en cents.

Märkus: Kursiüviga — kaupluste vätkomütõghinnad — Chiffres en italique désignent les prix en magasins et boutiques. 1) — botte, 2) — paire, 3) — paquet, 4) — II, 5) — I valik, 6) — talutugud, 7) — talukruubid, 8) — praetud, 9) — Tallinnas kotivõist.

Tab. 29. a) Tööturg aprillis 1938. a. — Marché du travail en avril 1938.

	A. Töötute arv — Nombre des chômeurs									B. Töövõtjate arv — Demandeurs d'emploi enregistrés.				Ühise (A+B) Gr. total (A+B)	
	Mehed — Hommes			Naised — Femmes			Kokku — Total			Mehed Hommes	Naised Femmes	Kokku Total			
	I liik	II liik	Kokku	I eelis-goria	II eelis-goria	Total	I liik	II liik	Kokku						
Jäi üle eelmisest kuust — Restés de mois précédent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Registreeriti (I korda aastas ¹) — Enregistrés (1 fois au cours de l'année) ¹	127	104	231	578	297	875	705	401	1 106	1 310	1 000	2 370	3 476		
Tulnud tagasi töölt — Revenus du travail journalier	46	32	78	365	120	484	411	161	572	101	38	139	711		
Väljalangenuist registreeriti uuesti — Rayés enreg. de nouveau	5	9	14	29	20	49	34	29	63	25	9	34	97		
Kokku — Total	178	145	323	972	446	1 418	1 150	591	1 741	1 436	1 107	2 543	4 284		
Paigutati tööle (I korda aastas ¹) — Placés (1 fois) ¹	76	31	107	379	152	531	465	183	648	572	528	1 100	1 738		
Paigutati tööle (teist või enam korda aastas ¹) — Placés (II et plus fois) ¹	7	6	13	142	31	173	149	37	186	72	26	98	284		
Langes välja — Rayés de listes	48	93	141	148	160	314	196	229	425	340	189	535	960		
Kokku — Total	131	100	231	669	349	1 018	900	449	1 349	950	743	1 733	2 982		
Registreer. 31. IV 1938 — Enregistrés au 31. IV 1938	47	45	92	303	97	400	350	142	492	440	364	810	1 302		
Sellest — Dont d'après les bourses:															
Tallinna linna tööstors	35	44	79	61	32	93	96	76	172	170	58	228	400		
Tartu „	—	—	—	75	5	80	75	5	80	227	209	436	516		

	M.—H.		N.—F.		c) Vabade kohtade arv — Offres du travail.	M.—H.		N.—F.	
b) Tööle paigutatud ja nimekirjast kustutatud töötud — Chômeurs placés et rayés									
Tööle paigutatud — Placés pour l'occupation aux:									
eratöödele — travaux privés	48	109			Vabu kohti 1. IV 1938 — Places vac. au 1. IV 1938	—	—		
avalikele töödele — travaux publics	11	247			Tööpakkumiste arv — Nombre des offres	1 206	1 520		
talvistele töödele — trav. organisés p. assist.	01	348			Tööpakkumisi võetud tagasi — Offres retirées	331	76		
Kokku — Total	120	704			Rahuldatud tööjõunõudumiste arv — Offres satisfaites			764	1 258
Nimekirjast kustutatud — Rayés de listes	111	314			Neist — s töötutega — par chômeurs			120	704
Tööle paigutatuna — Non placés	538	764			Dont: s töövõtjatega — par demandeurs d'emploi			644	554
Neist — s töötuid — chômeurs	92	400							
Dont: s töövõtjaid — demandeurs d'emploi	440	364			Vabu kohti 1. V 1938 — Places vac. au 1. V 1938	111	186		

¹ Arvestusaasta loetakse 1. IV — 31. III.

Piiritusmonopol veebruaris, märtsis ja aprillis 1938. a. — Ventes d'alcool en février, mars et avril 1938.

	1938			1937			1938 %		
	aprill	märts	veebr.	aprill	märts	veebr.	aprill	märts	veebr.
	Müük 1 000 liitrites (100%). Ventes en 1 000 litres (calculé en esprit du vin).								
Joogiks — Pour consommation	199,7	272,0	240,0	221,1	313,2	241,3	—0,7	—13,2	—0,3
Sellest viin — Dont eau-de-vie	178,6	240,7	216,0	201,2	250,2	190,8	—11,2	—3,8	+13,2
Eriotstarveteks — Pour les besoins spéciaux	54,7	64,4	55,0	45,5	50,8	44,8	+20,2	+26,8	+24,1
Denaturaat — Esprit du vin dénaturé	37,1	38,3	39,7	36,7	35,2	27,8	+1,1	+8,8	+21,3
Väljaveoka — Pour l'exportation	13,7	0,6	1,1	1,1	0,3	1,6	—	+100,0	—31,3
Kokku — Total	305,2	375,3	331,0	304,4	399,5	315,5	+0,3	—6,1	+4,9
	Müügiväärtus 1 000 kr Valeur des ventes (en 1 000 kr)								
Sellest joogiks — Pour l'exportation	1 384,9	1 630,0	1 381,3	1 266,8	1 604,0	1 156,6	+9,3	+1,6	+19,4
Üldiselt — Total	1 247,2	1 490,0	1 260,0	1 102,5	1 494,2	1 093,1	+7,3	—0,2	+18,0

Tab. 13. Valuuta ja väärtpaperite hinnad Tallinna börsil aprillis 1938. a. Cours du change à Tallinn en avril 1938.

	Kõrgeim aprillis 1938		Madalaim aprillis 1938		Keskmised									
					aprillis 1938		märtsis 1938		1. I—30. IV 1938		aprillis 1937			
	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.		
1. New-York, 100 \$ (dollar)	363,00	370,00	360,00	367,00	361,96	363,96	361,46	363,46	360,81	367,81	366,15	372,77		
2. London, 100 £ (Ingliis n.)	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00		
3. Berlin, 100 Saksa riigimark	146,05	148,25	145,55	147,75	145,79	147,98	145,77	147,97	145,63	147,83	137,50	141,00		
4. Helsinki, 100 Soome marka	7,98	8,10	7,98	8,10	7,98	8,10	7,98	8,10	7,98	8,10	7,98	8,10		
5. Paris, 100 Prantsuse franki	11,35	11,70	11,00	11,40	—	11,54	—	11,66	—	11,90	16,47	16,87		
6. Brüssel, 100 Belgia belgat	61,45	62,45	60,95	61,95	61,13	62,13	61,15	62,15	61,12	62,12	61,95	62,55		
7. Zürich, 100 Helveetia franki	83,45	84,85	83,20	84,60	83,36	84,76	83,50	84,90	83,50	84,90	83,80	85,11		
8. Milano, 100 Itaalia liri	19,14	19,49	18,99	19,34	19,08	19,43	19,05	19,40	19,02	19,37	19,32	19,62		
9. Stockholm, 100 Rootsi krooni	93,40	94,60	93,40	94,60	93,40	94,60	93,40	94,60	93,40	94,60	93,40	94,60		
10. Kjöbenhavn, 100 Taani krooni	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05		
11. Oslo, 100 Norra krooni	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15		
12. Praha, 100 Tšehhoslov. kr.	12,71	12,93	12,57	12,79	12,64	12,86	12,69	12,91	12,67	12,89	12,60	13,00		
13. Amsterdam, 100 Hollandi kuldnat	201,55	205,98	201,80	204,80	201,45	204,95	201,29	204,79	201,34	204,84	201,22	204,22		
14. Biga, 100 Läti latti	71,40	72,50	71,40	72,50	71,40	72,50	71,40	72,50	71,40	72,50	71,40	72,50		
15. Wien, 100 Austria ällingit	—	—	—	—	—	—	(68,40)	(70,10)	—	—	68,44	70,14		
16. Warszawa, 100 Poola slotti	68,60	70,30	68,50	70,20	68,52	70,22	68,51	70,21	68,55	70,25	69,44	71,14		
17. Kaunas, 100 Leedu litti	60,60	62,10	60,60	62,10	60,60	62,10	60,60	62,10	60,64	62,14	62,08	63,58		
18. Danzig, 100 Danzigi kuldnat	68,60	70,30	68,60	70,20	68,52	70,22	68,51	70,21	68,55	70,25	69,44	71,14		
19. 6% B. hüp. panga Pantl. (nom. v. 100kr)	90,00	91,00	90,00	91,00	90,00	91,00	89,58	90,58	89,89	90,89	90,00	91,00		

PRINCIPAUX ARTICLES PUBLIÉS DANS LE RECUEIL MENSUEL.

POPULATION.

Population des villes et bourgs en 1937	Nr. 197(4),	page 182—186
Mouvement à travers la frontière	„ 197(4),	„ 179—182
Natalité, mortalité, mariages et nombre de la population en 1937	„ 196(3),	„ 147
Émigration en 1937	„ 196(3),	„ 135—138
Naissances, décès, mariages et mouvement de la population en 1936	„ 192(11),	„ 565—597
Population des villes et bourgs en 1935/36	„ 185(4),	„ 198—200
Divores	„ 186(5),	„ 225—230
Savoir lire-écrire et instruction en Estonie	„ 183(2),	„ 49—57
Accroissement de la population	„ 182(1),	„ 1—6
Mortalité	„ 181(12),	„ 609—625
Nombre des enfants chez les femmes	„ 180(11),	„ 557—569
Natalité	„ 179(10),	„ 485—498
Nuptialité	„ 178(9),	„ 433—441
Composition de la population d'après les ménages	Nr. 176(7)-177(8),	„ 349—369
Classes sociales de la population	Nr. 175(6),	„ 285—302
Population en qualité des travailleurs et consommateurs	„ 174(5),	„ 221—253
Densité et changements dans le nombre de la population en Estonie	„ 173(4),	„ 169—176
Composition démographique de la population	„ 173(4),	„ 176—196
Tables de mortalité pour l'Estonie	„ 170(1),	„ 1—6
Changements de domicile entre 1922 et 1934	„ 166(9),	„ 421—426
Langue habituelle et connaissance des langues étrangères	„ 162(5),	„ 229—233

INSTRUCTION PUBLIQUE.

Marchés du livre et la presse périodique en 1936	Nr. 194(1),	page 16—24
Écoles primaires et secondaires en 1936/37	„ 193(12),	„ 637—661
Conditions de vie des élèves habitant en dehors de leur famille, à Tallinn	„ 190(9),	„ 485—489
Université de Tartu en 1936	„ 187(6),	„ 302—310
Jardins d'enfants de 1935/36	„ 186(5),	„ 217—222
Écoles de continuation en 1935/36	„ 185(4),	„ 187—194
Bibliothèques populaires en 1935/36	„ 182(1),	„ 13—17
Locaux d'enseignement des écoles primaires et secondaires en 1935/36	„ 182(1),	„ 18—32
Progrès des élèves des écoles primaires et secondaires	„ 172(3),	„ 149—160
État économique des étudiants de l'Université de Tartu en 1932/33	Nr. 164(7)-165(8),	„ 341—353
Bibliothèques scolaires	Nr. 145(12),	„ 628—634
Internats des écoles primaires à la campagne	„ 143(10),	„ 523—528

TRAVAIL ET SALAIRES.

Conflits du travail et grèves en 1936 et 1937	Nr. 197(4),	page 175—179
État sanitaire des ouvriers	Nr. 188(7)-189(8),	„ 303—407
Assurance-maladie des ouvriers	„ 188(7)-189(8),	„ 363—392
Assurances des ouvriers agricoles contre les accidents du travail	„ 188(7)-189(8),	„ 357—363
Assurance des employés des chemins de fer contre les accidents du travail	„ 188(7)-189(8),	„ 352—356
Assurance des ouvriers contre les accidents du travail	„ 188(7)-189(8),	„ 337—353
Grèves dans l'industrie en 1936	Nr. 184(3),	„ 151—152
Gains dans l'industrie en 1936	„ 184(3),	„ 128—150
Conditions du travail et les salaires des personnes en service domestique	„ 180(11),	„ 593—598
Chômage en hiver 1933/34	„ 158(1),	„ 1—14
Travaux publics de 1932/33—1933/34	152(7)-153(8),	„ 363—368
Conditions du travail dans l'industrie en I semestre de 1933	Nr. 144(11),	„ 582—587
Activité industrielle en 1931	„ 124(3),	„ 169—190
Durée du travail dans l'industrie en 1932	„ 139(6),	„ 314—321
Conditions du travail et salaires des marins de 1932/33	Nr. 140(7)-141(8),	„ 362—364

ENQUÊTE BUDGÉTAIRE.

Biens des salariés	Nr. 196(3),	page 113—117
--------------------	-------------	--------------

HYGIÈNE PUBLIQUE.

Mortalité des nourrissons en 1936	Nr. 197(4),	page 192—197
Causes de décès en 1936	„ 193(12),	„ 671—681
Personnel sanitaire, hôpitaux et autres institutions de la médecine curative	„ 187(6),	„ 297—303
Activité des pharmaciens 1934—36	„ 186(5),	„ 222—225
Maladies contagieuses en 1936	„ 185(4),	„ 194—197
Médecine légale en 1931—35	„ 175(6),	„ 337—339
Tuberculose de 1932—33	„ 174(5),	„ 272—275
Cas des infirmités d'après les données de recensement de I. III 1934	„ 170(1),	„ 648—649

Activité des établissements des bains de boue et de mer en 1925—34	Nr. 162(5),	page 256—260
État hygiénique des écoliers en 1930/31—1932/33	„ 156(11),	„ 563—572
Maladies vénériennes de 1923—32	„ 147(2),	„ 85—90
Maladies et morbidité des membres des caisses-maladie	Nr. 140(7)-141(8),	„ 371—380
État sanitaire de l'armée en 1931	Nr. 131(10),	„ 587—602

ASSISTANCE.

Protection de l'enfance et assistance publique en 1936/37	Nr. 196(3),	page 139—146
Protection de l'enfance et assistance publique	„ 187(6),	„ 277—190

CRIMINALITÉ ET SINISTRES.

Incendies en 1937	Nr. 197(4),	page 187—192
Accidents de la circulation en 1937	„ 197(4),	„ 169—175
Activité des tribunaux de 1932—36	„ 194(1),	„ 1—16
Délits et infractions aux lois en 1936	„ 192(11),	„ 597—602
Suicides en 1933	Nr. 162(7)-163(8),	„ 380—382
Prisonniers de 1930—32	Nr. 130(9),	„ 532—534

INDUSTRIE.

Production et main-d'œuvre dans les grandes entreprises industrielles en 1934	Nr. 171(2),	page 84—100
Importance relative des entreprises moyennes et petites et de l'artisanat dans l'industrie	„ 144(11),	„ 580—581
Industrie moyenne en 1938	„ 101(4),	„ 213—220
Consommation des combustibles dans l'industrie en 1928	Nr. 104(7)-105(8),	„ 411—414
Machines motrices et emploi de la force mécanique dans les grandes entreprises industrielles en 1928	Nr. 108(11),	„ 605—608
Localisation des entreprises industrielles d'après des villes, bourgs et campagne en 1930	„ 130(9),	„ 524—531

COMMERCE EXTÉRIEUR.

Droits de douane et commerce extérieur d'après le tarif douanier en 1936	Nr. 190(9),	page 472—485
Influence des traités commerciaux dans l'importation de l'Estonie	„ 116(6),	„ 393—404

PRIX.

Coût de la vie en villes 1922—29	Nr. 90(5),	page 286—289
Nombre indices des prix de gros et du coût de la vie de 1913—28	„ 77(4),	„ 261—269
Coût comparé des diverses denrées alimentaires d'après leur valeur nutritive 1922—27	„ 68(7),	„ 389—392

TRANSPORTS ET COMMUNICATIONS.

Voies navigables indiennes en 1937	Nr. 197(4),	page 164—169
Bicyclettes en 1937	„ 197(4),	„ 162—164
Mouvement des voitures automobiles traversant la frontière	„ 197(4),	„ 161—162
Lignes d'autobus de 1936/37	„ 192(11),	„ 603—611
Véhicules à moteur en 1937	„ 192(11),	„ 603—608
Avares enregistrés dans les eaux estoniennes en 1936	„ 191(10),	„ 542
Marine marchande le I. I 1937	„ 191(10),	„ 538—542
Postes, télégraphes, téléphones et radio de 1936/37	„ 191(10),	„ 501—537
Exercice des chemins de fer en 1936/37	„ 190(9),	„ 437—471
Activité de l'aéroport de Tallinn en 1936	Nr. 188(7)-189(8),	„ 408—410
Navigaton et transports maritimes en 1936	Nr. 186(5),	„ 243—263

ASSURANCES.

Assurance-maladie des employés de l'État et des administrations autonomes	Nr. 196(3),	page 129—134
Sociétés d'assurances en 1936	„ 195(2),	„ 85—99
Pensions le I. I 1936	„ 179(10),	„ 493—507

CRÉDIT ET CAPITAL.

Recettes et dépenses des banques privées et des banques coopératives en 1936	Nr. 187(6),	page 291—296
Lombards en 1936	„ 186(5),	„ 233—237
Crédits accordés aux exploitants nouvellem. fondées de 1921—28	„ 94(0),	„ 454—525

FINANCES.

Recettes et dépenses des communes rurales en 1935/36	Nr. 194(1), page 33—47
Recettes et dépenses des villes et bourgs en 1935/36	193(12), „ 625—637
Balances de paiements en 1936	187(6), „ 310—317
Recettes et dépenses des administrations d'arrondissements en 1935/36	186(5), „ 238—248
Pêches en 1937	Nr. 196(3), page 118—128

Mouvement et prix des propriétés agricoles en 1936	Nr. 194(1), page 24—32
Forêts de l'Etat et l'économie forestière	195(2), „ 69—76
Rentabilité de l'élevage de poules en 1937	195(2), „ 77—84
Rentabilité des exploitations agricoles	193(12), „ 662—671

VARIA.

Montant des loyers à Tallinn et Nõmme	Nr. 185(4), page 169—172
Résultats du V Plebiscite	Nr. 176(7)—177(8), „ 402—407
Statistique des noms de famille	Nr. 174(5), „ 264—267

LISTE DES ÉDITIONS DU BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE.

Type A. DÉMOGRAPHIE.

Volume I. Annuaire de la statistique d'instruction publique	Pages 288+186, 1924.	Kr. 6.—
„ II. Naissances, décès, mariages et mouvement de la population	62+54, 1925.	3.—
„ III. Statistique de l'hygiène publique	132+80, 1925.	5.—
„ IV. Population et l'hygiène publique	306, 1930.	8.—
„ V. Assurances sociales en Estonie	76, 1937.	1.50

STATISTIQUE ÉCONOMIQUE.

Volume I. Commerce extérieur en 1923	20+72, 1924.	2.—
„ II. Ports, marine marchande et navigation en 1924	102, 1925.	2.50
„ III. Chemins de fer, poste, télégraphe et téléphone en Estonie	64, 1925.	2.—
„ IV. Commerce extérieur en 1924	32+92, 1925.	3.—
„ V. Industrie en Estonie en 1924	80, 1926.	2.50
„ VI. Chemins de fer de l'Etat en 1924	33, 1926.	2.—
„ VII. Commerce extérieur en 1925	109, 1926.	3.25
„ VIII. Commerce extérieur en 1926	IV+106, 1927.	3.25
„ IX. Situation financière des sociétés anonymes et des sociétés coopér.	32+34, 1927.	2.—
„ X. Commerce extérieur en 1927	106, 1928.	3.25
„ XI. Commerce extérieur en 1928	120, 1929.	3.50
„ XII. Commerce extérieur en 1929	152, 1930.	5.—
„ XIII. Commerce extérieur en 1930	144, 1931.	5.—
„ XIV. Commerce extérieur en 1931	140, 1932.	4.—
„ XV. Commerce extérieur en 1932	124, 1933.	4.—
„ XVI. Commerce extérieur en 1933	124, 1934.	4.—
„ XVII. Commerce extérieur en 1934	120, 1935.	4.—
„ XVIII. Commerce extérieur en 1935	120, 1936.	4.—
„ XIX. Commerce extérieur en 1936	124, 1937.	4.—
„ XX. Commerce extérieur en 1937	140, 1938.	4.—

STATISTIQUE AGRICOLE.

Volume II. Annuaire de la statistique agricole I (1923)	132, 1924.	2.25
„ III. Élevage du bétail en Estonie en 1924	17+105, 1925.	1.50
„ IV. Annuaire de la statistique agricole (1925)	3+201, 1926.	3.—
„ V. Annuaire de la statistique agricole (1926)	VIII+254, 1927.	3.—
„ VI. Annuaire de la statistique agricole (1927)	VIII+207, 1928.	2.75
„ VII. Annuaire de la statistique agricole (1928)	VIII+218, 1929.	2.75
„ VIII. Annuaire de la statistique agricole (1929)	VIII+264, 1930.	3.50
„ IX. Annuaire de la statistique agricole (1930)	VIII+239, 1931.	3.50
„ X. Annuaire de la statistique agricole (1931)	VIII+222, 1932.	3.50
„ XI. Annuaire de la statistique agricole (1932)	VIII+207, 1933.	3.—
„ XII. Annuaire de la statistique agricole (1933)	VIII+280, 1934.	3.50
„ XIII. Annuaire de la statistique agricole (1934)	VIII+168, 1935.	3.50
„ XIV. Annuaire de la statistique agricole (1935)	VIII+172, 1936.	3.50
„ XV. Annuaire de la statistique agricole (1936)	VIII+172, 1937.	3.50
„ XVI. Annuaire de la statistique agricole (1937)	Sous-presse.	

Type B. 1. Résultats préliminaires du recensement de 1923

2. Les enfants infirmes en Estonie	78, 1923.	2.—
3. Élections au Parlement en mai 1923	164, 1923.	3.75
4. Commerce extérieur de l'Estonie en 1921—1922	78, 1923.	3.—
5. Résultats du recensement de 1922	60+38, 1923.	2.50

Volume I. Répartit. démograph. de la popul. et conditions de logement

II. Répartit. démograph. de la popul. (tableaux)	88, 1925.	2.—
„ III. Répartition de la population par occupations	8+188, 1924.	4.—
„ IV. Arrond. Võru	88+84, 1925.	3.—
„ V. „ Järva	24+52, 1924.	2.—
„ VI. „ Harju et la ville de Tallinn	52+60, 1923.	3.—
„ VII. „ a) Lääne	40+56, 1924.	3.—
„ „ b) Saare	20+56, 1924.	2.—
„ VIII. „ Pärnu	40+84, 1924.	3.50
„ IX. „ Viljandi	36+84, 1924.	3.50
„ X. „ Tartu et Valga	40+92, 1924.	3.—
„ XI. „ Võru et Põlva	30+46, 1927.	3.—

6. Dépouillement des données du recensement de 1922 et le contenu des tableaux de résultats définitifs

7. Les exploitations agricoles nouvellement fondées de 1919—23	43, 1923.	1.—
8. Résultats du recensement agricole de 1925	40+60, 1924.	3.50
9. Album statistique, vol. I. Territoire et popul. (38 dia- et cartogram. en couleurs)	4+219, 1926.	3.75
Album statistique, vol. II. Économie (24 dia- et cartogram. en coul.)	1926.	6.—
Album statistique, vol. III. Agriculture	112, 1928.	7.50
10. Elections au III. Parlement	43, 1927.	1.75
11. Elections au IV. Parlement	52, 1929.	1.75
12. Résultats du recensement agricole de 1929, v. I	XI+235, 1930.	7.50
13. Population et biens des exploitations agricoles (v. II)	IV+96+44, 1932.	3.—
14. Estonie de 1920—1930 (Résumé rétrospectif)	XV+405, 1931.	7.—
15. Elections au V Parlement	52, 1933.	1.50

17. Données du Recensement de I. III 1934:

Vol. I. Population des communes rurales	IV+104, 1934.	3.—
Vol. II. Composition démographique de la population et logements	VIII+162, 1935.	3.—
Vol. III. Occupations et familles	228, 1936.	5.—
Vol. IV. Problèmes de la population	VIII+156, 1937.	3.—
18. Estonie en chiffres	XVI+348, 1937.	6.—

Type G. RECUEIL MENSUEL.	1927 Nr. 62—73	Prix total Kr. 15.—	1933 Nr. 134—145	Prix total Kr. 15.—
1928 Nr. 1—11	1928 „ 74—85	„ „ 15.—	1934 „ 146—157	„ „ 15.—
1929 „ 12—21	1929 „ 86—97	„ „ 15.—	1935 „ 158—169	„ „ 15.—
1930 „ 22—33	1930 „ 98—109	„ „ 15.—	1936 „ 170—181	„ „ 15.—
1931 „ 34—45	1931 „ 110—121	„ „ 15.—	1937 „ 182—193	„ „ 15.—
1932 „ 46—51	1932 „ 122—133	„ „ 15.—	1938 „ à partir du Nr. 194 à	1.60